

889.59
MOR

ΑΔΕΞΑΝΑΡΟΥ ΜΕ-

ΡΑΙΤΙΔΟΥ

ΒΑΡΔΑΣ ΚΑΠΠΕΡ

ΓΗΣ

Τὸ βιβλ. τῆς Διατριβῆς
ἀποστολῆς

Σταυρῆ

ΒΑΡΔΑΣ

ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΧΑΝΙΩΝ

ΒΑΡΔΑΣ ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ

ΔΡΑΜΑ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

ΥΠΟ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΩΡΑΪΤΙΔΟΥ

92/καμ.

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΤΥΠΟΙΣ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

ΑΘΩΔ'. 1874

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

— ΧΑΛΚΙΔΑ —

ΛΟΓ. ΚΟΙΝ. 19551

Αναλ. Πιστ. 11.3.1963

ΕΙΣΚΟΤΗΣ Περιφερειακή

Αριθ. 889.57 ΧΙΛΟΤ

88959

MSR

ΤΟΔΕ ΤΟ ΔΡΑΜΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΩ, Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ,

ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΕΤΟΙΜΩ, ΑΡΩΓΩ,

ΕΝ ΤΕΧΝΗ, ΠΡΟΔΡΑΜΟΝΤΙ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΦΙΛΩ, ΑΝΤΙΛΗΠΤΟΡΙ

ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Βλάσιος Ζένος, δούξ τῆς Κρήτης

Ἐρμόλαος, υἱὸς αὐτοῦ

Σείριος, ἐνετὸς, πιστὸς τοῦ Ἐρμόλαου

Φάβιος, ἀκόλουθος τοῦ Δουκὸς

Γεώργιος Καλλέργης, εὐγενὴς Κρήσις

Νικόλαος Πρικουριδῆς, ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπαναστάτης

Βάρδας Καλλέργης, υἱὸς τοῦ Πρικουριδῆ, ἀρχηγὸς τῶν ἐπαναστατῶν

Ὀρφανὸς Ξιφόπουλος, } ἐπαναστάται

Τίτος Ξιφόπουλος }

Πέτρος } ὑπηρέται τοῦ Γεωργίου

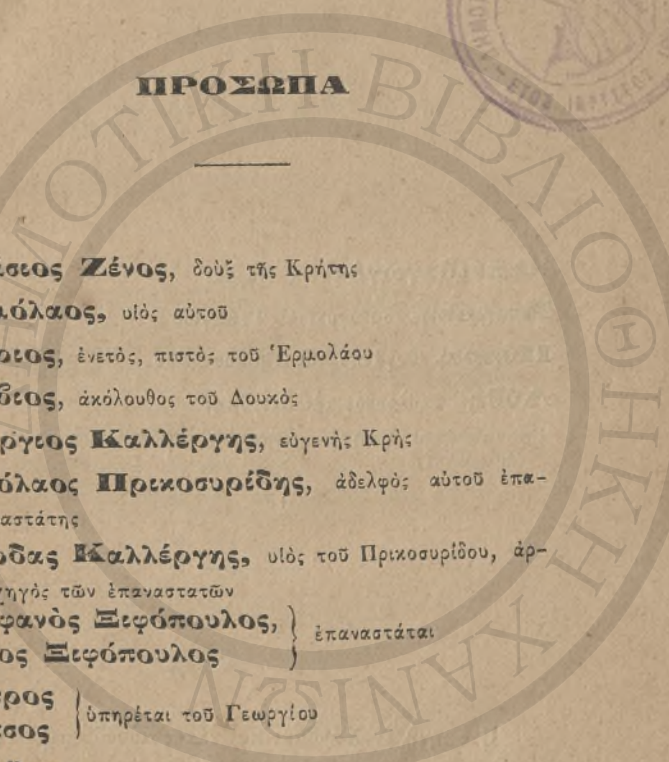
Ἐπίσκοπος }

Βασίλης } χωρικοὶ κρήτες

Γιάννης }

Εἷς ἑκατόνταρχος

Εἷς εἰσπράκτωρ

Ὁ παιδαγωγὸς τῆς Πύρρας

Στερόπη, σύζυγος τοῦ Γεωργίου

Πύρρα, θυγάτηρ τοῦ Πρικοσυρίδου

Λύδη, ἀκόλουθος τῆς Στερόπης

Ἐπαναστάται Κρήτες, χωρικοί, ἱππῶται, στρατὸς ἐνετι-
κός κλπ.

Ἡ σκηνὴ ἐν Χάνδακι καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ· περὶ τὰ
μέσα τοῦ ΙΔ΄. μ. Χ. αἰῶνος.

ΒΑΡΔΑΣ
ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

[Αΐθουσα πολυτελής ἐν τῇ μεγάρῳ τοῦ Γεωργίου Καλλέργου. Εἰς τὸ βάθος θύρα μεγάλη. Ἐν τῇ μέσῳ τράπεζα. Φαίνεται ἀνηρτημένη μεγάλη ἡ εἰκὼν τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργου. Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ῥίτσος διευθετοῦσι τὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ].

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΠΕΤΡΟΣ, ΡΙΤΣΟΣ

ΠΕΤΡΟΣ [καθαρίζων τὴν τράπεζαν]

Ἐγὼ βάζω κάτω τὸ κεφάλι μου, ὁ Βάρδας δὲν εἶνε τρελλός.

Ῥίτσος [κτυπὼν τὸ σάρωθρον]

Μὰ τῇ σκούφια μου, τί εἶνε λοιπόν;

ΠΈΤΡΟΣ

Κάμνει τὸν τρελλόν.

Ῥίτεος

Δὲν εἶνε τρελλός, ἀλλὰ κάμνει τὸν τρελλόν· (γελᾷ) δηλαδὴ γιὰ νὰ κάμνη τὸν τρελλόν, θὰ εἰπῇ, ὅτι τὸν ἔκαμαν νὰ κάμνη τὸν τρελλόν. Καθὼς ὅταν σοῦ σφίγξω τὸ λαιμό, σὲ κάμνω νὰ πνιγῆς. Ἀλλὰ δὲν μοῦ λές τί πράγμα εἶνε αὐτό, τὸ ὁποῖον κάμνει τὸν Βάρδα νὰ κάμνη τὸν τρελλόν;

ΠΈΤΡΟΣ

Εἶνε κάποια πράγματα τὰ ὁποῖα σὲ κάμνουν, νὰ κάμνης τὸν θεότρελλον διὰ νὰ τὰ ἀποκτήσης, καὶ τὰ ὁποῖα εἶνε τόσο μεγάλα, ὥστε τὸ ὄικόν μας τὸ κεφάλι δὲν τὰ χωρεῖ. Δὲν μοῦ λές, στὸ θεό σου, τί τρέλλα εἶνε αὐτή, νὰ νομίζῃ ὅτι ἐσχότωσαν τὴ μητέρα του, ἐν ᾧ τὴ βλέπει ἔμπροστά του;

Ῥίτεος

Θὰ εἰπῇ, ὅτι εἶδε κανένα ἄσχημο ὄνειρο, εἶδε δηλαδὴ ὅτι ἐσχότωσαν τὴ μητέρα του, τοῦ ἐφάνη ὅτι ἦταν ἀλήθεια, καὶ ἐτρελλάθη. Τί νομίζεις; εἶνε δύσκολο πράγμα νὰ τρελλαθῇ κανεὶς εἰς τὸ ὄνειρό του;

ΠΈΤΡΟΣ

Κολοκύθια μὲ τὴ βίγανη. Τότε δὲν εἶνε καλλίτερα νὰ πιστεύουμε εἰς τὰ μάγια;

Ῥίτεος

Νὰ πιστεύσης, βέβαια, νὰ πιστεύσης. Τάχα δὲν γί-

νεται, καμμιά ξανθούλα, μελαχροινούλα, νά κατέφυγεν
εἰς καμμιά μάγισσα, ἢ ὁποία τὸν ἔκαμε νά νομίζῃ ὅτι
ἔσκότωσαν τὴ μητέρα του;

ΠΈΤΡΟΣ

Κολοκύθια μὲ τὴ βίγανη.

Ῥίτσοσ [καθήμενος ἐπὶ ἔδρας καὶ στηριζόμενος
ἐπὶ τοῦ σαώθρου]

Ἦθελα, καυμένη Πέτρο, νά σέ εἶχα μία νύχτα, καὶ
νάβλεπες καὶ νάλεγες. Μεσάνυχτα, θεοσκότεινα, δὲν
μοῦ λές, τί ἤθελαν τέσσαιρες γυναῖκες καταμόναχαις
εἰς ἓνα ἔρημο καὶ χαλασμένο σπίτι;

ΠΈΤΡΟΣ

Θὰ ἔκαμναν προσευχή, φαίνεται.

Ῥίτσοσ

Εἰς τὸν διάβολον βέβαια, εἰς τὸν διάβολον.

ΠΈΤΡΟΣ

Τότε, ἀφοῦ κατὰ τὸ κεφάλι σου ὑπάρχουν μάγισ-
σαις, διατί κ' ἐμένα δὲν μὲ μαγεύουν;

Ῥίτσοσ [γελῶν]

Ἐμένα; Καὶ κολλᾶνε, ἀνόητε, τὰ μάγια εἰς ἓνα
τέτοιο ἀσχημοκαμωμένο κορμί;

ΠΈΤΡΟΣ

Λοιπὸν θέλεις καὶ καλὰ νά μὲ κάμης νά πιστεύσω

ὅτι ὑπάρχουν μάγισσας, καὶ ὄχι εἰς τὸν Παπανικόλα, ὁ ὁποῖος χιλιαὶς φοραῖς μου εἶπε ὅτι δὲν ὑπάρχουν.

Ῥίτεος

Καῦμένε ἄπιστε, ἤθελα νὰ σὲ εἶχα τότε καὶ σὲ καὶ τὸν Παπανικόλα, καὶ νὰ ᾿βλέπατε, καὶ νὰ ᾿λέγατε.

Πέτρος

Καὶ δὲν μου λές, πῶς ἐκατάλαβες ὅτι ἐκείναις αἱ γυναῖκες ἔκαμναν μάγια;

Ῥίτεος

Τὸ κατάλαβα, βέβαια, τὸ κατάλαβα καὶ πολὺ καλὰ μάλιστα. Διότι τὸ πρῶτ' ὁ γείτονας τοῦ χαλασμένου ἐκείνου σπιτιοῦ ἐξύπνησε κοντὸς καὶ μ' ἕνα χέρι.

Πέτρος

Κολοκύθια μὲ τῆ ρίγανη.

Ῥίτεος

Καῦμένε, ἂν δὲν εἰπῶ σὲ καμμιά μάγισσα νὰ σὲ κάμη κουλοῦρα, νὰ μὴ μὲ λένε Ῥίτσο.

Πέτρος

Κ' ἐγὼ, ἂν δὲν εἰπῶ τοῦ Παπανικόλα νὰ μὴ σὲ μεταλάβῃ, νὰ μὴ μὲ λένε Πέτρο. Λέγε ὅσα θέλεις, ἐγὼ ἤμπορῶ νὰ σοῦ ἀποδείξω τετραγωνικῶς ὅτι ὁ Βάρδας κάμνει τὸν τρελλόν.

Ῥίτεος

Μὲ τῆ θέλησί του, ἢ χωρὶς τῆ θέλησί του;

ΠΈΤΡΟΣ

Μὲ τὴ θέλησί του βέβαια, μὲ τὴ θέλησί του· διότι ὅταν ὁ ἄνθρωπος πηγαίνει εἰς τὴν τρέλλα, ἔχομε τρελλός μὲ τὴ θέλησί του, ὅταν ὁμοῦς ἡ τρέλλα πηγαίνει εἰς τὸν ἄνθρωπον, (σταυροκοπεῖται)—ἔξω ἀπὸ 'μᾶς—τότε ἔχομε τρελλός χωρὶς τὴ θέλησί του.

'ΡίΤεοΣ

Λοιπὸν γιὰ νὰ κάμνη ὁ Βάρδας τὸν τρελλὸν μὲ τὴ θέλησί του, θὰ εἰπῆ ὅτι εἶνε θεότρελλος.

ΠΈΤΡΟΣ

Εἶνε φρονιμώτατος· ἀλλὰ εἶνε κάτι ἄλλα πράγματα, τὰ ὅποια τὸ 'δικό μας τὸ κεφάλι δὲν τὰ χωρεῖ. Διότι, τί θὰ εἰπῆ αὐτὸ, ἔξω εἰς τὰ χωριά νὰ ἦνε φρόνιμος, καὶ μέσα εἰς τὸ σπίτι τρελλός;

'ΡίΤεοΣ

Θὰ εἰπῆ ὅτι καμμιά μελαχροινούλα μὲ κοντὰ μαλιὰ τὸν ἐμάγευσε μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον· διότι, ἔξεύρεις, εἶνε πολλῶν εἰδῶν μάγια· εἶνε μάγια τὰ ὅποια σὲ κάμνουν τρελλὸν τὴν ἡμέρα καὶ φρόνιμον τὴ νύχτα, ὅπως εἶνε μαγευμένοι πολλοὶ εὐλαβεῖς· εἶνε μάγια τὰ ὅποια σὲ κάμνουν φρόνιμον τὴν ἡμέρα, καὶ τρελλὸν τὴ νύχτα, ὅπως εἶνε μαγευμένοι πολλοὶ ὑποκριταί. Ἐγὼ νὰ σοῦ 'πῶ τὴν ἀλήθεια, πρέπει νὰ εἶνε εὐχαριστημένος ὁ Βάρδας, διότι δὲν τὸν ἔκαμαν κουλούρα.

ΠΈΤΡΟΣ

Δουλειαιῆς τοῦ ἀέρος. Ἄκουσε γὰ σοῦ 'πῶ. (κάθην-

ται σοβαρῶς στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν σαρώθρων) Ἐγὼ ἤμουνα μιὰ μέρα εἰς τὸ Λασίθι, δηλαδὴ (κυττάζων γύρωθεν καὶ μὲ προσοχὴν) μὲ ἔκαμαν νὰ ἤμαι εἰς τὸ Λασίθι. Ὅμως σὲ ὀρκίζω νὰ μὴ φανερώσης τίποτε ἀπὸ αὐτὰ, διότι χαθήκαμε καὶ οἱ δύο. Λοιπὸν μὲ ἔκαμαν νὰ ὑπάγω εἰς τὸ Λασίθι διὰ νὰ κατασκοπεύω τὴν τρέλλαν τοῦ Βάρδα. Τὸν εἶδα λοιπὸν εἰς τὴν πλατεῖαν ἐκεῖ νὰ βάζη ἓνα λόγο περίφημο μέτα εἰς ἐκεῖνο τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον τὸν ἐθαύμαζε. Χίλια χρόνια ἤμποροῦσες νὰ τὸν ἀκοῦς χωρὶς νὰ βαρεθῆς. Ὅλοι οἱ τρελλοὶ νὰ ἐμάζευνοντο ἐκεῖ, καὶ νὰ ἄκουαν τοῦ τρελλοῦ Βάρδα τὰ λόγια, εἰς τὴν στιγμὴν θὰ ἐγίνοντο φρόνιμοι. Εἰς ὄλων τὰ πρόσωπα ἔβλεπες ζωγραφισμένην χαρὰν ἀθωοτάτην. Ἐγὼ τόσον ἐνθουσιάσθηκα ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν του ἐκείνην, ὥστε ἔπεσα ἀμέσως εἰς τὰ πόδια του καὶ τὸν ἐπροσκύνησα, καὶ τοῦ εἶπα κλαίων, « συγχώρησέ με αὐθέντα μου, μὲ ἔστειλαν διὰ νὰ γείνω Ἰούδας, ἀλλὰ δὲν θὰ τὸ κάμω αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, μὰ τὴν ψυχὴν μου, δὲν θὰ τὸ κάμω. » Ἐκεῖνος τότε μὲ ἐφίλησε, καὶ μὲ εἶπε. « Ἐγέρθητι, δοῦλε, ἐγγίζει ὁ καιρὸς τῆς ἐλευθερίας σου. Τότε, αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἤκουσες μὲ λόγους σήμερον, θὰ τὰ ἴδῃς πράγματα πολὺ ὠραιότερα. » Ἐξαφνα τότε πετιῶνται τρεῖς βενετσιάνοι, καὶ ἀμέσως ὁ Βάρδας ἀλλάζει ὁμιλίαν καὶ γίνεται τρελλός.

ἜΡΙΤΟΣ

Μὰ τὴν πίστην μου, ἄρχισα νὰ καταλαμβάνω κάτι τι. — Ἀλλὰ — ἔρχεται ὁ αὐθέντης — πᾶμε κάτω εἰς τὸ ὑπόγειο νὰ μοῦ τὰ ἴπῃς καλλίτερα. (ἀπέρχομαι).

ΣΚΗΝΗ Β΄.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΒΑΣΙΟΣ

[Εισέρχεται ὁ Γεώργιος Καλλέργης μὲ ἐνετικὴν ἀρχιστρατήγου στολὴν, εἰσάγων τὸν Δοῦκα Βλάσιον].

Γεώργιος

Λοιπὸν ἀμφιβάλλετε περὶ τῆς παραφροσύνης τοῦ υἱοῦ μου; Τότε καὶ περὶ τῆς πίστεώς μου δύνασθε νὰ ἀμφιβάλλητε.

Βάσιος

Εὐκολώτερον νὰ μὲ ἀπατήσουν χίλιοι ἐνετοί, παρὰ εἰς Γεώργιος Καλλέργης. Ἄλλὰ ἄνθρωποι μου μὲ εἶπαν, ὅτι εἰς χωρίον τι—δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ὄνομά του—ὁ Βάρδας ὠμίλει περὶ ἐλευθερίας ἐρεθίζων τὰ πλήθη ταῦτα τὰ ἐλαφρά.

Γεώργιος

Εἶναι ἀδύνατον· πρέπει νὰ σᾶς ἠπάτησαν. Εἰς εὐπειθῆς καὶ πιστὸς δούλος μου τὸν ἀκολουθεῖ πάντοτε.

Βάσιος

Εἴσθε βέβαιοι περὶ τῆς πίστεως τοῦ δούλου;

Γεώργιος

Ὅσον εἶμαι βέβαιοι περὶ τῆς φιλίας μας.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Καὶ ὅμως μὲ τὸ εἶπαν ἄνθρωποι μου.

Γεώργιος

Καὶ ἐχθροὶ φθονεροὶ τῆς θέσεώς μου. Ἡ νομίζετε, ὅτι δὲν ὑπάρχουν τοιοῦτοι; Εὐκολώτερον νὰ εὕρῃς ἀνθρώπους εἰς τὴν γῆν φθονοῦντας τοὺς ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, ἢ εἰς τὴν κόλασιν φθονοῦντας τοὺς ἐν τῷ Παραδείσῳ. Μὰ τὴν Ἑνετίαν, θὰ ἔσφαζον τοιοῦτο τέκνον μὲ τὰς χεῖράς μου. Μὰ τὴν φιλόστοργον Ἑνετίαν, πίστευσέ με. Εἶνε ψυχρὰ ἀκόμη ἡ δεξιὰ μου, ἥτις ἤγγισεν ἐπὶ τῆς παγωμένης καρδίας τοῦ πατρός μου ἵνα ὀρκισθῇ διὰ τὴν Ἑνετίαν. Εἷς δὲν ὠρκίσθη τότε, (μετ' ἀποστροφῆς) — ὁ ἀδελφός μου — καὶ ζῆ εἰς τὴν ἐξορίαν!

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΒΑΡΔΑΣ, ΣΤΕΡΟΠΗ

[Εἰσέρχεται ὁ Βάρδας ὠχρὸς, μὲ ἄτακτον κόμην, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς Στερόπης τεθλιμμένης. Εἰς τὴν θέαν του οἱ λοιποὶ ἀποσύρονται κατηρεῖς].

ΒΑΡΔΑΣ [καθ' ἑαυτὸν]

Τόσον ἀπαίσιος λοιπὸν ἐγενόμην, καὶ μὲ ἀποστρέφονται οἱ ἄνθρωποι; (πλησιάζει μειδιῶν) Σᾶς χαιρετῶ, φίλοι μου. (ἀφ' ἧνης ὀπισθοχωρῶν περίτρομος) Ἄλλ' ὄχι. Ἀποδώσατέ μοι τὸν χαιρετισμόν. Ἡπατήθην. Μὰ τὸν

Θεόν μου, ἀποδώσατέ μοι τὸν χαιρετισμόν. Ἔϊνε πικρὸς ὁ γέλως μου, καὶ τὸ μειδίαμά μου τρομερὸν. (μετὰ στιγμὴν) Ποῦ εἶνε ἡ μήτηρ μου; ὦ ἄνθρωποι, ποῦ εἶνε ἡ μήτηρ μου; (πρὸς τὸν Γεώργιον) Σὺ ἐφόνευσες αὐτήν. (πρὸς τὸν Βλάσιον) Σὺ διέταξες αὐτὸν τὸν φόνον. Πῶς λοιπὸν νὰ χαιρετίσω τοιοῦτους ἀνθρώπους; (γελῶν) Ἀνθρώπους! Ὑπάγε ὀπίσω μου Σατανᾶ! Ἡ οὐρὰ τοῦ διαβόλου, κύριοι, δύναται ν' ἀνατρέψῃ τὴν συνέχειαν τοῦ παντός. Ἐρωτήσατε τὸν ἑαυτὸν σας, καὶ θὰ μάθητε. Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς δώσῃ νοῦν. (κλίνων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους του) Ναί, καὶ εἰς σᾶς, καὶ εἰς ἐμέ! (σιγή).

ΣΤΕΡΟΠΗ

ὦ υἱέ μου!

ΒΑΡΔΑΣ [μετ' ἀποστροφῆς]

Φύγε μάγισσα! Σὺ μὲ λέγεις υἱόν σου; Ἄλλ' ἐγὼ δὲν ἔχω μητέρα. Ἐγὼ δὲν ἔχω πλέον μητέρα. Δὲν βλέπετε τὴν ἄτακτον κόμην μου; Ἐὰν εἶχον μητέρα, θὰ ἦτο ἡ κόμη μου εἰς αὐτήν τὴν κατάστασιν; (πρὸς τὸν Γεώργιον πλήρης ὀργῆς) Μὰ τοὺς τάφους, εἶπέ με, τί ἔκαμες τὴν μητέρα μου; (μετὰ μικρὸν) Καὶ ὅμως τὴν ἡγάπων παρὰ πολὺ. (ἔρχεται καὶ κλίνει τὸ γόνα πρὸ τοῦ δουκός) ὦ! Ἀκούσατέ με. Μίαν ἡμέραν, μαῖου ἡμέραν, τὸ πᾶν ἐγέλα, τὸ πᾶν ἦτο μῦρον. Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον. Εὔρον τὴν μητέρα μου αἰμόφυρτον, πνιγμένην εἰς τὸ αἷμά της. Ἡ ἡμέρα δι' ἐμέ ἐσθέσθη τότε. Ναί, εἶδον τὴν μητέρα μου νεκράν! ὦ! νεκράν! Ποῖος ἀπὸ σᾶς γνωρίζει τί σημαίνει τοῦτο; Ποῖος; Ἐὰν ἔχη ἀφθαλμούς πλα-

σθέντας διὰ νὰ κλαίωσιν, ἄς ἔλθῃ νὰ μοὶ ἐξηγήσῃ τὴν λέξιν αὐτήν. Ἐὰν ἔχῃ σιδηρᾶ στήθη, ἄς παρουσιασθῇ. Τὸ στέμμα της ἦτο χαμαὶ ἐρριμμένον. Καὶ ὅμως σὺ, ὑψηλότατε, διέταξες νὰ καταστρέψουν τὴν κόμην μου. (ἐγείρεται) Εἶπέ με, διατί σὲ λέγουν ὑψηλότατον; Εἶσαι ὑψηλότερος ἀπὸ τὴν Ἰδὴν;

ΒΛΕΪΙΟΣ [καθ' ἑαυτὸν]

Πῶς μὲ ταρασσουν οἱ λόγοι του!

ΒΑΡΔΑΣ

Ἔλα νὰ μετρηθῶμεν ὑψηλότατε. — Βλέπεις; Οὔτε τοὺς ὤμους μου δὲν φθάνεις. Καὶ γνωρίζεις τί θὰ εἶπῃ τὸ νὰ ἔχῃς τινὰ ὑπὸ τοὺς ὤμους σου; Θὰ εἶπῃ ὅτι τὸν ἔχεις ὑπὸ τοὺς πόδας σου. Ἴδου ἡ ἀλήθεια. Ἐντροπή σου χαμηλότατε, ἐντροπή σου.

ΣΤΕΡΟΠΗ

ὦ υἱέ μου!

ΒΑΡΔΑΣ

Σιώπα! Χαμηλότατε, κράτησε αὐτὴν τὴν γυναῖκα, σὲ παρακαλῶ, διότι ἔχει τὴν μονομανίαν νὰ νομίζῃ ὅτι εἶνε ἡ μήτηρ μου. Ἄλλως θὰ ὑποθέσω κ' ἐγὼ, ὅτι ἔχετε τὴν μονομανίαν νὰ λέγεσθε ὑψηλότατος, ἐν φ' εἴσθε χαμηλότατος. (τρέχει εἰς τὸ παράθυρον) Βλέπετε μαῦρα σύννεφα εἰς τὴν Ἰδὴν; Καὶ ὅμως δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορά. Ἐκεῖ κατοικεῖ ἡ μητέρα μου. — Χαμηλότατε, πρόσεχε, σὲ παρακαλῶ, τὴν κοιλίαν σου, καὶ μὴ ἀφίνης πολὺ ἀνοικτὰ τὰ ὠτά σου. (ἀπέρχεται ὀρμαίως· ἡ Στερόπη τὸν ἀκολουθεῖ).

ΒΛΑΣΙΟΣ

Οἱ λόγοι του, τὸ βλέμμα του, ἡ στάσις του, τὰ πάντα εἶνε παράφρονος. Ἄλλ' ἐν τοῖς λόγοις του αὐτοῖς νομίζω ὅτι κρύπτει τι τὸ τρομάζον με. Πρέπει νὰ τὸν περιορίσωμεν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Αἱ διαταγαί σας εἶνε ἐπιθυμίαι μου. Ὁ Γεώργιος μετὰ τὸν Θεὸν σέβεται τὴν Ἐνετίαν. Ἄλλ' εἶπον, θὰ σφάζω τοιοῦτον υἱόν.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Εἶνε ἀνάγκη νὰ φυλαχθῶμεν. Ἄλλὰ καὶ ἄλλο τι ἔμαθα. Μὲ εἶπον—δὲν τὸ πιστεύω ὅμως—ὅτι γέρων τις ὄστις, πολὺ σὰς ὁμοιάζει ὡς νὰ ἦνε ἀδελφός σας—

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [ταραχθεὶς καὶ ψιθυρίζων]

Ἄδελφός μου!

ΒΛΑΣΙΟΣ

Ἐφάνη κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας ὁμιλῶν μετὰ τοῦ Βάρδα. Μὲ εἶπον ἀκόμη, ὅτι αὐτὸς μέχρι τοῦδε ἦτο φυγὰς εἰς ξένας χώρας, διότι δὲν τῷ ἐπετρέπετο ἢ εἰς Κρήτην ἐπιστροφή ἐπὶ ποινῇ μεγάλης τιμωρίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [τεταραγμένος]

Ὁ ἀδελφός μου!

ΒΛΑΣΙΟΣ

Εἶνε ἐνταῦθα ὑπὸ ψευδὲς ὄνομα. Περὶ ὄλων αὐτῶν

πρέπει νὰ μεριμνήσωμεν σπουδαίως. Αἱ ὑπόνοιαι οὐδέποτε ἀπατῶσιν. Ἐλθέ νὰ σκεφθῶμεν ἰδιαιτέρως. (ἀπέρχεται ὁ Γεώργιος τὸν συνοδαεὺς μέχρι τῆς θύρας, καὶ ἐπανερχεται πάντοτε τεταραγμένος).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ὁ ἀδελφός μου ἐνταῦθα;

ΣΚΗΝΗ Δ΄.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΠΕΤΡΟΣ

Γεώργιος [κρούει κώδωνα καὶ εἰσέρχεται ὁ Πέτρος.]

Εἶνε ἀδύνατον νὰ μὲ ἀπατᾶς, ἀδύνατον. Ἐφαγες τὸν ἄρτον μου εἴκοσιν ἔτη. Ἐμερίμνησα πάντοτε περὶ σοῦ. Εἶνε ἀδύνατον νὰ μὲ ἀπατᾶς.

ΠΕΤΡΟΣ

Εἰς τί, αὐθέντα μου;

Γεώργιος

Σὲ ἀπέστειλα νὰ κατασκοπεύσης τὴν παραφροσύνην τοῦ Βάρδα. Εἰπέ με, τὸν ἤκουσές ποτε νὰ ὁμίλῃ περὶ ἐλευθερίας;

ΠΕΤΡΟΣ [ἠλιθίως]

Δὲν ἐγνοῶ αὐθέντα μου, τί λέγετε, δὲν ἐγνοῶ καὶ ἂν ὁμίλησε, δὲν ἐγνοῶ τί θὰ εἶπῃ περὶ ἐλευθερίας.

Γεώργιος [ὀργισθεὶς]

Δὲν ἐννοεῖς; Ψεύδεται δοῦλε. Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ μὴ ἐννοῆς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πάντοτε ὀνειρεύεσαι;

Πέτρος

Τόσῳ χειρότερα. Ὅτι ὀνειρεύεται κανεὶς, νὰ τὸ ἐννοῦσε, σήμερα ὅλοι θεοὶ εἴμεθα βασιλεῖς.

Γεώργιος

Ἄθλιε! Εἶπέ με, εἶδες ποτὲ τὸν Βάρδα νὰ ὁμιλῇ περὶ ἐλευθερίας;

Πέτρος

Ἄλλ' αὐθέντα μου δὲν σὰς ἐννοῶ. Εἶνε ὡς νὰ μοῦ ὁμιλεῖτε βενετσιάνικα· τί θὰ εἶπῃ περὶ ἐλευθερίας.

Γεώργιος

Θὰ σὲ κλείσω εἰς τὰ ὑπόγεια μέχρι τῆς δευτέρας παρουσίας. Εἶπέ με. Εἶδες τὸν Βάρδα περισσότερον τρελλὸν παρ' ὅσον ἐδῶ μᾶς φαίνεται;

Πέτρος [κατ' ἴδιαν]

Ἄν εἰπῶ περισσότερον, θὰ εἶπῃ, ὅτι ὠμιλοῦσε περὶ ἐλευθερίας.—Τὸν εἶδα αὐθέντα μου ὀλιγώτερον, καθὼς δὲν φαίνεται.

Γεώργιος

Πονηρὲ δοῦλε. Εἶμαι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ σου. Ἀκολούθει πάντοτε τὸν Βάρδα, καὶ ἂν ποτε τὸν ἴδῃς περισσότερον τρελλὸν καθὼς δὲν φαίνεται, ἐλθέ ἀμέσως νὰ μὲ τὸ εἶπῃς.

Πέτρος

Πολύ καλά, αὐθέντα μου, πολύ καλά. (κατ' ἴδιαν) Περιμένε ἕως ὅτου ἐξυπνήσης.

Γεώργιος

Ἄκουσε. Ἐνθυμεῖσαι τὸν ἀδελφόν μου;

Πέτρος

Τὸν ἐξόριστον, ποῦ τοῦ ἤραμε τὸ παιδί;

Γεώργιος

Ἄκουσε. Προσπάθησε νὰ μάθης, ἂν ἦγε ἐνταῦθα. Μὲ εἶπον ὅτι τὸν εἶδον ὑπὸ ψευδὲς ὄνομα.

Πέτρος

Ἐννοια σου, αὐθέντα μου, ἀλλὰ δὲν τὸ πιστεύω. Ὁ δυστυχῆς! καὶ ποῦ νὰ γνωρίζῃ ὅτι ὁ υἱὸς του εἶνε τρελλός! Ἐνθυμεῖσαι πῶς τοῦ τὸν ἤρασα!

Γεώργιος

Ἐγὼ θὰ σὲ δώσω ὅ,τι θέλεις.

Πέτρος

Δὲν τὸ πιστεύω αὐτὸ, διότι ὅ,τι ἐγὼ θέλω, σὺ δὲν τὸ θέλεις· καὶ ἂν τὸ θέλῃς οὔτε ἤμπορεῖς νὰ τὸ κάμῃς. Αὐθέντα μου, μόνον θὰ σὲ ὑπηρετήσω, χωρὶς νὰ μοῦ χρεωστεῖς ὅ,τι δὲν μοῦ θέλεις. (ἀπέρχεται).

Γεώργιος [μόνος, ἀτενίζων πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ πατρὸς του].

ὦ πατήρ μου, δὲν θὰ ἐπιорκήσω.

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

[Αΐθουσα ἐν τοῖς δουκιχοῖς ἀνατόροις, διάφοροι γυναικῶν εἰκόνες καλλιτεχνικαί κρέμανται κύκλω. Ἐντὸς ἀνακλίντρου εἶνε βυθισμένος νωχελῶς ὁ Ἑρμόλαος ἐνώπιον τραπέζης φερούσης ἀνθοδέσμην εὐώδη].

ΒΛΑΣΙΟΣ, ΕΡΜΟΛΑΟΣ

Βλάσιος [ἴσταται βαρῦς πρὸ τοῦ υἱοῦ του]

Διόρθωσον τὰ ἐλαττώματά σου· ὁ θρόνος μας κινδυνεύει, ἡ ζωὴ μας ἀπειλεῖται, καὶ σὺ κοιμᾶσαι ἤρεμος ὡς εἰς ἀγκάλην κόρης. Ἄφρον υἱέ! Ἡ μεταμέλεια ἐρχομένη ἀργὰ εἶνε χειρῶν τῆς βασάνου. Φανοῦ πρὸς στιγμὴν ἀνὴρ, ἵνα εἶπω καὶ ἐγὼ, ὅτι ὁ υἱός μου ἀγρυπνεῖ ὑπὲρ τῆς Ἑνετίας. Ναί, υἱέ μου, ἐπεθύμησα νὰ εἶπωσιν αὐτὸ τὰ χεῖλη μου.

Ἑρμόλαος [ἐν στενοχωρίᾳ ἐγειρόμενος]

ὦχ! Ἀλλὰ τί συμβαίνει, ὦ πάτερ μου;

Βλάσιος

Τί συμβαίνει; Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐδῶ εἶνε παράφρονες, καὶ μ' ἐρωτᾶς τί συμβαίνει; Υἱέ μου. Θέλω νὰ κατασκοπεύσης τὸν Βάρδαν. Καὶ ἂν τὸν συλλάβῃς ἐνεργοῦντα ἐναντίον μας, φόνευσε αὐτόν. Ἐχεις τὴν ἄδειαν.

Ἑρμόλαος

Καὶ ὁ πατήρ του;

ΒΛΑΣΙΟΣ

Δὲν θέλω νὰ τὸν τυραννήσῃ ἐκεῖνος. Σὺ νὰ τὸν φωνεύσῃς, διότι τὸν ἀγαπῶ. Ἄφες τὰς γυναῖκάς σου, καὶ φρόντισε διὰ τὰς γυναῖκάς μου. Αὐτὴ εἶνε ἡ διαταγὴ τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν υἱόν. Μετὰ ταῦτα ἔρχεται ἡ ἀπειλὴ τοῦ δουκὸς τῆς Κρήτης, πρὸς τὸν στρατιώτην τῆς Ἐνετίας. (ἀπέρχεται).

Ἐρμόλαος [καταπίπτων ἐπὶ τῆς ἔδρας του]

ὦ Πύρρα! Διατί νὰ σὲ ἀγαπήσω τόσο; (βυθίζεται εἰς ἀκέφεις).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ΄.

ΕΡΜΟΛΑΟΣ, ΣΕΙΡΙΟΣ

Σεῖριος [εἰσελθὼν πνευστιῶν]

Κυρίέ μου.

Ἐρμόλαος [ἐγειρόμενος καὶ σπεύδων]

Ἄλλὰ, Σεῖριε, εἶσαι κατηφής.

Σεῖριος

Οὐδόλω;. Εἶνε τοῦ πολλοῦ κόπου ἀποτέλεσμα.

Ἐρμόλαος

Τὴν εἶδες λοιπόν;

Σεῖριος

Φαντάσου, νὰ διέλθῃ τις τόσον δρόμον, καὶ ὁ δρόμος

αὐτὸς νὰ μὴ εἶνε πάντοτε εὐθὺς καὶ ὀμαλὸς, νὰ ἔχη κάπου κάπου καὶ χαράδρας (ὁ Ἑρμόλαος ἀνοπομονεῖ) καὶ εἰς ἕκαστον βῆμα νὰ πίπτῃ τὸ πόδι ἐντὸς· νὰ κτυποῦν οἱ ὄνυχές σου ἐπὶ τῶν λίθων καὶ σὺ νὰ προχωρῆς πάντοτε, νὰ προχωρῆς· νὰ ἀγαθῆς ὄρη δύσβατα, τὰ ὁποῖα καὶ οἱ ὄφεις ἀδυνατοῦν νὰ διασχίσουν. Ἐκαστος κλῶνος νὰ φοβηρίζῃ τὴν κόμην σου, καὶ ἕκαστος ξηρὸς θάμνος τὸν μαγδύαν σου, καὶ σὺ νὰ προχωρῆς.

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Καὶ ὕστερον ἀπὸ αὐτὰ ἐπέτυχες;

ΣΕΪΡΙΟΣ

Ὡς καλὸν λαγωνικόν.

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Λέγε μοι λοιπόν.

ΣΕΪΡΙΟΣ

Εἰς τῆς Δισσοῦ τὸ ὄρος τὸ ἀπότομον μίαν πρωΐαν ἐκάθησα ν' ἀναπαυθῶ. Αἶφνης ἀκούω ψίθυρον ὡς ῥύακος κελάρυσμα· ἦτο ἡ κόρη ἣτις ἔφευγε δειλὴ πρὸς τὸ δάσος, ὅπου ἐφαίνετο σπήλαιον. Τρέχω κατόπιν, δὲν ἐπρόλαβα. Εἶχε κλείσει τὴν πύλην. Τὴν ἀνεγνώρισα ὅμως ἐκ τῆς ἐνδυμασίας καὶ τῆς κόμης τῆς.

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Ἦτο μακρὰ ἡ κόμη καταπίπτουσα;

ΣΕΪΡΙΟΣ

Εἰς ξανθοὺς βοστρύχους, ὡς ἡ κόμη τοῦ Βάρδα.

Ἑρμόλλος

Τὸ ἔνδυμά της ;

Σείριος

᾿Ωμοιάζε μὲ τὸ κυανοῦν φόρεμα τοῦ Βάρδα.

Ἑρμόλλος [κατ' ἴδιαν]

Τοῦ Βάρδα! Τὸν ἀγαπᾶ! Τὸν ἀγαπᾶ! Ἐγώ ; βα-
δίξω εἰς νύκτα ἄνευ ὀνείρων ; (μένει σύννοος).

Σείριος

Ναί, κύριε, οἱ ὀφθαλμοὶ της, τὰ χεῖλη της, ἡ κό-
μη της, τὸ ἔνδυμά της, τὰ πάντα ὁμοιάζουν μὲ τὰ
πάντα τοῦ Βάρδα. Λέγεις, ὅτι αὐτὰ τὰ παιδιὰ τὰ ἐγέν-
νησε μιὰ μητέρα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ ἓν εἶνε
τρελλόν.

Ἑρμόλλος

Πλὴν, λέγε μοι, μήπως φοβηθεῖσα ἔφυγεν ;

Σείριος

Ἐως ἐδῶ, κύριε, ἔως ἐδῶ. Μὴ μ' ἐκλαμβάνης δὲ
καὶ ὡς μωρόν. Εἶχον ἐνδοθῆ κρητὸς ποιμένος ἔνδυμα.
Τὸ βάλισμά μου ἦτο χαῦνον ὡς αὐτῶν ἐδῶ τῶν ὀνομα-
ζομένων ἀνθρώπων. Τὸ βλέμμα μου ἦτο βλακῶδες. Ἐὰν
εἰς ἐμὲ δὲν ἀνεγνώρισαν ἀληθῆ χωρικόν της Ἰῶης,
ποτὲ δὲν θὰ ἴδητε τὴν εὐτυχίαν σας.

Ἑρμόλλος

Ἡ θάλασσα γὰρ σὲ καταπῆ! — Λοιπὸν ἀπόψε ἀνα-

χωροῦμεν εἰς Λισσόν. Πήγαινε νὰ ἐτοιμάσης τοὺς ἵππους.

ΣΕΪΡΙΟΣ [ἀπορῶν]

Τοὺς ἵππους; Θὰ κάμωμεν, αὐθέντα μου, μίαν τρύπαν εἰς τὴν θάλασσαν.

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Σείριε, ἔσο ὀλίγον σώφρων. Θὰ ἐνδυθῶμεν καὶ οἱ δύο ὡς χωρικοί.

ΣΕΪΡΙΟΣ

Ἔχει καλῶς. Ἄλλ' ἂν ὁ πατήρ της θελήσῃ νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ;

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Θὰ τὴν ἀρπάσωμεν, καὶ ἂν πρόκειται νὰ ἐπέλθῃ θάνατος. Θὰ σοῦ στρίψω τὸν λαιμὸν, ἐὰν εἰς ἐκείνην τὴν ἀγίαν στιγμήν δὲν μὲ βοηθήσῃς.

ΣΕΪΡΙΟΣ [κύπτων εὐλαθῶς]

Ὅπως θέλετε, κύριε, ὅπως θέλετε.

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Πήγαινε νὰ ἐτοιμάσης τοὺς ἵππους.

ΣΕΪΡΙΟΣ [κύπτων]

Ὅπως θέλετε κύριε, ὅπως θέλετε. (ἀπέρχεται).

ἙΡΜΟΛΛΟΣ [μόνος]

Ναὶ, θὰ τὴν ἀρπάσω, διότι οὕτω θέλω νὰ γείνη.

ΣΕΙΡΙΟΣ [ἐπιστρέφων δειλός]

Ἄλλὰ — μὲ συγχωρεῖτε — ἂν κατὰ τύχην εὐρεθῶ-
σιν ἐκεῖ πέντε—δέκα κρητικά παλληκάρια;

ἙΡΜΟΛΛΟΣ [τῷ θλίβει τὸν λαιμὸν]

Δειλὲ λαγῶέ. Εἶσαι ἱκανὸς νὰ ἐμπνεύσης τὸν τρόμον
καὶ εἰς τὰ μάρμαρα. Σὲ εἶπα, πρόσεξε νὰ μὲ ὑπηρε-
τήσης καθὼς πρέπει, διότι ἄλλως θὰ σοῦ συντρίψω ἐπὶ
τοῦ ἄκμονος τὰ κόκκαλα.

ΣΕΙΡΙΟΣ [κύπτει τρέμων]

Ὅπως θέλετε, κύριε, ὅπως θέλετε.

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Πήγαινε νὰ ἐτοιμάσης τοὺς ἵππους.

ΣΕΙΡΙΟΣ [κατ'ἰδίαν]

Ὁ διάβολος νὰ μὲ πάρῃ ἂν σκέπτεται καλὰ αὐτὸς
ὁ ἄνθρωπος. (ἀπέρχεται)

ἙΡΜΟΛΛΟΣ [μόνος]

Ναί. Πρέπει νὰ τὴν ἀρπάσω, διότι τὸ θέλω.— Ἦσού-
χασε, ὦ πάτερ. Θὰ φροντίσω πρῶτον διὰ τὰς γυναῖκας
μου, καὶ ἔπειτα διὰ τὰς γυναῖκας σου. (ἀπέρχεται)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

[Σπήλαιον ἀπότομον παρὰ τὸν Χάνδακα. Νύξ βα-
θεῖα καὶ θυελλώδης].

ΠΡΙΚΟΣΥΓΓΙΔΗΣ [μόνος εἰσέρχεται κρατῶν δάδα]

Σιγὴ καὶ ἐρημία. Εἶνε τάχα ὁ τάφος τῆς δουλείας

αὐτὸς ὁ ἐπάρατος τόπος; — Οὐδείς ἀκόμη φαίνεται.
 Ἐξω τὸ πᾶν μυκᾶται καὶ μαίνεται, ὡς ἀγωνιζόμενον
 καὶ αὐτὸ ν' ἀποδιώξῃ ἐντεῦθεν τὸ φᾶσμα τῆς δουλείας
 τὸ ἀπαίσιον· κεκαλυμμένος ὁ οὐράνιος θόλος μὲ μαῦρα
 νέφη, οὔτε μίαν λαμπάδα του δὲν ἀνάπτει, φοβούμε-
 νος μήπως ὁ αἰώνιος Θεὸς ἰδὼν τὴν γῆν αὐτὴν, τὴν
 κατοικίαν τῶν βασιλέων ἄλλοτε, μετανοήσῃ διότι τὴν
 ἄφησε νὰ ζήσῃ εἰς τοιαύτην ἐλσεινὴν ἐποχὴν. Ἐν-
 ταῦθα σκότος, ἔξω ὁ Ἄδης. Ποῦ λοιπὸν θὰ ἴδωμεν
 τὴν αὐγὴν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν τοσάκις ὠνειρεύθημεν;
 — Ἄ πάτερ ἄλλιε! χιλίων ἐτῶν τὸ ἀνάθημα νὰ ᾔνε
 ἐπὶ σέ. Μυριάκις κατηράσθην τὴν τύχην, ἥτις μὲ ὠνό-
 μασεν υἱόν σου.

ΣΚΗΝΗ Η΄.

Ο ΑΝΩΤΕΡΩ, ΒΑΡΔΑΣ, ΟΡΦΑΝΟΣ, ΤΙΤΟΣ

[Εισέρχονται κρατοῦντες δαδας].

ὍΡΦΑΝΟΣ

Ἴδου ὁ Πρικουρίδης ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιγῆς καὶ τοῦ
 σκότους ὡς φάντασμα.

ΒΑΡΔΑΣ [εἰσελθὼν]

Χαίρετε, ἀδελφοί μου! Ἡ μορφὴ σας μὲ δίδει ἐλπί-
 δας καθὼς τὸ ἄνθος τῆς ἐλαίας κατὰ τὸν Μάϊον.

ΤΙΤΟΣ

Τὰ πάντα σᾶς περιμένουν. Ἡ ἐπαρχία μου ἡ ἀν-
 δρεία ῥέθυμος προσμένει τὴν διαταγὴν σᾶς.

ΒΑΡΔΑΣ

Δι' αὐτὸ ἐνταῦθα αὐτὴν τὴν νύκτα σᾶς ἐκάλεσα· ἡ
βραδυτὴς ἄγει πολλάκις εἰς τὴν ἀπόγνωσιν.

ὍΡΦΑΝΟΣ

Δὸς τὸ πρόσταγμα, καὶ δισχίλιοι στρατιῶταί μου θὰ
ὄρμησούν ὅπου καὶ ἡ πνοὴ τοῦ ἀνέμου σου.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

“Ὀλὴ ἡ νῆσος προσμένει.

ΒΑΡΔΑΣ

Ἡ στιγμὴ εἶνε κατάλληλος. Σήμερον ἀνεχώρησαν
εἰσπράκτορες, ἵνα ἀπαιτήσουν νέους φόρους. Τοῦτο θὰ
ἦνε ἀφορμὴ, ὅπως ἐκραγῆ πάθος ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ἡρε-
μον. Σπεύσατε πάντες εἰς τὰς ἐπαρχίας σας, ὀπλίσατε
τοὺς ἄνδρας σας, καὶ συναθροισθέντες εἰς τὴν Ἴδην
προσμείνατέ με ἐκεῖ. Σὺ Πρικοσυρίδῃ μετὰβηθι εἰς Σέ-
λινον, ἐρέθισε τὰ πλήθη καὶ περίμενε τὴν ἀφιξίν μου.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ [κατ' ἰδίαν]

Καὶ ὁμως ἤθελον νὰ τὸν βλέπω πάντοτε!

ΒΑΡΔΑΣ

Ἐὰν αὔριον δὲν ἐγερθῆ ἡ Κρήτη, ποτὲ δὲν θὰ ἐγερθῆ.
[ἀπέρχονται οἱ λοιποί].

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ [κατ' ἰδίαν]

Δὲν δύναμαι ν' ἀποχωρισθῶ.

ΒΑΡΔΑΣ

"Υπαγε γέρον. Ἐγὼ φθάνω κατόπιν σου.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ [κατ' ἰδίαν]

Ποία θὰ ἦνε ἐκείνη ἡ γλυκεῖα στιγμή, καθ' ἣν εἰς πατῆρ θὰ φιλήσῃ τὸ ἀγνοοῦν αὐτὸν τέκνον του; [ἀπέρχεται!].

ΣΚΗΝΗ Θ'.

ΒΑΡΔΑΣ [μόνος, μετὰ στιγμήν σιγῆς]

Πόσον μὲ ἀγαπᾷ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος! (βραχεῖα σιγή) Καὶ ἤδη δὲν εἶμαι πλέον παράφρων. Ὁ ἀγρὸς ἐσπάρη, καὶ τὸ θέρος ἐπλησίασε. Σπήλαια τῶν ἐνεργειῶν μας, ὑπὸ τὴν ὀμίχλην τῶν ὁποίων ἐδημιουργήσαμεν ὡς οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ αὔριον φωτίζεσθε ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου τῆς ἐλευθερίας. (μετὰ μικρὸν) ὦ γλυκεῖα πατρίς μου! Παιδίον ἀκόμη σὲ ὠνειρεύθην ὅποια ἦσο, καὶ ὅποια ἔπρεπε νὰ ἦσαι. Πάντοτε σὺ ἦσο ὁ θερμότερος τῶν πόθων μου, καὶ ἡ ἀγιωτέρα μου ἐλπίς. Μέλλω λοιπὸν νὰ σὲ ἀτενίσω ὅποιαν εἰς τὰ ὄνειρά μου σὲ ἀνέπλαττον;—Καὶ ὅμως πόσον τρέμω! Ναί, διότι γνωρίζω πόσον ὁ κόσμος εἶνε κακός. Σὲ φαντάζομαι τόσον ὠραίαν, τόσον ὑπερήφανον, ὥστε φοβοῦμαι τὸν φθόνον τοῦ κόσμου. Ἄλλ' ὄχι. Πιστεύω εἰς τὸ μέλλον. (αἴφνης ὠχρίων καὶ ἔντρομος) Καὶ ὁ πατῆρ μου! "Α! δι' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον δὲν ὑπάρχει τοιοῦτον ὄνομα. Θὰ ἤκουον μετὰ μειδιάματος τοὺς παῖδας τῶν ὁδῶν ἀποκαλοῦν.

τάς με νόθον, παρὰ νὰ ὀνομάζω πατέρα τοιοῦτον ἀνθρώπου. Ὅταν ἐνώπιον τοῦ συμφέροντος διαρρέει ὡς τὸ πλέον ἄσημον ρευστὸν τὸ γλυκύτερον ὄνειρον τοῦ ἀνθρώπου, τότε ὁ υἱὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λησμονῇ τὸν πατέρα του. Ἄ! Καλλέργαι! νόθα τῆς Κρήτης τέκνα! Ὅταν ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ ἐμπαίξῃ τὴν φύσιν, διέταξε τὴν θάλασσαν τοῦ Ἀδρίου νὰ ἐξεμέσῃ Ἐνετοὺς Κρήτας! — Ἄς μοὶ ἔλεγέ τις, ὅτι εἰς τὰς φλέβας μου ὑπάρχει αὐτὸ τὸ ὄνομα, καὶ θὰ τὰς ἤνοιγον ἵνα καταρρεύσῃ καὶ αἷμα καὶ ὄνομα. (βραχεῖα σιγή) Καὶ ὅμως πιστεύω εἰς τὸ μέλλον. ὦ Θεέ μου, μὴ με καταδικάσῃς δι' αὐτὴν τὴν θερμὴν μου πίστιν, ὦ, μὴ με καταδικάσῃς.

ΣΚΗΝΗ Ι΄.

ΣΤΕΡΟΠΗ [εἰσερχομένη καὶ σπεύδουσα πρὸς τὸν Βάρδα].

ὦ υἱέ μου! Διατί εἰς τοὺς μαύρους αὐτοὺς τόπους τῶν πνευμάτων;

ΒΑΡΔΑΣ

Ἄ! Καὶ ἕως ἐδῶ ἀκόμη; Ὁ Βάρδας λοιπὸν εἶνε τόσον ἠλίθιος ὥστε οὐδὲν ἄγνωστον πράττει; Καὶ ποῦ θέλεις νὰ ὑπάγω; Ἐδῶ αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν πλέον ἐλεύθρον, παρὰ εἰς τὰ μῦρα τῶν ἀνακτόρων σου.

ΣΤΕΡΟΠΗ

ὦ υἱέ μου! Ὁ Δουξ ἀμετάπειστος ζητεῖ τὴν καταστροφὴν σου. Ὑπόνοιαι διηγέρθησαν, ὅτι σὺ κίνημα

κατὰ τῆς ἐξουσίας του παρασκευάζεις, καὶ ὅτι — εἶθε
νὰ ἦτο ἀληθές! — (δακρύει)

ΒΑΡΔΑΣ

Τί φλυαρεῖς λοιπόν; Τὰ δάκρυά σου αὐτὰ, εἰπέ με,
δύνανται νὰ μὲ σώσωσιν;

ΣΤΕΡΟΠΗ

Δυστυχῆς τέκνον! Ἄλλ' ἄκουσέ με. Ἐρωτᾶς ἐάν
τὰ δάκρυά μου σώζουσιν; ὦ! ἔλθέ, ἔλθέ. Πᾶσα στιγ-
μὴ ἀπολλυμένη ματαίως, μᾶς φέρει εἰς τὴν δυστυ-
χίαν. — Ἄλλὰ πῶς θὰ μ' ἐννοήσῃ; Ἐάν ἐγνωρίζον μὲ
ποῖαν γλῶσσαν ὁμιλοῦν εἰς τοὺς δυστυχεῖς! Τί νὰ
πράξω; —

ΒΑΡΔΑΣ

Καὶ ὁ πατήρ μου; Εἰπέ με, τί ἔπραξεν ὁ πα-
τήρ μου;

ΣΤΕΡΟΠΗ

Ἐνέδωκεν.

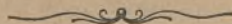
ΒΑΡΔΑΣ [γελῶν]

Εἶνε ἀργὰ πλέον. Δυστυχῆς γυνή! Ὁ υἱός σου δὲν
εἶνε πλέον παράφρων. Ὁ υἱός σου φεύγει, καὶ ἴσως δὲν
τόν ἴδῃς πλέον. Ἴσως τοῦ πατρός του τὸ ξίφος τῷ
διαπεράσῃ τὰ στήθη, καὶ τῆς μητρός του τὸ γάλα με-
ταβλήθῃ ἐντός του εἰς δηλητήριο. Ὁ υἱός σου ἀπέρ-
χεται ὅπου ὁ πατήρ ἀγνοεῖ, καὶ ὅπου ἡ μιαιωτέρα

μόνον ἀγριότης δύναται νὰ τὸν ὀδηγήσῃ. Δυστυχῆς
 μήτηρ! Ἐὰν εἰς τὰς φλέβας σου ῥέει αἷμα τῆς Κρήτης,
 σιώπα· ἂν ὁμως ἐθήλασες καὶ σὺ ἐκ τῶν μαστῶν τῆς
 Ἑνετίας, παράδος τὸν υἱόν σου εἰς τὰς χεῖρας τοῦ
 δημίου. Ἄλλ' ὅταν — καὶ ἄνοιξε χίλια ὦτα — ὅταν
 ἡ Κρήτη ὑποκύψῃ ἵνα μὴ ἐγερθῇ πλέον, τότε καὶ σὺ
 (ἄγριος) γενοῦ — (τὴν ἀπωθεῖ καὶ φεύγει ὀρομαίως).

ΣΤΕΡΟΠΗ [ὑψοῦσα πρὸς τὰν αὐτὴν τὰς χεῖρας]

ὦ Θεέ μου, Θεέ μου! Τί μέλλω νὰ ἴδω; (ἀπέρχε-
 ται ὀρομαίως).

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

[Πλατεῖα ἐν Λισσῶν. Οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν
ἤχοῦσι· πολλοὶ χωρικοὶ διέρχονται ἔντρομοι
τὴν σκηνήν]

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΓΙΑΝΝΗΣ, ΒΑΣΙΛΗΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ

Νὰ σοῦ 'πῶ τὴν ἀλήθεια, δὲν καταλαμβάνω τίποτε.

ΒΑΣΙΛΗΣ

'Εγὼ καταλαμβάνω μόνον, ὅτι χτυποῦν οἱ κώδωνες
τῶν ἐκκλησιῶν πολὺ διαφορετικὰ ἀπὸ τὸ ἅγιον Πάσχα.

ΓΙΑΝΝΗΣ

Λέγεις νὰ ἔπιασε φωτιά ὁ Ψηλοῤῆτης;

ΒΑΣΙΛΗΣ

Τί διάβολο! δὲν θὰ 'βλέπαμε τὸν καπνὸ;

ΓΙΑΝΝΗΣ

Μὰ 'ξεύρεις, εἶνε καὶ μερिकाὶς φωτιαὶς ποῦ δὲν βγάζουν καπνό.

ΣΚΗΝΗ Β΄.

ΟΙ ΔΝΩΤΕΡΩ, ΠΡΙΚΟΣΤΡΪΔΗΣ [εἰσερχόμενος
μετὰ πολλῶν ἄλλων]

ΒΑΣΪΔΗΣ [πλησιάζων τὸν Πρικοστρίδην]

Δὲν μοῦ λὲς, σὲ παρακαλῶ, ποῦ καίει αὐτὴ ἡ φω-
τιὰ πάλι;

ΓΙΑΝΝΗΣ

Ναί, νᾶχης καλὴ ψυχὴ, γιατί δὲν καταλαμβάνομεν
τίποτε.

ΠΡΙΚΟΣΤΡΪΔΗΣ

Δὲν τὸ γνωρίζετε λοιπόν; Μὰ τὴν ψυχὴν μου, δὲν εἶσθε Κρήτες. Ἡ πυρκαϊὰ ἀποτεφρώνει τὴν οἰκίαν σας, τὴν καλύβην σας, τὸ πῦρ ἄγριον κατατρώγει αὐτὰ τὰ ἐντόσθιά σας, ἀπειλεῖ τὴν καρδίαν σας, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ σας ζητοῦν νὰ ἴδουν μακρύτερον ἀπὸ τὸ ἴδιον σῶμά σας; Εἰς τὰ δάση τρέφεται τὸ πῦρ, καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους ἐλαιῶνας· ἄλλὰ ποῦ εἶνε σήμερον ἐκείνη ἡ ἀρχαία Κρήτη, τῆς ὁποίας τὰ ὄρη ἐλύγιζον ἀπὸ τὴν πυκνότητα τῶν ὑπερηφάνων καστανεῶν; Σήμερον ὁ θρασὺς ἵππος τοῦ ἐνετοῦ καταπατεῖ τὸ ἔδαφός της, καὶ μαραινεὶ τὰς πεδιάδας της ὁ ἄγρ της τυραννίας.

ΓΙΑΝΝΗΣ

Ἄλλὰ τί σημαίνουν αὐτοὶ οἱ κώδωνες ;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΓΙΑΣ

Δὲν ἐμάθατε τὸ νέον διάταγμα τοῦ αὐθέντου σας, ὅστις ἐπιβάλλει νέους φόρους εἰς τὸν πειθήνιον λαόν του; Αὐτὸ σημαίνουν οἱ κώδωνες, καὶ καλλίτερον διὰ σᾶς θὰ ἦτο νὰ ἦσαν οἱ τελευταῖοι, τοὺς ὁποίους ἀκούετε.

ΒΑΣΙΛΗΣ

Καὶ αὐτὰ λοιπὸν τὰ μόνὰ πράγματα, τὰ ὅποια μᾶς ἔμειναν ἀκόμη, οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν μας, χρησιμεύουσι διὰ τὴν κατασχύνην μας ; Μὰ τὴν ἁγίαν Κρήτην, οὐδεὶς ἐνετὸς θὰ πατήσῃ τὸ κατώφλιον τῆς καλύβης μου.

ΓΙΑΝΝΗΣ

Τὸ αἶμα, τὸ ὁποῖον μᾶς ἔμεινεν ἀκόμη, δὲν θὰ τὸ δώσωμεν ἄνευ ἀδράς πληρωμῆς.

ΒΑΣΙΛΗΣ

Ἐγὼ λέγω, Γιάννη, νὰ ριχθοῦμε ἐπάνω εἰς τοὺς εἰσπράκτορας, καὶ νὰ τοὺς φᾶμε τὸ μάτι.

ΓΙΑΝΝΗΣ

Ναί, Βασίλη, ἡγεία σου, ἀλλέως δὲν εἴμεθα Κρητικοί.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΪΔΗΣ

Ἄν αἰσθάνεσθε ὅ,τι καὶ ἐγὼ, θὰ πράξετε ὅ,τι καὶ ἐγὼ.

ΒΑΣΙΛΗΣ

Καὶ ἂν τύχη κανεὶς νὰ αἰσθάνεται περισσότερο ἀπὸ σένα;

ΓΙΑΝΝΗΣ

Αἶ, δὲν τὸ καταλαμβάνεις; Θὰ πράξῃ περισσότερο ἀπὸ σένα.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΪΔΗΣ

Ἔχετε μαζί σας τὰς μακρὰς μαχαίρας σας;

ΒΑΣΙΛΗΣ [στηριζόμενος ἐπὶ τῆς μαχαίρας του]

Τὰς ἔχομεν βέβαια, τὰς ἔχομεν. Κρητικὸς χωρὶς μαχαῖρι, θὰ εἶπῃ ἄνθρωπος χωρὶς ψυχὴ. (ἀκούονται σάλπιγγες).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΕΙΣΠΡΑΚΤΩΡ

Εἰσπράκτωρ [εἰσερχόμενος μετὰ κωμικοῦ στόμφου]

Εὐπειθεῖς καὶ ἥσυχοι καὶ εἰρηνικοὶ, καὶ εὐπειθεῖς καὶ ἥσυχοι τοῦ Σελίνου κάτοικοι. Ἦκούσατε τοὺς κώδωνας τῶν ἐκκλησιῶν σας, τώρα ἀκούσατε καὶ τὸν ἰδικόν μου κώδωνα. Ἐπειδὴ οἱ βάρβαροι καὶ ἄπιστοι, καὶ ἄθλιοι, καὶ βάρβαροι καὶ ἄπιστοι σαρακηνοὶ ἀπὸ δῶ καὶ δύο

Χρόνια γυμνόνου καὶ ληστεύου τὰ παράλια καὶ τὴν παραθαλασίαν τῆς Μεσογείου παραθαλάσσης, καὶ κάπου κάπου δαγκάνου καὶ τὴν Κρήτην, καὶ ἐπειδὴ εἶνε φόβος μήπως ἀρχίσου νὰ δαγκάνου καὶ τοὺς κρητικούς, διὰ τοῦτο, καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἴσα ἴσα, ἐπειδὴ ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης μας ἀγαπᾷ πολὺ τοὺς κρητικούς [κατ' ἰδίαν] καθὼς ὁ σκύλος τὴν γάτα.— Διὰ τοῦτο, σᾶς διατάττει πρῶτα μὲ καλὸν τρόπον—καὶ ἔπειτα καὶ μὲ ἄσχημον—ἐὰν θέλετε—νὰ πληρώσητε φόρον ἀναλόγως τῆς περιουσίας του ἕκαστος, ὁ ὁποῖος θὰ χρησιμεύσῃ διὰ νὰ προφυλάξῃ ἅς τοὺς κρητικούς, μὴ τυχὸν καὶ σᾶς δαγκάσου οἱ ἄπιστοι σαρακηνοὶ, οἱ ὁποῖοι ἐλύσσαζαν, καὶ ἔπειτα ὁ αὐθέντης μας δὲν ἀνακατόνεται.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΝΗΣ

Τὸ γνωρίζομεν, κύριε, τὸ γνωρίζομεν. (ψιθυρισμοί).

ΒΑΣΙΛΗΣ

Ναί, κύριε, πῆγαινε στὸ καλὸ, τὸ γνωρίζομεν.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΝΗΣ

Σιωπὴ καὶ φρόνησις. — Εἶπέ εἰς τὸν αὐθέντην σου, ὅτι ἕκαστος ἐξ ἡμῶν θὰ πληρώσῃ εἰς αὐτὸν ὅ,τι τοῦ πρέπει.

ΒΑΣΙΛΗΣ

Καὶ ὅ,τι δὲν τοῦ πρέπει, κύριε. Πῆγαινε στὸ καλὸ.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

Λοιπὸν νὰ σᾶς πληρώσωμεν, κύριε.

ΒΑΣΙΛΗΣ

Ναί, κύριε εἰσπράκτορα, νὰ σᾶς καλοπληρώσωμεν.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ [ἡσώχως]

Αἱ χεῖρές σας ἐπὶ τῶν μαχαιρῶν σας, καὶ ἡ καρδία ἐντὸς τοῦ στήθους σας. Ἀκολουθεῖτέ με. (ἀπέρχονται)

ΣΚΗΝΗ Δ΄.

[Θόρυβος, ἤχοι σαλπίγγων]

ΒΑΡΔΑΣ [ἐμφανίζεται ἔνοπλος, ὁ Πέτρος καὶ Ῥίττος τὸν ἀκολουθοῦν]

Κραυγαὶ θανάτου. Κατάραι καὶ γογγυσμοί. Ἡ πόλις καίεται. Καὶ ἡ ψυχὴ μου ἀνάπτει.

Φωνὴ [μακρόθεν]

Κτυπᾶτε τοὺς ἀπίστους γραικοὺς.

ΒΑΡΔΑΣ [μετὰ λύσσης]

Ἦτο αὐτὴ φωνὴ ἀνθρώπου; Τὸ ξίφος μου τρέμει παρὰ τὸ πλευρόν μου. Πρέπει νὰ καθάρισω τὴν ἀτμοσφαῖραν ἀπὸ τὰς μολυσμένας αὐτὰς φωνάς. — (πρὸς τοὺς δύο ὑπηρέτας) Μὴ δειλιάσητε. Μᾶς ὀνομάζουσιν ἀπίστους αὐτοί, οἵτινες οὐδέποτε ἀπέκτησαν πίστιν, αὐτε θὰ αἰσθανθῶσι ποτὲ τὴν σημασίαν αὐτῆς.

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

[Εισέρχεται εἰς ἑκατόνταρχος σύρων κρητα,
ὁ Βάρδας ἀποσύρεται.]

ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΣ, ΚΡΗΣ

Ὁ ΚΡΗΣ

Ἔλεος, αὐθέντα μου, δὲν ἔχω νὰ πληρώσω.

Ἐκατόνταρχος

Σὲ πωλοῦμεν καὶ πληρόνεις.

Ὁ ΚΡΗΣ

Ἄλλ' αὐτὸ λέγεται τυραννία.

Ἐκατόνταρχος [πλήττων αὐτόν]

Καὶ αὐτὸ πῶς λέγεται;

Βάρδας [ὀρμῶν καὶ φονεύων τὸν ἑκατόνταρχον]

Ἐδίκησις!

Ἐκατόνταρχος [πίπτων ἐκτὸς τῆς σκηνῆς]

Κατάρρα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, κατάρρα!

Βάρδας

Ἐθε αὐτὸς ὁ θάνατος μᾶς δώσῃ ζωὴν.

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ [εἰσερχόμενος μετὰ
πολλῶν ἄλλων καὶ μετὰ τῆς βυζαντινῆς σημαίας]

ΒΑΡΔΑΣ [ἐναγκαλιζόμενος τὸν Πρικοσυρίδην]
Ἐλθέ νὰ σέ φιλήσω. Ὁ δρόμος μας ἠνεψύθη.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

Ἡ Κρήτη εἶνε ἀνάστατος. Τρέμει καὶ κάμπτεται ὑπὸ
τοὺς πόδας τῶν τέκνων τῆς. Ἐπέπεσα κατὰ τῆς ἀκρο-
πόλεως καὶ ἔσφαξα τὸν διοικητὴν Βελένιον.

ΒΑΡΔΑΣ

Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰδην, ὅπου μᾶς περιμένουν.

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

Εἰς Κρήν [τρέχει πνευστιῶν πρὸς τὸν Πρικοσυρίδην]
Αὐθέντα, εἰς τοῦ βουνοῦ ἐκεῖνου τὰς ἀτραπούς δύο
βενετοὶ ἐφάνησαν.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ [ἐντρομος]

Τί λέγεις;

ΒΑΡΔΑΣ

Εἰς τὸ βουνὸν ἐκεῖνο, καλὲ ἄνθρωπε;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

Φρικώδης ἰδέα διέρχεται τὸν νοῦν μου.

ΒΑΡΔΑΣ

Διευθυνθήτε ἤσυχοι πρὸς τὴν Ἰδὴν. Μετ' ὀλίγον φθάνομεν καὶ ἡμεῖς. [οἱ μὲν ἀπέρχονται πρὸς τὴν Ἰδὴν, ἀντιθέτως ἀπέρχεται ὁ Βάρδας καὶ ὁ Πριχοσυρίδης κατεσπευμένοι.

ΣΚΗΝΗ Η΄.

[Τὸ ἕκτος σπηλαίου]

Πύρρα [μόνη]

Πόσον εἶμαι ἀνήσυχος! Οὔτε ὁ παιδαγωγός μου δὲν εἶπε ἐδῶ. — Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω διατί οἱ κώδωνες αὐτοὶ σημαίνουσι κάτω εἰς τὴν πόλιν τοσαύτην ὥραν. Τί ἄρά γε νὰ συμβαίνει! Ὁ πατήρ μου δὲν ἐφάνη παντελῶς σήμερον. Ὁ Βάρδας; Ἄ! οὔτε αὐτός. (Φαίνεται εἰς τὸ βάθος ὁ Σεῖριος καὶ ὁ Ἑρμόλαος ἐνδεδυμένοι ὡς κρητες).

ΣΚΗΝΗ Θ.

Η ΑΝΩΤΕΡΩ, ΣΕΙΡΙΟΣ, ΕΡΜΟΛΑΟΣ

Σεῖριος

Ἰδοῦ, κύριε, τὸ σπήλαιον.

Ἑρμόλαος

Τὸ εἶδον. Εἶπε μόνη;

Σεῖριος

Ἐὰν εἰς τὸν νοῦν της δὲν εἶπε αὐτὴν τὴν στιγμήν ὁ Βάρδας.

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Σιώπα, μοχθηρέ. (πλησιάζων) Χαῖρε ὠραία νύμφη.

ΠΥΡΡΑ [ἐντρομος ψελλιζει]

Καλοὶ ἄνθρωποι. —

ΣΕΪΡΙΟΣ

Ναὶ κόρη μου, πολλὰ καλοὶ ἄνθρωποι, μὴ φοβῆσαι, πολλὰ καλοὶ καθὼς οἱ πεινασμένοι.

ΠΥΡΡΑ

Τὸ φόρεμά των εἶνε τῆς πατρίδος μου, καὶ ἡ φωνή των ξένη. — Ποῦ νὰ εἶνε ὁ πατήρ μου ;

[Ὁ Ἑρμόλαος ἀποβαλὼν τὸ ξένον φόρεμα φαίνεται μετὴν ἱπποτικὴν στολὴν του, ἡ Πύρρα βάλλει κραυγὴν καὶ πίπτει λειπόθυμος εἰς τὴν ἀγκάλην του.]

ΣΕΪΡΙΟΣ

Εἰς τὴν παγίδα τὸ πτηνόν, εἰς τὴν παγίδα. Νὰ φύγωμεν.

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Ναὶ, νὰ πετάξωμεν. Ἐὰν μοὶ εἶδιδες πτερὰ, Σεΐριε, θὰ σὲ ἔκαμνα Θεόν.

ΣΕΪΡΙΟΣ

Ἐγὼ θὰ σ' ἔκαμνα διάβολον, διὰ νὰ προσκυνῆσαι ἀπὸ περισσότερον κόσμον.

ΣΚΗΝΗ Ι΄.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΒΑΡΔΑΣ, ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΗΣ

ΒΑΡΔΑΣ [σπεύδων]

‘Η Πύρρα! ὦ Θεέ μου!

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΗΣ [σπεύδων]

‘Η κόρη μου! *Α! [τήν λαμβάνει καὶ τήν ὀδηγεῖ εἰς τὸ σπήλαιον]

ΒΑΡΔΑΣ [κρατῶν τῆς χειρὸς τὸν Ἑρμόλαον,
ὁ Σείριος τρέμει]Υἱέ τοῦ δουκὸς τῆς Κρήτης! Νομίζεις, ὅτι ἐδῶ δύ-
νασαι γὰ κλέπτῃς παρθένους, καθὼς εὐκόλως δολοφο-
νεῖς εἰς τὴν πατρίδα σου; ‘Η ζωὴ σου εἶνε εἰς χεῖ-
ράς μου.

ΣΕΙΡΙΟΣ [τρέμων]

Καὶ ἡ ἰδική μου, κύριε, καὶ ἡ ἰδική μου;

ΒΑΡΔΑΣ

Υἱέ τοῦ δουκὸς τῆς Κρήτης! Ἀναγνωρίζεις τὸν πα-
ράφρονα Βάρδαν.

ΣΕΙΡΙΟΣ [τρέμων]

Τὸν φρόνιμον, τὸν ἀγαθὸν, τὸν καλὸν Βάρδαν.

ΒΑΡΔΑΣ

‘Αλλὰ δὲν θέλω γὰ μὲ εἶπουν, ὅτι ὡς ἐνετὸς σὲ ἐφθ-

νευσα, μὰ τὴν πατρίδα μου, δὲν θέλω νὰ μὲ τὸ εἶ-
 πουν. Βλέπεις ἐκεῖ κάτω εἰς τὸ Σέλιον; Ἀνάπτει ἐκεῖ
 ἡ μεγάλη πυρὰ τῆς ἐπαναστάσεως. Γιὰ τῆς Ἑνετίας!
 ἐκεῖ εἰς τὰς πεδιάδας θὰ συναφθῶσι μάχαι, ἐκεῖ θὰ σὲ
 συναντήσω. Σὲ χαρίζω τὴν ζωὴν.

ΣΕΪΡΙΟΣ

Καὶ τὴν ἰδικὴν μου, κύριε, καὶ τὴν ἰδικὴν μου;

ΒΑΡΔΑΣ

Φύγε, καὶ εἶπέ εἰς τὸν πατέρα σου ὅτι ἡ Κρήτη δὲν
 εἶνε Ἑνετία. — (ἀφνης ἄγριος) Ἄλλ' ὄχι, μὴ προχω-
 ρήσης.

ΣΕΪΡΙΟΣ [κατ' ἰδίαν]

Κύριε ἐλέησον! Εἶνε τρολλὸς ἀκόμη!

ΒΑΡΔΑΣ

Ἐὰν δὲν εἶνε ἀγνή πλέον! ὦ! καλλίτερον διὰ σὲ θὰ
 ἦτο νὰ μὴ ἐγεννᾶσο. Ἄθλιε! Ἐὰν εἶσαι ἔνοχος, τὸ
 ξίφος μου μὲ τὴν πλέον ἀκράτητον ὄρμην θὰ ἐπιπέση
 κατὰ τῆς κεφαλῆς σου. Ἄ! Πόσον τρομερὰ εἶνε ἡ
 δοκιμασία.

ΣΕΪΡΙΟΣ [τρέμων]

Ναί, κύριε, πολὺ τρομερὰ. Καλλίτερον νὰ ἤνοιγεν
 ἐδῶ ὁ τάφος μου, παρὰ τὸ στόμα σου, τὸ ὅποιον μὲ
 φέρει εἰς κάθε λέξιν θάνατον.

ΒΑΡΔΑΣ

Εἶπέ με, εἶναι ἀγνή; ὁμολόγησε τὴν ἀλήθειαν. —

Ἄλλ' ἔάν, ἄθλιε, μάθω, ὅτι ἡ Κρήτη μετεβλήθη εἰς Ἑνετίαν. — Ἐάν μάθω, ὅτι τὸν ἅγιον ναὸν μου, ἐν ᾧ προσηυχόμην, ἐμόλυνες. —

ΠῆΡΡΑ [ἐκ τοῦ σπηλαιου]

ὦ Βάρδα, ἄφες αὐτόν.

ΣΕΪΡΙΟΣ

Αὐτοὺς εἶπε, κύριε, αὐτοὺς, διότι εἴμεθα δύο.

ΒΑΡΔΑΣ

Ἡ φωνὴ τῆς εἶνε παρθένου φωνή. Τὸ βλέμμα τῆς ἀκτινοβολεῖ ὡς τῶν ἀγγέλων τὸ βλέμμα. — Ἀφανίσου. (τὸν ὠθεῖ) Εἰς τὰς πεδιάδας, ἐκεῖ νὰ σὲ συναντήσω. Ἐκεῖ, ἔνθα αἱ ψυχαὶ δὲν ἀκούουσιν οὔτε μίαν ἐλέους φωνήν, καὶ ἔνθα οἱ δειλοὶ ἀποθνήσκουσι πρὶν τῆς τελευταίας στιγμῆς. (τρέχει εἰς τὸ σπήλαιον).

ἙΡΜΟΛΛΟΣ [τρίζων τοὺς ὀδόντας]

Ἐκδίκησις. (ἀπέρχεται).

ΣΕΪΡΙΟΣ

Ἄν μὲ ξαναἶδῃ ὁ κύριος, ἅς μὲ γράψῃ Γιάννη. (ἀπέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.

[Αΐθουσα συμποσίου κατάφωτος ἐν τοῖς ἀνακτόροις.
Πολλοὶ ἱππῶται παρακάθονται. Εἰς τὸ βάθος
κρέματα μεγάλη ἢ εἰκὼν τοῦ Ἀλεξίου. Ἡ μου-
σική παλαιάζει].

ΒΛΑΣΙΟΣ [εἰσερχόμενος μετὰ τοῦ Γεωργίου,
καὶ ὁμιλῶν ἡρέμα πρὸς αὐτὸν]

Δοιπὸν, νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰ ὅσα ἐμάθομεν;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Οὐδεὶς κίνδυνος μᾶς ἀπειλεῖ. Πάντα τὰ διαδοθέντα
ἀπεδείχθησαν μόνον λόγιοι. (κάθονται παρὰ τὴν τράπεζαν).

ΒΛΑΣΙΟΣ [πρὸς τοὺς παρακαθημένους, ἀφοῦ ἐπαυσε
ἡ μουσική]

Εὐθυμήσατε. Εἶνε ἢ ἐπέτειος τῆς μεγαλειτέρας δό-
ξης τῆς ἀποικίας. Ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ Ἀλέξιος ὑπέ-
γραψε συνθήκην πίστεως καὶ φιλίας πρὸς τὴν Ἑνετίαν.
Εὐθυμήσατε. — Ἀλλὰ, Γεώργιε Καλλέργη, εἶσαι κατη-
φής. Ἄλλοτε ὁ πατήρ σου ἐώρταζεν εὐθυμότερον. Ἴδὲ
αὐτὸν, ὃν σὲ φαίνεται, ὅτι συμερίζεται τὴν εὐθυ-
μίαν μας; Ὁ Ἀλέξιος ἐγνώριζε νὰ χαίρη, καθὼς ἐγνώ-
ριζε νὰ νικᾷ. Εἰς τὰ συμπόσια ἦτο πρῶτος. Ὅταν τὸ
στόμα του ἔκλειε, λέγουν, τὸ πᾶν ἐνεκροῦτο, ὡς νὰ
ἐνικᾶτο εἰς μεγάλην μάχην. Εὐθύμει Γεώργιε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Δὲν ἔχω λέξεις τόσοσθερμάς, ὥστε νὰ παραστήσω

δι' αὐτῶν τὴν ἀγάπην μου, ἣν πρὸς τὴν Ἑνετίαν τρέφω.
 Ἐπρεπεν ἡ φωνή μου νὰ εἶνε τόσοσ ἰσχυρά, ὥστε νὰ
 ἀκουσθῆ εἰς τὰς καταφώτους αἰθούσας τοῦ Δόγη. Ἄλ-
 λοτε τοῦ πατρός μου ἡ βροντερὰ φωνὴ διέσχιζε τοῦ
 Ἀδρίου τὰ κύματα, ἐγὼ, μικρὸς ἀπέναντι ἐκείνου,
 ἀκολουθῶ μόνον τὰς προσταγὰς του τὰς τελευταίας.
 Ἡ σιγὴ μου, ὑψηλότεατε, εἶνε τὸ ὠραιότερον ἐγκώμιον
 τῆς φιλοστόργου δημοκρατίας.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Λέγουν, ὅτι ὁ Ἀλέξιος ἤτο ἀληθὴς Κρῆς ἐπιθυμῶν
 τὸ συμφέρον τῆς νήσου. Δι' αὐτὸ ἡ Ἑνετία τὸν ἠγά-
 τησε, καὶ τὸν ἐτίμησεν. Ἐζῆσεν ὑπερήφανος, καὶ ἀπέ-
 θανεν ὡς ἔζῆσεν. Πόσον αὐτοὶ οἱ ἄνδρες ὠφέλησαν τὴν
 Ἑνετίαν!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Δι' ἐν μόνον λυποῦμαι, ὅτι δὲν θὰ αἰσθανθῶ τὴν
 ἡδονὴν νὰ ἴδω τὸν υἱόν μου ἀκολουθοῦντα τὸν βί-
 ον μου.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Ναι, ὁ Βάρδας δὲν ἐφάνη. Τί γίνεται;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Κ' ἐγὼ δὲν τὸν εἶδον. Ἀλλὰ ποῦ ἄλλοῦ θὰ εἶνε, παρὰ
 ἐκεῖ ἔγθα οἱ παράφρονες μόνον εὐχαριστοῦνται νὰ
 μένωσι;

ΣΚΗΝΗ ΙΒ΄.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΦΑΒΙΟΣ

[Εισέρχεται ὁ Φάβιος· πνευστιῶν. Πάντες στρέφονται πρὸς αὐτόν]

ΦΑΒΙΟΣ

Ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐθυμία εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ κυρίου μου. Ἐξω ὁ οὐρανὸς τῆς Κρήτης οὐδὲ εἰς τὸν κατακλυσμὸν ἔλαβε τοιαύτην τρομερὰν ὄψιν. Τὰ ὄρη ἀστράπτουν ἀπειλοῦντα νὰ καύσωσι τὴν νῆσον. Ὁ λαὸς τῆς Κρήτης ἐπανεστάτησε! (πάντες ἐγείρονται ἔντρομοι)

ΒΛΑΣΙΟΣ

Ἄ! Κρήτη προδότις!

ΦΑΒΙΟΣ

Εὐρισκόμενος εἰς τὰς πεδιάδας εἶδον κονιορτὸν ἀναβαίνοντα τὰ ὄρη μετὰ γογγυσμοῦ. Μετὰ μικρὸν ὁ ἥλιος ἐφώτισε τὰς ἀργυρᾶς λόγχας τῶν ἀνταρτῶν ἐπὶ τῶν ὄρεων τῆς Ἰδης. Εἶνε πολλοί, πολλοί, πολλοί· ποτὲ ὁ Ἄδης δὲν ἐγέννησε τόσα πνεύματα.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Ἡ πείνα νὰ κόψῃ τὴν ζωὴν σου, ἄθλιε.

ΦΑΒΙΟΣ

Ἐκεῖ εἰς τὴν Ἰδην οἱ ἱερεῖς τῶν ἠυλόγησαν τὰς σημαίας των. Ὁλη ἡ Κρήτη προχωρεῖ κατὰ τοῦ Χάνδακος ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Βάρδα Κελλέργην!

ΒΛΑΣΙΟΣ

Τὸν Βάρδαν! (τόπτει τὸ μέτωπόν του)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Κατάρα εἰς ἐκεῖνον, κατάρα καὶ εἰς ἐμέ!

ΒΛΑΣΙΟΣ

Προφητικὸν τῆς ψυχῆς μου πνεῦμα! Καὶ ὅμως οὐδὲν κατώρθωσες. (πρὸς τὸν Γεώργιον) Δὲν εἶνε πλέον καιρὸς ἐλέγχου. Ἐτοιμάσθητι ὅπως ἐξέλθῃς ἐναντίον του. Ἡ Ἐνετία ἀπαιτεῖ ἀπὸ σοῦ πολλὰ, Γεώργιε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐνώπιον τῶν εὐγενῶν σου, καὶ ἐνώπιον τῆς ταραχθείσης τοῦ πατρός μου μορφῆς ἀποπτύω πᾶν ὑπὲρ αὐτοῦ αἴσθημα· διαρρηγνύω πάντα μετ' αὐτοῦ φυσικὸν δεσμὸν. Δὲν θ' ἀναγνωρίσω τοῦ λοιποῦ τὴν φωνὴν του. Καὶ ἂν αὕτη ἐνδυθῇ μὲ τὰ τρυφερότερα υἱικὰ αἰσθήματα, μὰ τὸν πατέρα μου, δὲν θὰ τὴν ἀναγνωρίσω. Ὁ Βάρδας δὲν εἶνε υἱός μου. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ ἐξέρχομαι ἐναντίον του. Ἐὰν ὁ λόγος μου δὲν ὑποτάξῃ αὐτόν, τὸ ξίφος μου εἶνε ἐδῶ. (ἐξέρχεται)

ΒΛΑΣΙΟΣ [πρὸς τοὺς ἱππότες]

Ἐτοιμασθῆτε ἀμέσως διὰ τὴν ἐκστρατείαν.

(οἱ ἱππότες ἀπέρχονται)

[πρὸς τὸν Ἰωάννην Κορνήλιον] Στρατηγέ, θέσε φρουρὰς εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τῆς πόλεως. Ἀνάβηθι εἰς τὰς ἐπάλξεις καὶ ἰδέ. Οἱ ἀνδρειότεροι λόχοι ἄς τεθῶσι παρὰ τὴν μεγάλην πύλιν τοῦ φρουρίου. (ἀπέρχονται).

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'.

ΣΤΕΡΟΠΗ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΣΤΕΡΟΠΗ [εἰσέρχεται κρατοῦσα ἐκ τῆς χειρὸς τὸν Γεώργιον]

ὦ σύζυγέ μου, περίστειλε τὴν μαρίαν σου. Δι' ὄνομα Θεοῦ, σκέφθητι κατὰ τίνοσ ἀπέρχεσαι. Ἐγρύπνησα δι' αὐτὸ τὸ παιδίον, καὶ ἔκλαυσα. (γονοκλιῆς) Πολλάκις τὸ ἐκράτησες εἰς τὴν ἀγκάλην σου, καὶ ἠύχθηθις νὰ ζήσῃ. ὦ σύζυγέ μου, κάλλιον ὕπαγε καὶ σὺ μαζί του, πολέμησον ὑπὲρ τῆς Κρήτης, καὶ εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ νικήσητε. Ἐὰν ἡ καρδιά σου ἐσκληρύνθη τόσον, ἐὰν τὰ ὦτα σου ἔφραξε τῆς Ἐνετίας ὁ ἀήρ, ἂν μία φωνὴ γλυκεῖα ἄλλοτε, νῦν ἤχηϊ βρεῖα διὰ σέ, φόνευσον ἐμὲ καλλίτερον.

Γεώργιος (ἀπωθὼν αὐτήν)

Καὶ σέ καὶ ἐκεῖνον!

[ἀπέρχεται ὀρμαίως. Ἡ Στερόπη κλονισθεῖσα πίπτει].

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

[Ἐν τοῖς δουκικοῖς ἀνακτόροις. Εἰσέρχεται ὁ Ἑρμόλαος κατηφής· ὁ Σείριος τὸν ἀκολουθεῖ].

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΣΕΙΡΙΟΣ, ΕΡΜΟΛΑΟΣ

ΣΕΙΡΙΟΣ

Ἄλθθεια, αὐθέντα μου. Ἡ χθεσινὴ ἐντροπὴ μ' ἐφάρμάκευσε πολὺ. Δέκα μαχαιριάς νὰ μοῦδινες ἐκείνη τῇ στιγμῇ οὔτε μιὰ σταξιά αἷμα δὲν θᾶτρεχε.

ἙΡΜΟΛΑΟΣ [καθήμενος]

Εἶσαι ὅμως ὀλίγον δειλός.

ΣΕΙΡΙΟΣ

Ἐγὼ δειλός; Ὁ Θεὸς νὰ μὲ σώσῃ, αὐθέντα μου, ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα. Ἀλλὰ ἤξεύρεις, ὑπάρχουν μερικά σκέψεις, αἱ ὁποῖαι ἔρχονται εἰς τὸν ἄνθρωπον κρυφά. Μιὰ φορὰ ἐπρόκειτο νὰ μονομαχήσω μὲ ἕνα ἀπὸ τὴν Τοσκάνην. Ἐν ᾧ δὲ ἐτοιμαζόμενον νὰ βγάλω τὸ σπαθί.

μου ἔρχεται μιὰ ἄσχημη ἰδέα νὰ τοῦ ζητήσω συγχώρησιν. Τὸ ἔκαμα χωρὶς νὰ τὸ θέλω. Σὲ παρακαλῶ, λέγεται αὐτὸ δειλία; Δὲν ἐνθυμεῖσαι εἰς τὴν Ἑνετίαν πόσα κατώρθωσα; Ἐφαγα ἐκεῖ ὅλην τὴν πατρικὴν μου περιουσίαν εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα. Νὰ σοῦ ᾤμως μίαν συμβουλήν. Δὲν παραιτεῖσαι ἀπὸ ἐν μάταιον σχέδιον; Ἐκείνη ἢ μικρὰ θρηνεῖ καὶ ὀδύρεται, διότι τὴν ἐλησμόνησες.

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Ἡ τρελλὴ ἐκείνη μικρὰ; ὦ Σείριε! ἄφες με. Μοιράζει τὸ βλέμμα της εἰς ὅλα τὰ παιδιά τῶν ὁδῶν, καθὼς μοιράζουσι τὰ κόλλυθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἄς κλαύσῃ δι' ἓνα, ἀφοῦ ἐμειδίασεν εἰς πολλούς. (μετὰ βραχεῖαν αἰγὴν καθ' ἑαυτὸν) Καὶ ὅμως ἠγάπησα τὴν τρελλὴν ἐκείνην! Ἡπατήθην ἐκ τοῦ κοινοῦ βλέμματός της, καθὼς ἀπατᾶται τις ἀπὸ χαλκὸν ἐπίχρυσον. — Σείριε! ἀληθῶς μὲ λέγεις, ὅτι κλαίει;

ΣΕΪΡΙΟΣ

Ναι, αὐθέντα μου· τὴν εἶδον.

ἙΡΜΟΛΛΟΣ [γελῶν περιφρονητικῶς]

Τὸ τρελλὸν κοράσιον! Ἐνόμιζεν ὅτι ἡ πίστις περιπατεῖ εἰς τοὺς ὁρόμους, καὶ ὁ ἔρωσ ὅτι συνίσταται εἰς γελοίους ἀστεϊσμούς. Ἄς κλαύσῃ, διότι ἀρκετὰ ἐγέλασε.

ΣΕΪΡΙΟΣ

Θὰ σὲ ἠρώτων ἐν πρᾶγμα. Δοιπὸν θ' ἀφήσωμεν τὸν

παράφρονα Βάρδαν ἀτιμώρητον; Αὐθέντα μου! Ἡ περιφρόνησίς του εἶνε τόση, ὥστε δὲν θὰ σταματήσω τὸ βῆμά μου οὔτε εἰς τὴν πλάκα τοῦ τάφου, ἂν δὲν κατορθώσω νὰ κόψω ἐκείνην τὴν αὐθάδη γλῶσσαν.

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Ἀτιμώρητον; Ποῖος σέ τὸ εἶπεν; Δύνασαι νὰ περιφρονηθῆς μέχρις οἴκιου, δύνασαι νὰ πνίξῃς τὴν καρδίαν σου ὑπὸ τὰ ξηρὰ τῆς δειλίας δάκτυλα, ἐγὼ ὅμως...

ΣΕΙΡΙΟΣ

Αὐθέντα μου! Μὲ συγχωρεῖς. Βλέπω ὅτι ἀκόμη δὲν μ' ἐνόησες. Καὶ ἀφοῦ δὲν ἐνόησες ἓνα ἄνθρωπον, ὅστις μαζί σου ἔφαγε τὰ χρήματά του ὅλα, καὶ κατήντησε νὰ γείνη καὶ δοῦλός σου, ποτέ δὲν θὰ τὸν ἐνοήσῃς. Αὐθέντα μου. Οἱ γελοῖοι ἔμποροι τῶν ὁδῶν πάντοτε, ὡσάκις μὲ συναντήσουν, μὲ δεικνύουν διὰ τοῦ δακτύλου των λέγοντες, «νὰ ἓνας λαγός». Ἄν ἐγνώριζον ὅμως τὰ πάθη τὰ ὁποῖα ἐντὸς τοῦ στήθους μου κοχλάζουσιν ἀναιθοκαταιβαίνοντα καθὼς τὰ κουκκιά εἰς τὸ τσουκάλι, ἂν ἐγνώριζον τοῦτο, ποτέ δὲν θὰ ἐτολμοῦσαν νὰ περιπαίξουν τὸν πτωχὸν Σείριον, ὅστις ἐπώλησεν ἐπὶ τέλος καὶ τὸ σῶμά του. Ἄλλ' ἤλθε περίστασις νὰ τοὺς ἀποδείξω τί ἐστὶ Σείριος. Δὲν θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν πόλεμον, κύριέ μου; Ἐκεῖ διὰ τοῦ ξίφους θὰ κλείσω τὰ ἀχρεῖα αὐτὰ στόματα.

ἙΡΜΟΛΛΟΣ [σύννους καὶ ψιθυρίζων]

Ἄ! Πύρρα! Πάντοτε εἰς τὴν καρδίαν μου εἶσαι ἀπαράλλακτος. (ἀκούονται σάλπιγγες).

ΣΕΪΡΙΟΣ

Ὁ στρατὸς ἀναχωρεῖ. Πηγαίνομεν.

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Ἄληθῶς! (καθ' ἑαυτὸν) Ποῦ βαδίζω αὐτὴν τὴν στιγμήν; (ἀπέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΒΛΑΣΙΟΣ, ΦΑΒΙΟΣ [εἰσερχόμενοι]

ΒΛΑΣΙΟΣ

Πόθεν εἶπες, ὅτι εἶνε αὐτὸ τὸ γράμμα; (κάθηται)

ΦΑΒΙΟΣ [κρατῶν διαφόρους ἐπιστολάς]

Ἐκ τῆς Κισσάμου. Ἐκ δὲ τῶν Σφακίων τὰ αὐτὰ μᾶς γράφουσι, καὶ ἔτι χειρόνα· διότι ἐκεῖ συλλαβόντες καὶ τοὺς πέντε εἰσπράκτορας τοὺς ἔδεσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τοὺς ἠνάγκασαν ν' ἀλωνίσωσι τὴν κριθὴν τῶν δίκην ἵππων.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Οἱ θρασυδαίλοι!

ΦΑΒΙΟΣ

Εἰς τὴν Ῥέθυμνον ἐφέρθησαν οἱ ἀντάρται ὄχι πλέον ὡς ἄνθρωποι, διότι ἀλείψαντες διὰ μέλιτος τοὺς δεκαπέντε εἰσπράκτορας, τοὺς ἐξέθεσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἵνα συναθροίσωσιν ὅλα τὰ σμήνη τῶν ἀδιακρίτων μυιῶν. (ὁ δοῦξ ἀγωνιᾷ). Εἰς δὲ τὰς δυτικωτέρας ἐπαρχίας

ἀφ' οὗ ἐγύμνωσαν τὸν διοικητὴν, τὸν ἐβύθισαν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἄφησαν νὰ φαίνεται μόνον ἡ κεφαλὴ του ὠχρὰ καὶ ὑποτρέμουσα, τὸν δὲ εἰσπράκτορα καὶ τὸν ἑκατόνταρχον ἐμέθυσαν διὰ τῆς βίας μέχρι παραφροσύνης, καὶ τοὺς ἠνάγκαζον νὰ ὑβρίζωσι τὴν Ἐνετίαν.

ΒΛΑΣΙΟΣ [ἐγειρόμενος ἐν ὀργῇ]

Τὴν Ἐνετίαν!

ΦΆΒΙΟΣ

Ἦκούσθη μάλιστα καὶ λέξις τραχεῖα καταπτομένη τῆς ἀγνῆς ὑπολήψεως τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος, καὶ καθυβρίζουσα βαναύσως τὸ ὄνομά σας.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Τὸ ὄνομά μου! — Φάβιε! Παῦσε. Ἡ καρδία μου ἤρχισε νὰ ἐξογκοῦται ὡς θέλουσα νὰ ἐκπέμψῃ φλόγας κατὰ τοῦ κόσμου αὐτοῦ. Σιώπα. Εἶπε εἰς τὸν στρατηγὸν νὰ μὴ συγκινηθῇ ἐκ τῶν δακρῶν τῶν ἀνταρτῶν.

ΦΆΒΙΟΣ

Ἄνεχώρησε πρὸ μιᾶς ὥρας εἰς συνάντησιν τοῦ υἱοῦ του. Ἐλπίζει νὰ ὑποτάξῃ διὰ τοῦ λόγου τὴν ἀντάρτιδα ἐκείνην φύσιν. Ἄλλως ἡ τιμωρία του θὰ ἦνε ἀπηνῆς.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Οὐδαμοῦ λοιπὸν ὑπάρχουσιν Ἐνετοὶ πλέον;

ΦΆΒΙΟΣ

Οὐδαμοῦ, ἐκτὸς τοῦ Χάνδακος. Ὅλη ἡ νῆσος εἶνε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἀνταρτῶν.

ΒΛΑΣΙΟΣ

“Ὀλή ἡ νῆσος! Ὡ καταισχύνη τῆς ἐξουσίας μου! Σπεῦσον, καὶ εἶπέ εἰς τὸν στρατηγὸν νὰ μείνῃ ἀναίσθητος εἰς τὰ δάκρυα. Νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῶν ἀνταρτῶν περισσότερον παρά ὡς μαινόμενος. Σπεῦσον. Μετὰ μικρὸν θὰ ἐξέλθω ὁ ἴδιος εἰς τὸ στρατόπεδον. (ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

[Τὸ στρατόπεδον τοῦ Βάρδα]

ΒΑΡΔΑΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ [εἰσερχόμενοι]

ΒΑΡΔΑΣ

Εἶδες λοιπὸν εἰς τὸ βάθος τῆς πεδιάδος τὰς φρικιώσας τάξεις μου; Εἶνε ὅλοι Ἕλληνες. Εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων δὲν εἶδες τὴν Βυζαντινὴν σημαίαν;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [μειδιῶν]

Εἰς τὰς πεδιάδας βλέπω σκιάς, καὶ εἰς τὰ ὄρη περιπλανώμενα ὄνειρα. Παρατήρησε, Βάρδα, τὸν Χάνδακα. Τὰ τεῖχη του τὰ ὑπερήφανα ἐμπαίξουν τὴν ἀθωότητά σου. Νομίζεις, ὅτι ἐτόλμησέ ποτε τοῦ κρητὸς ὁ ποῦς νὰ πατήσῃ ἕως ἐκεῖ; Ἴδὲ ἡ σκηνή σου ἴσταται ἐπάνω ὀστῶν. Ἔως ἐδῶ ἦλθεν ὁ στρατὸς τοῦ ἀπλοῦ Χορτάτη διὰ νὰ ἀφήσῃ τὰ κόκκαλά του. Σὺ λοιπὸν εἶσαι πλέον ἀπλοῦς ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν Χορτάτην, καὶ προχωρεῖς εἰς τὸν θάνατον ἀκόμη βαθύτερα;

ΒΑΡΔΑΣ

Δυστυχῆ! Ἄφοῦ λοιπὸν γνωρίζεις, ὅτι ἐδῶ ὑπὸ τὴν σκηνὴν αὐτὴν ὑπάρχουν ὅστ᾽ ἀφουεθέντων ὑπὲρ τῆς πατρίδος σου, δὲν αἰσχύνεσαι νὰ ὀμιλήσῃς μὲ τοιαύτην γλῶσσαν; Ἐὰν τῶρα τὰ ὅστ᾽ ἐκεῖνα μετεβάλλοντο εἰς τόσα φαντάσματα, καὶ ἕκαστον μὲ ποικίλην ἀγρίαν μορφήν σὲ συνέθλιβε—

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Πτωχέ, Βάρδα. Ἀληθῶς ἦσο παράφρων!

ΒΑΡΔΑΣ

Καὶ σὺ ὅστις ἔρχεσαι νὰ μὲ ζητήσης ὑποταγὴν τί εἶσαι;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἔχεις θερμὸν τὸ αἷμα, καὶ σέβομαι τὴν θέσιν σου. πλὴν ἄκουσον. Ἔως πότε τὰ φροῦδα αὐτὰ ὄνειρα θὰ τιμωρῶσι τὸν καλὸν αὐτὸν κόσμον; Ἔως πότε αἰσχροὶ ῥαδιοῦργοι, ἐπίβουλοι δημαγωγοὶ θὰ ταραττώσι τὴν εἰρήνην τῆς πτωχῆς αὐτῆς νήσου; Ἡ ψυχὴ μου ἐφρίκασεν ἀπὸ τὰ αἵματα, καὶ τὰ ὠτά μου ἠμβλύθησαν ἀπὸ τοὺς στεναγμοὺς τῶν ἀγωνιώντων.

ΒΑΡΔΑΣ

Δὲν μὲ φαίνεται παράδοξος ἡ γλῶσσα ἐνὸς Ἀλεξίου. Σὺ λοιπὸν δὲν εἶδες παρθένον ἀρπαζομένην, γέροντα σφαζόμενον, καὶ πένητα ἐν τῇ φυλακῇ ἀποθνήσκοντα; Θὰ ἔλθῃ καιρὸς καθ' ὃν ἀντὶ οἴνου αἷμα θὰ πίνῃς, θὰ ζητῆς ὕδωρ, καὶ εἰς αἷμα θὰ μεταβάλλεται, θὰ ζητῆς τὴν Κρήτην, καὶ θὰ σοὶ παρουσιάζεται ἡ Ἐγεία! Εἰ-

πέ με, τί θά πράξης τότε; Τὴν τελευταίαν σταγόνα τῆς ζωῆς σου, δὲν θά ξηράνη τὸ γῆρας ἀλλὰ θά ροφήση μαινόμενος ἐκδικήσεως λάρυγξ· ἐκάστη πληγὴ τῆς Κρήτης θά μεταβληθῆ εἰς ἐγχειρίδιον, καὶ θά σοὶ δώσῃ τόσας πληγὰς, ὅσας αὐτὴ παρὰ σοῦ ἔλαβε. Τίς θά ὑπάρχη τότε ὁ ἐλεήτων σε;

[ἀκούεται ἔξω ἡ φωνὴ τοῦ φρουροῦ τίς εἶ]

Ἄκουεις; Σ' ἐρωτᾷ ἡ Κρήτη. Ἄκουεις λοιπόν; Τί θά ἀπαντήσης, ταλαίπωρε, τί θά ἀπαντήσης;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἦ νέε, ἠπατημένε νέε! Ἐὰν ἤξευρες τὴν μανίαν σου, ἤθελες κλαύσει παρὰ πολὺ. Ὁμίλησες τόσα, ὥστε φοβοῦμαι μήπως ἐτάραξες τὴν σκιὰν τοῦ πατρός μου.

ΒΑΡΔΑΣ

Τοῦ πατρός σου; Δὲν τὴν ταραττοῦν οἱ δειλοὶ λόγοι μου. Αὐτὴ ταρασσεται ἀπὸ τοῦ βορρᾶ τὴν μανίαν, αὐτὴ ταρασσεται ἀπὸ τὴν αἰωνίαν κατάραν τῆς Κρήτης. Οἱ ἐνετοὶ τοὺς ὀπίλους τόσον ἠγάπησεν, οὔτε γῆν διὰ νὰ ταφῆ τοῦ ἔδωσαν. Καὶ περιέρχεται τὰς νύκτας πλανωμένη καὶ τρέμουσα πλέον ἢ ὁ Κάϊν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἄλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἄπαξ ἐξέλθῃ τῆς τροχιάς του! Ἦ υἱὲ μου Βάρδα!

ΒΑΡΔΑΣ

Ἐὰν ἔχῃς μέρος καρδίας ἀκόμη, σιώπα. Μὴ μὲ ὀνομάζῃς υἱόν σου, ὦ, μὴ μὲ ὀνομάζῃς. Εἶπέ ὅτι ὁ Βάρ-

δας δὲν ἔχει πατέρα, ὅτι εἶνε τέκνον τῆς μοίρας, νόθος, δυστυχῆς, καὶ δοῦλος. (δακρύει).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Κλαίεις λοιπόν; Ἐὰν ἐγνώριζες διατὶ κλαίεις, τὰ δάκρυά σου ἤθελον εἶνε πολύτιμα, ἱερά. Ἐὰν ἔκλαιες διὰ τὸν δυστυχῆ λαόν, τὸν ὁποῖον ἤρπασες ἀπὸ τῆς ἐργασίας, ἵνα τὸν ὀδηγήσῃς εἰς τὴν σφαγὴν, ἐὰν ἔκλαιες διὰ τοῦτο, ποτὲ ὁ πατήρ σου δὲν θὰ σὲ ἡγάπα πλειότερον· ποτὲ δὲν θὰ ἦσο ὁ καλλίτερος τῆς Κρήτης υἱός.

ΒΑΡΔΑΣ

Νομίζεις, ὅτι αὐτοὶ τοὺς ὁποίους, λέγεις, ὀδηγῶ εἰς τὸν θάνατον, θὰ ἡγάπων τὴν ζωὴν ἄνευ τῆς πατρίδος; Νὰ ζῆ τις δυστυχῆς καὶ πένης καὶ νὰ μὴ καταρᾶται, ἀλλὰ νὰ βλέπῃ τὴν πατρίδα του ἑταίραν, καὶ αὐτὸς νὰ μένῃ ἀναίσθητος, ἐὰν δὲν εἶνε λίθος αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, τί θὰ εἶνε λοιπόν;—Διὰ τελευταίαν φορὰν ἀκουσόν με. Διήλθον βίον δούλου μὲ μαῦρα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου δάκρυα, αἱ πικρῖαι ἐδηλητηρίασαν τὴν καρδίαν μου, καὶ ἂν ἔζησα, μόνον εἰς πόθος, μία ἐλπίς, ἐν ὄνειρον μόνον μ' ἔθρεψε. Τώρα, ὅτε βλέπω, ὅτε ψηλαφῶ σχεδὸν τῶν πόθων μου αὐτὸ τὸ τέκνον, θέλεις ν' ἀποθάνω; ὦ πάτερ μου, σὲ ὀνομάζω ἀκόμη μὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ἐὰν εἰς τὰ στήθη σου ὑπάρχει ἔλεος, ἴδὲ τὸ βλέμμα μου τὸ μαραμμένον ἐκ τῆς δουλείας, ἴδὲ τὴν ὠχρότητα τοῦ υἱοῦ σου, ὃν ἡγάπησες, ὃν ἀγαπᾶς, ἴδὲ, καὶ μεῖνε Καλλέργης." Ἀκουσε τοὺς παλμούς τῶσων γεγναίων ἐδῶ καρδιῶν, καὶ μεῖνε Καλλέργης, φαντάσθητι τὰ ὄνειρα.

τοσούτων ψυχῶν, καὶ προσκύνει τὴν Ἑνετίαν. Σὲ ἰκετεύω πάτερ μου, μὲ δάκρυα τῆς καρδίας ἐνώπιόν σου πίπτω, φιλιώθητι μετὰ τῆς Κρήτης, κ' ἐγὼ μετὰ σοῦ. Μυριάδες στομάτων θὰ εὐλογήσουν τὸ ὄνομά σου, καὶ αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ θὰ θύουν εἰς τὴν μνήμην σου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [ἀποστρέφων τὸ πρόσωπον καὶ γελῶν]

Πτωχὲ Βάρδα!

ΒΑΡΔΑΣ [ἐμμανῆς]

Δὲν ἔχει λοιπὸν καρδίαν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Εἰς μάτην ἠγρύπνησα παρὰ τὴν κοιτίδα σου, εἰς μάτην ἔκλαυσα ὅταν ἔκλαιες, εἰς μάτην ἤλπισα, ὅταν ἐμειδίᾳς. Ἐχει ὁ κόσμος ἀκάνθας, αἵτινες καταπνίγουν καὶ τὰ ὠραιότερα ἄνθη. — Ὡ Βάρδα, αἱ αἰθούσαι τοῦ δουκὸς συνεκινουῦντο εἰς τὴν θέαν σου. —

ΒΑΡΔΑΣ

Σὲ χαρίζω τὰς αἰθούσας· διότι δὲν γνωρίζω τὴν γλῶσσαν τῶν κολάκων· καὶ οἱ μὴ γνωρίζοντες αὐτὴν δὲν δύνανται ἐκεῖ νὰ εὐδοκιμήσουν. Ἄφες με νὰ κλαίω συλλογιζόμενος ὅτι ἡ γῆ αὐτὴ δὲν γεννᾷ πλέον ἄλλο παρὰ δούλους καὶ κόλακας. Ὑπαγε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Μάθε ὅτι αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὀμιλεῖ ἀκόμη ἡ γλῶσσα τοῦ πατρός σου, μετ' ὀλίγον θὰ παγώσῃ εἰς τὰ χεῖλη του ἢ φωνῆ, καὶ ἀντ' αὐτῆς θὰ ὀμιλήσῃ τὸ ξίφος.

ΒΑΡΔΑΣ

Θ' ἀσπασθῶ τὴν νέαν γλῶσσαν τοῦ πατρός μου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἔνα λόγον. Εἶδες ἐκεῖ τὰ τείχη τοῦ Χάνδακος;

ΒΑΡΔΑΣ

Ἐκεῖ πορεύομαι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐλθέ λοιπόν. Μὴ συλλογισθῆς ὅμως ἐκείνην τὴν στιγμήν ὅτι εἶμαι πατήρ σου, καθὼς καὶ ἐγὼ δὲν θὰ συλλογισθῶ ὅτι εἶσαι υἱός μου. (ἀπέρχεται ἔρομαιως)

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΒΑΡΔΑΣ [μόνος μετ' ἀγωνίαν]

Ἦτο λοιπόν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος πατήρ; καὶ ἂν δὲν ἦτο πατήρ, ἦτο Κρής; (μετὰ μακρὰν καὶ ἀγωνιώδη σιγήν).

Εἰς μάτην λοιπόν ἔζησα. Ὅτι κατ' ἀρχὰς διήλθε τὸν νοῦν μου ὡς ἀστραπή, ἥδη ἐγείρει ἐνώπιον ἐμοῦ καὶ τοῦ μέλλοντος μέγα ἐμπόδιον. Ποῖος θὰ μοὶ δώσῃ πτέρυγας, ὅπως διαβῶ αὐτὴν τὴν ἄβυσσον χωρὶς ὁ νοῦς μου νὰ μολυνθῆ; Αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην ἀνωτέρας δυνάμεως· ἡ καρδία μου θλίβεται, καὶ ὁ λογισμὸς μου ἀποναρκοῦται ὡς ἄπειρος ναύτης πάσχων ἀπὸ ναυτίαςιν. Ποῦ νὰ στραφῶ; Εἰς αὐτὴν τὴν μελαγλὴν σκοτίαν οὐδὲ μίαν ἀκτίνα διαβλέπω. Σχόπελοι

ἀπειλητικοὶ ἐγείρονται πρὸ τῶν βημάτων μου. Μικρὸν ἔτι, καὶ ἡ χεὶρ μου αὐτῇ — "Α! "Οχι! [πίπτει ἐπὶ ἑώρας. Σιγῇ βαθεῖα. Μετὰ στιγμᾶς ἐγερόμενος κατάπονος.]
 "Ω Διώνιε Θεέ! Ἐὰν ἀρκεῖ πρὸς τιμωρίαν μου ἡ πάλῃ αὐτῇ τῆς καρδίας μου — (μετὰ σιγῆν) Οἱ εὐδαίμονες ἐκεῖνοι, διὰ τοὺς ὁποίους ὁ οὐρανὸς οὐδέποτε ἔχει νέφη, καὶ ἡ φύσις πάντοτε μειδιᾷ, οἱ εὐδαίμονες ἐκεῖνοι, οἵτινες οὐδέποτε ἐδάκρυσαν, δὲν ἔχωσι νὰ σκεφθῶσιν οὔτε περὶ καθήκοντος, οὔτε περὶ δικαίωματος· ἡ ὑπαρξίς των συγχέεται εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον μετὰ τῆς ἀνυπαρξίας.
 Ἐγὼ; (σαρκάζων) "Α! ποῖαν ἡδονὴν θὰ ἤσθάνομην, ἐὰν τώρα, ὅτε τὸ πᾶν ἐν ἐμοὶ ὠχρηᾷ καὶ σθέννυται, ὅτε ἡ φύσις αὐτῇ μοὶ παρίσταται μητρυιὰ φλογοῦσα, ὅτε ἡ χεὶρ μου ἐτοιμάζεται νὰ καταφέρῃ κτύπημα — (ἄγριος καὶ μετ' ἀποφάσεως) Δὲν ἔχω πλέον πατέρα! (κλίνει τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τοῦ στήθους του).

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ, ΒΑΡΔΑΣ

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ [εἰσελθὼν]

Τὰ πάντα εἶνε ἕτοιμα.

ΒΑΡΔΑΣ [συνερχόμενος]

Τὰ πάντα;! (κατ' ἴδιον) "Ω! Δι' ἐμὲ ὄχι ἀκόμην.
 (ρίπτομενος αἴφνης ἐπὶ τῆς ἀγκάλῃς τοῦ Πρικοσυρίδου) Διατὶ, ὦ γέρον, διατὶ εἰς τὰ στήθη σου νὰ εὐρίσκω πατρός

ἔρωτα; Διατί εἰς τὴν ἀγκάλῃ σου νὰ αἰσθάνωμαι τι τὸ ὅποιον ἀδυνατῶ νὰ ἐκφράσω; Διατί ἐδῶ νὰ καταπίπτουν γαλήνια τοῦ στήθους μου τὰ κυμαινόμενα πάθη; ὦ πάτερ! (ὁ Πρικοσυρίδης δακρύει) Ἄ! κλαίεις; Κλαίεις λοιπόν; Αἰσθάνεσαι λοιπόν τὴν ὄρφανίαν μου! ὦ! ἄφες με νὰ μένω ἐπὶ τῆς καρδίας σου, διότι με μεταφέρουσιν εἰς ἄλλον κόσμον οἱ μυστηριώδεις αὐτῆς παλμοί. Ἄφες με νὰ κλίνω ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ στήθους καὶ ν' ἀκούω αὐτὸ ἀναπαλλόμενον, διότι με φαίνεται ὅτι λησμονῶ τὸν κόσμον. Πάτερ! (ἀνατινάσσεται) Διατί νὰ μὴ αἰσθανθῶσι ποτε τὰ χεῖλη μου τὴν χάριν αὐτῆς τῆς λέξεως; Ἐν τῇ ἐλπίδι μου μ' ἐφαίνετο ὅτι ἡδυνάμην νὰ ἐναγκαλισθῶ ὅλην τὴν περίξ φύσιν· τώρα! (συνερχόμενος) Καλὲ γέρον! Ἴδὲ ἐὰν ἐφάνησαν οἱ Ξιφόπουλοι. (ὁ Πρικοσυρίδης ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

ΒΑΡΔΑΣ [μόνος]

Πόσον τὸν ἀγαπῶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, καὶ πόσον με ἀγαπᾷ! Ἐὰν αὐτὸν εἶχον πατέρα! Ποτὲ ὁ οὐρανὸς δὲν θὰ μοὶ ἐφαίνετο γλυκύτερος. Θὰ τὸν ἠγάπων ἀκόμη περισσότερον τότε, καὶ θὰ με ἠγάπα ἀκόμη περισσότερον. Πολλάκις τὸν εἶδον κλαίοντα δι' ἐμέ. Εἰς τὴν ἀγκάλῃν τοῦ ποτε ἀπεκοιμήθην, καὶ ἐνθυμοῦμαι μ' ἐξύπνησε τὸ φίλημά του, τὸ ὅποιον δὲν μοὶ ἐφάνη ἄγνωστον.

ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

[Εισέρχονται οἱ δύο Ξιφόπουλοι μετὰ τοῦ Πρικοσυρίδου]

Τίτος [χαιρετίζων]

Μετέβημεν εἰς Χάνδακα, καὶ εἶπωμεν: « Ὁ Βάρδας Καλλέργης διατάττει ν' ἀπέλθωσιν ἅπαντες οἱ Λατῖνοι ἐκ τῆς νήσου, καὶ νὰ παραδώσωσι τὰς κλεῖς τοῦ φρουρίου εἰς τὴν Κρήτην. Ἄλλως τὸ ξίφος καὶ ἡ μάχαιρα θέλουσι βυθισθῆ εἰς τὰ αἵματα τοῦ Χάνδακος». Ὁ δὲ Δουξ πλήρης ὀργῆς καὶ θυμοῦ μᾶς εἶπεν. « Ὑπάγετε νὰ βόσκατε τὰ πρόβατα. Καὶ ὅταν ποτὲ μάθητε νὰ κατοικήτε ἐντὸς οἰκιῶν, τότε ἐγκαταλείψατε τὰς ἀγρίας καλύβας σας, καὶ ἔλθετε νὰ πατήσητε τὰς ἐρυθροβαφεῖς βαθμίδας τῶν ἀνακτόρων μου.

Βάρδας [κατ' ἰδίαν]

Ἐνετοί, ἐκπολιτισθέντες διὰ τοῦ ἰδρωτός τοῦ δούλου! Ἐάν, ὅπως ἐσχηματίσθη ἡ γλῶσσα αὕτη ἢ ἐνετική, ἠδύνατο νὰ σχηματισθῆ καὶ ἡ καρδία σας, θὰ ἐγκατέλειπον πάραυτα τὰ σχέδιά μου. (πρὸς τοὺς Ξιφόπούλους) Ἐτοιμασθῆτε. Καλέσατε τὸν στρατὸν νὰ εἶνε ἕτοιμος. Αὐτὴν τὴν νύκτα ἀναχωροῦμεν διὰ τὸν Χάνδακα. Ἐκεῖ θὰ μετρηθῆ ἡ καλύβη καὶ τὸ ἀνάκτορον. Ἐκεῖ θὰ φαῖ ἡ πόσον ἡ γλῶσσα τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν εἶνε διάφορος πρὸς τὴν καρδίαν. (Οἱ Ξιφόπουλοι ἀπέρχονται).

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

Καὶ ὁ πατήρ σου, τί σὲ εἶπε;

ΒΑΡΔΑΣ [ἐκπλαγείς]

Ὁ πατήρ μου! Σιώπα. Δὲν ἔχω πλέον πατέρα. Ἀλλὰ, γέρον, διατὶ κλαίεις πάντοτε ὁσάκις εἰς τὸ πρόσωπόν μου βυθίζεις τὸ βαρὺ αὐτὸ βλέμμα σου;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΪΔΗΣ

ὦ Βάρδα! Ἄκουσέ με. Ἄς σοὶ ἐξομολογηθῶ, διότι ἀπερχόμεθα εἰς πόλεμον. Εἶχον ποτε υἱὸν καὶ τὸν ἠγάπων, πολὺ τὸν ἠγάπων. Ἦτο νήπιον καὶ μίαν ἡμέραν μὲ τὸ ἤρπασαν· μὲ εἶπον, ἄφες τὸν υἱόν σου, καὶ φύγε εἰς τὴν ἔξοριαν. Ἡ ἄν θέλῃς, μείνε εἰς τὴν πατρίδα σου, ἀλλ' ὁ υἱός σου θὰ φονευθῇ. Ἐγὼ ἐπροτίμησα τὴν ἔξοριαν ἵνα ζήσῃ ὁ υἱός μου.

ΒΑΡΔΑΣ

Ἠγάπας λοιπὸν τὸν υἱόν σου, γέρον;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΪΔΗΣ

Ναί, πολὺ, παρὰ πολὺ. Ἐὰν μοὶ ἔλεγέ τις ὅτι τὸ ἰδικόν μου αἷμα ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὸν υἱόν μου, θὰ τὸ ἔδιδον.

ΒΑΡΔΑΣ [ἐκπληκτός]

Ἠγάπας λοιπὸν τὸν υἱόν σου; Εἶπέ με, ποῦ εἶνε αὐτὸς ὁ εὐδαίμων υἱός, ὅστις ἐδῶ εἰς τὴν γῆν ἔχει πατέρα τοιοῦτον; Ποῦ εἶνε αὐτὸς ὁ τρισόλθιος υἱός, εἰς ὃν ἡ φύσις ἐδώρησε τὸ προσφιλέστερον τῶν δώρων της;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΪΔΗΣ

Εἶνε ἐνώπιόν μου ἀλλὰ δὲν τὸν βλέπω. Τῷ ὀμιλῶ,

ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ τὸν γνωρίσω. Τὸν ἀσπάζομαι
πολλάκις, ἀλλὰ δὲν μὲ γνωρίζει. Ἐὰν ἐκ τοῦ ἀσπα-
σμοῦ ἡδυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν τὸν κόσμον! . . .

ΒΑΡΔΑΣ

Εἶνε λοιπὸν ἐγκαῦθα ὁ καλὸς αὐτὸς υἱός, ὦ μυστη-
ριώδη γέρον;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

Δι' ἐκεῖνον, ναί. Ἄλλὰ δι' ἐμὲ εἶνε μακρὰν πολὺ
μακρὰν. Μᾶς χωρίζει ὀλόκληρον μέλλον.

ΒΑΡΔΑΣ

Ποῖος μάγος σοὶ ἐνέπνευσεν αὐτὰς τὰς ἰδέας;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

Μὲ εἶπον νὰ μὴ φανερωθῶ εἰς αὐτὸν παρὰ ὅταν ἡ
Κρήτη ἐλευθερωθῇ.

ΒΑΡΔΑΣ

Ἦ γέρον!

ΤΙΤΟΣ [εἰσελθὼν]

Ὁ στρατὸς εἶναι ἕτοιμος εἰς ἀναχώρησιν.

ΒΑΡΔΑΣ

Καλά. (πρὸς τὸν Πρικουσίδη) Ἡ Πύρρα εἶνε ἀσφα-
λῆς εἰς αὐτὸ τὸ χωρίον;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

Ἀσφαλεστάτη. Οἱ ἐνετοί εἶνε ἔμπροσθεν ἡμῶν.
[ἀπέρχονται ἀλλὰ ἡ Πύρρα ἐμφανισθεῖσα ὡχρὰ κρατεῖ τὸν Βάρ-
δαν ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ τὸν ὀδηγεῖ σιγηλῇ μέχρι τῶν προσκηνίων].

ΠΙΡΡΑ

Ποῦ θὰ ὑπάγῃς ὦ Βάρδα; (ἀκούεται σάλπισμα).

ΒΑΡΔΑΣ

Δὲν ἀκούεις; Ἡ πατρίς μὲ καλεῖ· ἀκούεις σάλπισμα, καὶ δὲν μαντεύεις ποῦ θὰ ὑπάγω;

ΠΙΡΡΑ [κρατοῦσα αὐτόν]

Ὦ Βάρδα, μίαν στιγμὴν ἀκόμη· μίαν στιγμὴν. (παρτηροῦνται σιγηλοὶ καὶ ὄχροί· ἡ σάλπιγξ ἤχηϊ).

ΒΑΡΔΑΣ

Ἀκούεις; Δὲν εἶνε αὕτη τῆς πατρίδος μας ἡ φωνή;

ΠΙΡΡΑ

Καὶ ὅμως εἶνε πολὺ τρομερά. Μὲ φαίνεται ὅτι ἤχηϊ τῆς τελευταίας κρίσεως ἡ σάλπιγξ. Θὰ σ' ἐπανίδω; Μαύρη τις σκέψις μὲ παριστᾷ τὸ μέλλον βαρὺ, πολὺ βαρὺ, καθὼς εἶνε ἡ φωνὴ αὕτη. Θὰ σ' ἐπανίδω;

ΒΑΡΔΑΣ

Καὶ ὅμως ἡ φωνὴ αὕτη φθάνει γλυκεῖα εἰς τὴν καρδίαν μου. Ἡ φωνὴ αὕτη εἶνε τόσον ἀγαπητὴ δι' ἐμὲ ὅσον καὶ ἡ ἰδική σου. Ἡ καρδιά μου εἶνε πλήρης ἐλπίδων. Αἰώνιον καὶ ἡδονικὸν βλέπω τὸ μέλλον. Οὐράνια αἰσθήματα πτερυγίζουεν ἐντὸς τοῦ στήθους μου, καὶ μία φωνὴ μελωδικὴ μὲ λέγει «ἔλπριζε, ἔλπριζε.»

Πύρρα

Πόσον είσαι ώραϊος αὐτὴν τὴν στιγμήν! Εἰς τοὺς ἀκτινοβολοῦντας ὀφθαλμούς σου διακρίνω τοῦ παραδείσου λάμπιν, καὶ εἰς τὸ εὐρὺ μέτωπόν σου αἰθρίαν τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς δημιουργίας. Πόσον είσαι ώραϊος! Δὲν θέλω νὰ σ' ἐγκαταλείψω.

Βάρδας

Ὁ λογισμὸς μου θὰ ἦνε πάντοτε μετὰ σοῦ. Ἡ καρδιά μου πλησίον σου πάντοτε θὰ ἦνε, καὶ ὅταν ἐν τῇ μάχῃ θὰ σπείρω τὸν θάνατον εἰς τοὺς φράγκους, σὺ θὰ μὲ δίδῃς δύναμιν, σὺ ζωὴν, σὺ τὴν νίκην. Ἀλλὰ, Πύρρα, δός με τὴν ἄδειαν, κ' ἐν φίλημά σου, μόνον σύντροφον καὶ τοῦ πολέμου ἐφόδιον.

Πύρρα

Ἀκόμη ὀλίγον. Ἄ! πόσον ἤθελα νὰ πνιγῇ ἡ φωνὴ τῆς σάλπιγγος αὐτῆς. Ἀκόμη ὀλίγον. (ἀκούεται ἡ σάλπιγξ βραχνή) Ἄ! μίαν στιγμήν. Ἡ ψυχὴ μου φεύγει, κλονοῦμαι, ἐκλείπω . . .

Βάρδας

Υγίαινε! (τὴν ἀσπάζεται, καὶ ἀποσπασθεὶς ἀπὸ τῆς ἀγκάλης τῆς φεύγει).

Πύρρα [ψελλίζουσα]

Θὰ σ' ἐπανίδω; (πίπτει ὠχρὰ. Ὁ Παιδαγωγὸς ἵσταται ἄνω αὐτῆς μ' ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας).

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

[Πεδιάς παρὰ τὸν Χάνδακα. Φαίνονται εἰς τὸ βάθος αἱ σκηναὶ τῶν Ἑνετῶν. Πλησιάζει ἡ αὐγή. Φθάνει ὁ Βάρδας μεθ' ὄλου τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ].

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΒΑΡΔΑΣ, ΟΡΦΑΝΟΣ, ΤΙΤΟΣ, ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΔΗΣ

ΒΑΡΔΑΣ [παρατηρῶν εἰς τὸ βάθος]

Καὶ ὅμως ἀκόμη δὲν ἐκινήθησαν. Ἡ κοιμῶνται ὡς ἀναίσθητοι, ἢ δολίους σκοποῦς ὑποκρύπτουσιν. Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἤμεθα προσεκτικώτεροι, διότι στερούμεθα ἱππικοῦ. Νομίζω καλὸν νὰ μὴ προχωρήσωμεν.

ὉΡΦΑΝΟΣ [παρατηρῶν εἰς τὸ βάθος]

Οὐδεμίαν κ' ἐγὼ διακρίνω τῶν ἐχθρῶν κίνησιν. Ἡ νάρκη των αὐτῆ, ἐνῶ τοῦ στρατοῦ μας τὰ βαρέα βήματα ἴσως ἀντηχοῦσιν ἐντὸς τῶν αἰθουσῶν τῶν ἀνακτόρων, μὲ ἀνησυχεῖ. Ἄς σταματήσωμεν ἐδῶ, καὶ ἄς προσμεῖνωμεν παραμονεύοντες, ὥσπερ φρόνιμοι θηρευ-

ταί. Ἐὰν προχωρήσωμεν βαθύτερον τῆς πεδιάδος πιθανὸν γὰ περιπλακῶμεν εἰς δυσχερεῖας ἀνυπολογίστους.

Τίτος

Καὶ νεκροὶ γὰ ἦσαν ἐκεῖ δὲν θὰ ἐτήρουν τοσαύτην σιγήν.

Βάρδας

Ὅρφανε. Λάβε τριακοσίους ἀνδρας, καὶ προχωρήσας ἐγγύτερον ἐξέτασε διὰ τοῦ ἐταστικοῦ ὀφθαλμοῦ σου αὐτὴν τὴν ὑποπτον τοῦ ἐχθροῦ νάρκην. Πᾶσα ἄλλη σκέψις μᾶς εἶνε ἀνωφελὴς αὐτὴν τὴν ὥραν. Εἶνε δὲ μωρότατον ὁ στρατιώτης γὰ βλέπη ἀκίνητος ἐπὶ μακρὸν τὰς θέσεις, ἔνθα εἶνε βέβαιος ὅτι ὑπάρχουσιν ἐχθροί.

Τίτος [παρατηρῶν]

Ἄ! Διακρίνω μικρὰν κίνησιν. Ἴδέτε. (πάντες παρατηροῦσι μετὰ προσοχῆς).

Ὅρφανός

Ἄληθῶς. Κ' ἐγὼ βλέπω τοῦτο.

Βάρδας

Ναί. Ἐβεβαιώθην τώρα ὅτι ὑπὸ τὰ σκηνώματα ἐκεῖνα ἦσαν ἄνθρωποι.

Τίτος

Ὡστε εἶνε περιττὸν πλέον γὰ κατασκοπεύσω τὰς θέσεις των.

Βάρδας

Βλέπω ἤδη καὶ τὴν λάμψιν τοῦ ἵπποτικοῦ θώρακος,

ὅστις ἀστράπτει ἐκεῖ κάτω ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς γαλῆς τὴν νύκτα. (πρὸς τὸν στρατὸν) Ἐτοιμασθήτε λοιπὸν γενναῖοί μου. Τίτε, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ δεξιοῦ κέρατος δὸς τὸ σημεῖον τῆς μάχης, ὅπως οἱ ἀφυπνισθέντες αὐτοὶ ἄνθρωποι ἐννοήσωσιν ἀμέσως ἀπέγαντι τίνων εὐρίσκονται.

Τίτος

Τοῦτο εἶνε τὸ ἐνδοξότερον δι' ἐμέ, ἐξ ὅσων ἠδυνάμην ν' ἀπολαύσω εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Ἡ τιμὴ αὕτη μοὶ ἐπιτρέπει ἀγνῶς νὰ ὑπερηφανεύομαι.

Βάρδας

Εἶσαι ἄξιος αὐτῆς Τίτε. Πλὴν, ἀδελφέ μου, νὰ σὲ ἀσπασθῶ. Τὸ μέλλον ἐὰν εἶνε ἄγνωστον εἰς πᾶσαν ἄλλην ὥραν, τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἶνε ὄνειρον. Νὰ σὲ ἀσπασθῶ Τίτε. (τὸν ἀσπάζεται. Ὁ Τίτος ἀπέρχεται). Σὺ, Ὀρφανέ, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀριστεροῦ κέντρου, ἀκολούθει τὸν ἀδελφόν σου μὲ τὴν αὐτὴν γενναιότητα, καὶ μὲ τὴν αὐτὴν ἀγαθὴν καρδίαν. (τὸν ἀσπάζεται. Ὁ Ὀρφανὸς ἀπέρχεται. Πρὸς τὸν Πρικοσυρίδην) Ἐγὼ, πολύτιμε γέρον, θὰ τεθῶ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κέντρου. Ἐχὼν μετ' ἐμοῦ τοὺς γενναιοτέρους τῆς Κρήτης ἄνδρας θὰ ἐνισχύω ἐν ἀνάγκῃ τὰ ἐξασθενοῦντα μέρη. Ἀλλὰ (παρατηρῶν) βλέπω, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπροχώρησαν τόσο, ὥστε διακρίνω ἤδη τὰς ὀφεις των, αἵτινες δὲν μοὶ φαίνονται τόσο ἄσχημοι. Ἄγωμεν. (ἀπέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Β΄.

[Αἱ σκηναὶ τοῦ Ἑνετικοῦ στρατοῦ. Ὑποφαίνονται αἱ ἐπάλξεις τοῦ Χάνδακος]

ΒΛΑΣΙΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΒΛΑΣΙΟΣ

Εἴμεθα σύμφωνοι καθ' ὅλα. Τὸ συμβόλαιόν μας ἐπεκύρωσεν ἤδη ὁ ὄρκος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ὑψηλότατε! Ὁ Γεώργιος Καλλέργης ἐκτελεῖ τὰς ὑποσχέσεις του.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Λοιπὸν θὰ προσπαθήσῃς νὰ τὸν συλλάβῃς ζῶντα ἕνα τὸν ἀποστείλωμεν εἰς Ἑνετίαν. Αὐτὴ εἶνε ἡ θέλησις τοῦ δουκὸς καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ Μεγάλου Συμβουλίου. Ἐν ἐναντία περιπτώσῃ τὸ ξίφος δὲν θὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ ἴδῃ τὴν ἀνατέλλουσαν ἡμέραν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Θὰ χύσω καὶ τὴν τελευταίαν τοῦ αἵματός μου ραγίδα, ὅπως μὴ δυσαρεστήσω τὴν ὑψηλοτάτην Δημοκρατίαν.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Καὶ ὁ ἴδιος θὰ ἐλάμβανον μέρος εἰς τὴν δόξαν αὐτὴν, εἰάν δὲν ἤμην ὀλίγον ἀσθενής, καὶ ἂν δὲν ἐπεθύ-

μουν νὰ λάθῃς ὄλην τὴν νίκην σὺ ἐπὶ τοῦ μετώπου σου εἰς εἶδος δάφνης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἄπερχομαι, ὑψηλότατε, διότι ὁ στρατὸς ἐπροχώρησε πολὺ. — Φάθιε, τὸν ἵππον μου τὸν ἀραβικόν.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Ἐν μόνον μὲ ταραττει. Διατὶ νὰ μὴ φανῶσιν ἀκόμη αἱ περιμενόμεναι ἐξ Ἐνετίας ἐπικουρίαι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Καὶ τὰ γράμματα, τίς ἔφερε;

ΒΛΑΣΙΟΣ

Ἡ ναυαρχίς, ἥτις εἶχε προχωρήσει τῶν ἄλλων βραδυκινήτων πλοίων. Μὲ εἶπον ὅμως ὅτι φθάνουσι μέχρι τῆς πρωίας πλήρη στρατοῦ, περὶ τὰς δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐντὸς τῆς πόλεως ἐπικρατεῖ τάξις; (ἀκούονται σάλπιγγες).

ΒΛΑΣΙΟΣ

Ἐντελής. Ἄλλὰ, Γεώργιε, ἀκούω θόρυβον, καὶ ἴσως συνεπλάκησαν ἤδη αἱ ἐμπροσθοφυλακαί.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΦΑΒΙΟΣ

ΦΆΒΙΟΣ

Ὁ Ἴππος σας, στρατηγέ, εἶνε ἕτοιμος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Καλά.

ΦΆΒΙΟΣ

Πλὴν ἡ σύζυγός σας ἤλθεν αὐτὴν τὴν στιγμήν εἰς τὰ χαρακώματα καὶ ζητεῖ νὰ σᾶς ὀμιλήσῃ περὶ σπουδαίων πραγμάτων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Δὲν ἔχω καιρὸν ν' ἀκούσω. Εἶπέ ν' ἀναχωρήσῃ, διότι τὸ ψῦχος εἶνε λεπτόν, καὶ πιθανόν νὰ τῆς ἐπέλθῃ ἡμικρανία· δὲν συνηθίζω νὰ ὀμιλῶ μὲ γυναῖκας πρὶν τῆς μάχης.

ΒΛΆΣΙΟΣ

Ἦρξατο ἡ μάχη Φάβιε;

ΦΆΒΙΟΣ

Αὐτὴν τὴν στιγμήν ὁ Ἰωάννης Κορνήλιος ἐκτύπησε τὰς πρώτας τῶν ἀνταρτῶν τάξεις, (ἀποσύρεται).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐψηλότατε! (ὕποκλινων) Ἄπερχομαι.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Εἰς τὴν νίκην! Ἔχεις ὅλην τὴν διεύθυνσιν τῆς μάχης μέχρις ἐντελοῦς εἰρηνεύσεως τῆς νήσου. Ἀγγελοῖ σου θὰ μοι ἀναγγέλλωσι πᾶν βῆμα τοῦ στρατοῦ μου εἴτε καλόν, εἴτε κακόν. (ὁ Γεώργιος ἀπέρχεται).

ΦΆΒΙΟΣ [ἐπανερχόμενος]

Ἔχετε διαταγὰς ὑψηλότες;

ΒΛΑΣΙΟΣ

Εἶσαι κωφός, Φάβιε; (ὁ Φάβιος χαιρετᾷ ὡς ἀπελευσόμενος). Στάσου. Εἶδες τὸν υἱόν μου;

ΦΆΒΙΟΣ

Ὅχι. Ἄπο προχθές.

ΒΛΑΣΙΟΣ

Καλὰ, ἀνδρεῖε Φάβιε. Ἐννοῶ τὴν ἀνυπομονησίαν σου. Πήγαινε, ὅπου ὀρέγεται. (ὁ Φάβιος ἀπέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

[Εἰσέρχεται ὁ Ἑρμόλαος ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Σείριου].

Ο ΑΝΩΤΕΡΩ, ΕΡΜΟΛΑΟΣ, ΣΕΙΡΙΟΣ

ἙΡΜΟΛΑΟΣ [χωρὶς νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα του]

Λοιπὸν, Σείριε, λέγεις νὰ εὐρωμεν σήμερον τὴν Πύρραν;

ΣΕΙΡΙΟΣ

Καί πολύ συντόμως μάλιστα, καί πολύ συντόμως. Αὐτήν τήν ἐξήγησιν ἔδωσα εἰς ἐκεῖνο τὸ πτηνόν, τὸ ὁποῖον πρό μικροῦ διελθὼν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς σου ἄφησε τὴν κόπρον του ἐπάνω εἰς τὴν μύτην σου. (προχωροῦσι).

ἙΡΜΟΔΛΟΣ

Ἄν ἕως αὔριον δὲν κατορθώσωμεν τίποτε, Σείριε, θὰ φύγω εἰς τὴν Ἀραβίαν.

ΣΕΙΡΙΟΣ

Εἰς τὴν Ἀραβίαν; Ἀπεφάσισαις λοιπὸν νὰ μαυρίσῃς καὶ ἐξωτερικῶς; Αὐθέντα μου. Σὲ δίδω τὸν λόγον μου ὅτι σήμερον μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου θ' ἀπέλωμεν εἰς τὴν Ἑνετίαν μὲ ὅλα τὰ ἀγαθὰ μας.

ἙΡΜΟΔΛΟΣ

Εἶθε νὰ γείνη! Ἐγὼ ὅμως ἀπηλπίσθην πλέον. (ἰδὼν τὸν πατέρα του μένει σιγηλός).

ΒΛΑΣΙΟΣ

Ἑρμόλαε! Τοῦ φθινοπώρου τὰ φύλλα εἶνε πλέον εὐ-
θαλῆ παρὰ τὸ σῶμά σου. Ἀπονεναρκωμένον πνεῦμα!
Τί περιφέρεσαι μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, καὶ πλέον κενὴν
τὴν κεφαλὴν, ἐνῶ οἱ στρατιῶταί μου ἴσως ψυχορρα-
γοῦσιν ὑπὸ τὴν μανίαν τῆς ἀντάρτιδος νήσου; Εὐχα-
ρίστως θὰ ἀνέλυσον τὸ σῶμά σου, ἵνα ἴδω, ἂν θὰ ἡδύ-
νάμην ν' ἀποτελέσω ἐκ τῆς ὕλης ἐκείνης ἡμισυ ἀπε-
ξηραμένον ἰχθῦν. Ἑρμόλαε!

Ἑρμόλαος [δειλῶς]

ὦ πάτερ μου! Δὲν βλέπετε λοιπὸν, ὅτι μεταβαίνω εἰς τὴν μάχην;

ΒΛΑΣΙΟΣ

Ἑρμόλαε! Σπεῦσον ὅπως κινηθῆ ὀλίγον τὸ αἷμά σου. Ὑπαγε ὡς κομιστῆς εἰδήσεων, ἀφοῦ μισῆς τὸ σιδηροῦν κράνος, διότι πολλάκις με εἶπες, ὅτι εἶνε βαρὺ καὶ σοὶ φέρει ζάλην, ὃ δὲ θώραξ, ὅτι εἶνε ἀκόμη βαρύτερος καὶ φοβεῖσαι μὴ γείνης φθισικός. Ὑπαγε ὡς κομιστῆς τῶν εἰδήσεων. Καλλίτερον νὰ κινηθῆ τὸ αἷμά σου, ἔττω καὶ ὅταν θαδίζης ἀπλῶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν μαχητῶν, παρὰ νὰ με εἴπωσιν αὔριον οἱ φίλοι μου, «Βλάσιε, ὃ υἱὸς σας δὲν εἶνε ἀνὴρ.» (ὃ Ἑρμόλαος ἀπέρχεται σύννουσ. Ὁ Σεῖριος τὸν ἀκολουθεῖ. Ἀκούονται σάλπιγγες).

ΒΛΑΣΙΟΣ [μόνος]

Ἴδου εἰς ἄνθρωπος, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον ἐγεννήθη. Καὶ ὅμως εἶνε υἱὸς μου.

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

Ο ΑΝΩΤΕΡΩ, ΦΑΒΙΟΣ

Φάβιος [πνευστιῶν καὶ ὠχρὸς]

Ἀπομακρυνθῆτε, ὑψηλότεατε, ἀπομακρυνθῆτε.

ΒΛΑΣΙΟΣ [ἔντρομος]

Πῶς; Ποίαν γλῶσσαν τοῦ κόσμου ὀμιλεῖς;

Φάβιος

Οί άντάρται νικῶσιν !

Βλάσιος [παράφορος]

Νικῶσιν ; (σαρκάζων) "Α ! Γελοῖε !

Φάβιος

Σᾶς παρακαλῶ, ὑψηλότατε. Ἐπομακρυνθῆτε, ἐάν θεωρεῖτε τὴν ζωὴν σας ὡς τὸ πολυτιμότερον πράγμα. Οἱ στρατιῶταί σου ἤρχισαν ἤδη νὰ φεύγωσι.

Βλάσιος

Εἰς ποίαν γλῶσσαν τοῦ κόσμου ὁμιλεῖς ; Οἱ στρατιῶταί μου λοιπὸν εἶνε κατεσκευασμένοι ἀπὸ κηρόν ;

Φάβιος

Ἡ μανία τῶν ἀνταρτῶν εἶνε ἀκατάβλητος. Πολλοὶ οἱ Ἐνετοὶ πίπτουσιν. Ὁ Γεώργιος Καλλέργης ἀνεκραύγασεν ἢ αἰ ἐπικουρῖαι ἢ ὁ θάνατος.

Βλάσιος

Φάβιε, ἔλθε μαζί μου. Ἐχω τόσον θάρρος ἀκόμη εἰς τὰ στήθη μου, ὥστε νὰ δώσω καὶ εἰς χιλίους ἄλλους.
(ἀπέρχονται ὁμοῦ)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ΄.

[Εἰσέρχονται Κρήτες. Ἀκούονται ἤχοι σαλπῖγγων]

Τίτος

Ἡ νίκη ὑπομειδιᾶ. Αἱ πύλαι τοῦ Χάνδακος διακρίνονται ἐντελῶς πλέον. Ἄγωμεν.

Εἰς Κρής [ἔρχεται: σπεύδων]

Κυρίε μου, αὐτὴν τὴν ὥραν ἦλθον ἐξ Ἑνετίας βοή-
θειας. Κυρίε μου, δέκα χιλιάδες ἵπποτων ἀπεβιβάστη-
σαν εἰς Χάνδακα, καὶ ἐκίνησαν πρὸς τὰ ἐδῶ.

Τίτος

ὦ κατάρατε! Τί τρομερὰ εἶδησις μᾶς ἐξεγείρει τοῦ
μαγικοῦ ὕπνου; Στρατιῶται τῆς Κρήτης! Μὴ πιστεύετε
εἰς αὐτὸν τὸν δωροδοκηθέντα κατάσκοπον. Ἐμπρὸς εἰς
τὸν δρόμον μας. Ἀκόμη ὀλίγα βήματα, καὶ αἱ λόγχιαι
τῶν στρατιωτῶν μας θὰ ἐμπηχθῶσιν εἰς τὰ τεῖχη
ἐκεῖνα, τὰ ὅποια κατὰ παράδοσιν τῶν Λατίνων ἀρχαίαν,
ἦσαν παρθένα μέχρι σήμερον. Μὴ πιστεύετε εἰς αὐ-
τὸν τὸν κτάσκοπον. (ἀπέρχονται ἐν θορύβῳ).

Ὁ Κρής

Μὰ τὸν Θεὸν, λέγω ἀλήθειαν. Τοὺς εἶδα καὶ ἔφριξα.
Προφυλάξατε τὰ νῶτά σας εἶνε ἀλήθεια. Ὑπάγω νὰ
εὔρω τὸν Βάρδαν. (ἀπέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

ΠΕΤΡΟΣ, ΡΙΤΣΟΣ.

[Εἰσέρχονται στρατιῶται Κρητῆς· μακρόθεν
ἀκούεται καλπασμὸς ἵππων]

Πέτρος [ἐν βίῳ]

Φοβοῦμαι πολὺ αὐτὰ τὰ ἄλογα. Δὲν ἤξεύρεις, σὲ
κατακόπτουν ὑπὸ τοῦ πόδας των, σὰν νὰ ἦσουν ἓνα

μικρὸ λιθάρι. Γνωρίζεις ποῦ διευθύνθη τὸ τάγμα τοῦ Βάρδα;

Ῥίτεος

Δὲν τὸ εἶδον διόλου. Ἐκεῖ κάτω γίνεται μεγάλη θραῦσις. Ποῦ ἀλλοῦ θὰ εἶνε; Εἶδες πόσοι δαίμονες ἐφάνησαν;

Πέτρος [τρέμων]

Μὲ πτερὰ καὶ μὲ οὐράς, μὲ οὐράς καὶ μὲ πτερὰ.

Ῥοφάνος [εἰσελθὼν]

Ἐμπρὸς γενναῖοι. Μὴ δειλιᾶτε (ἀπέρχονται δραματοί.)

ΣΚΗΝΗ Η΄.

[Τὸ προαύλιον οἰκίας ἐν χωρίῳ παρὰ τὸν Χάνδακα. Φθάνει ὁ ἀλαλαγμὸς τῶν μαχομένων. Ἐνίστε ἀκούεται ἤχος σαλπύγων. Εἰσέρχεται ὁ Παιδαγωγὸς κρατῶν τὴν Πύρραν ὠχρὰν καὶ πυρέσσουσαν.]

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ, ΠΥΡΡΑ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ἄνάπτει ἡ μάχη παρὰ τὰ τεῖχη τοῦ Χάνδακος. Ἡ γῆ μὲ φαίνεται τρέμουσα ὑπὸ τὸν θόρυβον αὐτόν.

ΠΥΡΡΑ

Διακρίνεις τοὺς μαχομένους;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Βλέπω τὸν Βάρδαν. Ὁ πατήρ σου ἴσταται παρ' αὐτῷ. Πέσον τὸν ἀγαπᾷ ὁ πατήρ σου! Ἄλλὰ, Πύρρα, δὲν εἶσαι καλά.

Πῆρρα

Ποῖος σέ τὸ εἶπεν; Ἄλλὰ ποῦ εἶνε ὁ Βάρδας; (πίπτει ἐπὶ ἔδρας) Τὸ πᾶν μὲ φαίνεται θολὸν καθὼς τὰ νερὰ τῆς θαλάσσης ἐν μεγάλῃ τρικυμίᾳ. Ὁ πατήρ μου ποῦ εἶνε;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ἐκεῖ. Προσπαθοῦν νὰ σταματήσουν τὴν φεύγουσαν ἐλευθερίαν. Ἄλλὰ, Πύρρα, ἄς εἰσέλθωμεν πιθανὸν νὰ μᾶς συμβῆ δυστύχημά τι. Ἄς εἰσέλθωμεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐὰν ὁ πατήρ σου σέ ἔβλεπε, πολὺ θὰ ἐδυσσαρστεῖτο—καὶ σὺ ἀγαπᾷς τὸν πατέρα σου—Δὲν εἶνε ἀλθθές;

Πῆρρα

Ἐὰν εἶχομεν εἰδήσεις ἐκ τοῦ Χάνδακος. Θὰ ἦσπαζόμεν ἐκεῖνον ὅστις ἤθελε μὲ ἀναγγεῖλει μίαν καλὴν εἴδησιν.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ἄς εἰσέλθωμεν, κόρη μου. Δὲν εἶνε φρόνιμον νὰ καθήμεθα πλησίον τοῦ θανάτου. (τὴν λαμβάνει ἐκ τῆς χειρός).

Πῆρρα [ἐνθισταμένη]

Ἄφες με, ἄφες με ν' ἀκούω τὸν θόρυβον αὐτὸν τῆς μάχης, διότι ἐν αὐτῷ μὲ φαίνεται, ὅτι διακρίνω τὴν γλυκεῖαν τοῦ Βάρδα φωνήν. Ἄφες με νὰ βλέπω τὸ πεδῖον τῆς μάχης, διότι ἐκεῖ μὲ φαίνεται ὅτι διακρίνω τὸ ὄραϊον τοῦ Βάρδα ἀνάστημα. Ἄφες με νὰ ἴσταμαι

ἐνταῦθα, διότι νομίζω, ὅτι ὁ Βάρδας, ἐνῶ μάχεται, στρέφει ἐδῶ τοὺς ὀφθαλμούς του, ὡς νὰ θέλῃ ν' ἀντλήσῃ ἀπ' ἐμοῦ δύναμιν. Καλὲ γέρον! Ἐὰν εἶχομεν μίαν καλὴν εἰδῆσιν! (κλίνει τὴν κεφαλὴν τῆς ἐπὶ τῆς ἀγκάλῆς τοῦ Παιδαγωγοῦ).

ΣΚΗΝΗ Θ'.

Οἱ ἈΝΩΤΕΡΩ, ὁ ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΔΗΣ [εἰσέρχεται βαρῶς].

ΠῆΡΡΑ [σπεύδουσα]

ὦ πάτερ μου! [τὸν ἐναγκαλιζεται.] Ἄλλὰ τί ἔχετε πάτερ; Εἶνε ψυχρὰ ἢ χεῖρ σου καθὼς μάρμαρον.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΔΗΣ [βαρῶς]

Ἀκολουθεῖ μοι. (τὴν σύρει.)

ΠῆΡΡΑ [ἔκθαμβος]

Ἄλλὰ ποῦ, ὦ πάτερ; Ποῦ εἶνε ὁ Βάρδας;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΔΗΣ

Ἀκολουθεῖ μοι! (τὴν λαμβάνει ἐκ τῆς χειρὸς καὶ ἀπέρχεται ὁ Παιδαγωγὸς ἵσταται ἀπορῶν.)

ΣΚΗΝΗ Ι'.

[Εἰσέρχονται πολλοὶ Κρήτες ἔντρομοι]

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Τί συμβαίνει λοιπόν;

Εἰς Κρής

Φοβερόν πρᾶγμα. Καὶ ὅταν ἐν πρᾶγα εἶνε φοβερόν,
καλλίτερον νὰ τὸ κρύπτῃ κανεῖς.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ἄλλὰ εἶπέ με, τίνες ἐνίκησαν; Ἡ ὄψις τοῦ προσώ-
που σας παγώνει τὸ αἷμά μου.

ἕτερος [Κρής:]

Φύγε, δυστυχῆ, φύγε πρὶν χυθῆ ἔντελῶς. Καλλί-
τερον νὰ ᾔνε παγωμένον, διότι εἶνε ἐλπίς νὰ θερμανθῆ
ποτέ. Φύγε. (τινὲς ἀπέρχονται δραματικοί.)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ [πρὸς τινὰ φεύγοντα]

Σὲ παρακαλῶ, μίαν λέξιν.

Ὁ Κρής

Καμμίαν, καμμίαν! (φεύγει.)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ποῖον στόμα κατηράσθη αὐτὸν τὸν κόσμον; Ποία
μορφὴ φοβερὰ ἐστήθη ἐκεῖ κάτω, καὶ ὅλοι αὐτοὶ ὠχροὶ
φεύγουσι τὴν τρομερὰν θεάν της; ὦ σὺ, εἶπέ με!
(σταματᾷ ἕνα κρῆτα ἀλλὰ τοῦ διαφεύγει.)

ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.

[Εισέρχονται πολλοὶ ἐκ τοῦ χωρίου τεθορυβημένοι.]

Εἰς Χωρικός

Ἐκούσαμεν πράγματα, τὰ ὅποια οὔτε εἰς τὸ ὄνειρόν
του δὲν θὰ ἤθελε κανεὶς νὰ ἀκούσῃ.

[Εισέρχεται ὁ Ὀρφανὸς τεταραγμένος.]

ὈΡΦΑΝΟΣ

Σωθῆτε, ἂν δύνασθε.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ [ἀπελπis]

Ὀρφανέ, εἶπέ μας.

ὈΡΦΑΝΟΣ

Τὶ νὰ σὲ εἶπω ταλαίπωρε; Ἡ Ἐνετία ἔπνιξε καὶ
πάλιν τὴν Κρήτην. Ἐπικουρίαι φθάσασαι τὴν στιγ-
μὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπλησιάζομεν νικηταὶ εἰς τὸν
Χάνδακα, διέσπασαν τὰς τάξεις μας. Τὸ συμπαγὲς
τάγμα τοῦ Βάρδα κατεσπάσθη χωρὶς ἐλπίδος νὰ ἐνωθῇ
πλέον. Φόβος καὶ θόρυβος διεσπάρη εἰς τοὺς στρατιώ-
τας μας. Ὁ Γεώργιος Καλλέργης ἐπὶ τοῦ ἵππου του
ἔκοπτε τοὺς ἀδελφοὺς του ὡς ἀνάισθητος. Δὲν ὑπῆρ-
χε πλέον πόλεμος καὶ μάχη, ἀλλὰ σφαγὴ καὶ θάνα-
τος. Πολλοὶ οἱ νεκροὶ ἔπεσαν. Ἐγὼ μεταβαίνω εἰς
Τρισούνην, ὅπου οἱ Ἐνεταὶ ἀπειλοῦσι νὰ θυσιάσωσι
τὰς καταφυγούσας ἐκεῖ γυναῖκας. Σώλητι γέρον (ἀπέρ-
χεται δραμαίως.)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Νὰ σωθῶ! "Ε! ἄς μὲ θυσιάσωσιν. Ἐνοῖξατε κρῆναι τῶν ὀμμάτων μου, καὶ ἀφήσατε νὰ ρεῦσωσιν ὅσα δάκρυα ἐντὸς τοσούτου δουλείας χρόνου συνηθροίσθησαν. (ἀκούονται καλπάσματα ἵππων συνεχῆ.)

ΠΕΤΡΟΣ [διερχόμενος τὸ βάθος τῆς σκηνῆς σπεύδων]

Ἐκεῖνα τὰ ἄλογα εἶνε δαιμονισμένα; "Α! Κατηραμένα ἄλογα! Κατηραμένα ἄλογα!

Ῥίτσοε [τρέχων κατόπιν]

Ποῦ θὰ ὑπάγωμεν, δυστυχῆ! (χάνονται).

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ [μετὰ μακρὰν σιγὴν]

Καὶ ἤδη ἐσίγησε τὸ πᾶν! (ἀκροᾶται) Ἄπενεκρώθη ἡ φύσις!

ΣΚΗΝΗ ΙΒ΄.

[Εἰσέρχεται ὁ Βάρδας ὠχρὸς, μὲ ἀτακτον κόμην.

Ὁ Παιδαγωγὸς ἀποσύρεται εἰς τὸ βάθος.]

ΒΑΡΔΑΣ

Λοιπὸν; Ἦτο ἀλήθεια; Αὕτῃ ἡ καταστροφή δὲν ἦτο ὄνειρον; Τὰ πάντα εἰς μάτην. Καὶ σὺ τῆς πατρίδος μου ἄγιον τέμενος, κύψε καὶ πάλιν ὑπὸ τῆς δουλείας τὸν χεῖμαρξον. (μετὰ βραχεῖαν σιγὴν).

ὦ Θεέ μου! Ἐν ὄνειρον μόνον σοὶ ἐζήτησα· ἐξ ὅλων τῶν κτισμάτων σου ἐν ὄνειρον μόνον ἠγάπησα, καὶ ἂν ἐπρόκειτο τὸν παράδεισον νὰ μοὶ δωρήσης, οὐδέ-

ποτε θὰ τὸν ἐδεχόμην ἄνευ τοῦ ὄνειρου μου. Ὡ διατί δὲν μὲ ἄφησες αὐτὸ τὸ ὄνειρον; Ἐκ τοῦ αἵματός μου θὰ τῷ εἶδιδον ζωὴν, καὶ ἐκ τῆς πνοῆς μου ὑπαρξιν. Κατὰ τί θὰ ἐζημιούτο ἡ παντοδυναμία σου; Τὸ εἶδόν ποτε νὰ λάμπῃ ἐν τῷ μέσῳ τῶν οὐρανίων λαμπάδων, τὸ εἶδόν νὰ φωτίζεται ἀπὸ τοῦ ἡλίου, καὶ μ' ἐφάνη ποτὲ ὅτι ὁ Θεὸς μου ἐκεῖ κατώκει. Ὡ! διατί νὰ τὸ ἴδω, καὶ διατί νὰ τὸ ἀγαπήσω; (ἴσταται παρατηρῶν πέριξ).

Ἢ Πύρρα; Ποῦ εἶνε ἡ Πύρρα; Ἄλλὰ ἡ πατρίς; ποῦ εἶνε ἡ πατρίς ἄφρον; Ἀφοῦ δὲν βλέπῃς τὰ πᾶν, ἐρωτᾷς ποῦ εἶνε τὸ μηδέν; Καὶ ὅμως πολὺ τὴν ἠγάπων. Ἐὰν ὁ θερμὸς ἐκεῖνος ἔρως μου ἠδύνατο νὰ λάβῃ μορφὴν, χιλίους μεγαλοπρεπεῖς θρόνους ἤθελε καταθαμβώσει. Ἡ γῆ σύμπασα εἰς τὸν αἰώνιον κύκλον της δὲν θὰ συνήντα ἄλλο ἀντικείμενον παρὰ τὴν μορφὴν ἐκείνην. Ἄ! καὶ ἂν ἐκείνη ἡ μορφή εἰς ζωὴν μετεβάλλετο, οἱ τρομερώτεροι θάνατοι ἤθελον κατασχυθῆ. — (ἰδὼν τὸν παιδαγωγόν), Ὡ γέρον! Ποῦ εἶνε ἡ Πύρρα; Ἐὰν εἶδες τι φορικῶδες, ἐὰν οἱ Ἑνετοὶ σὲ τὴν ἤρπασαν, μὴ μὲ τὸ εἶπης, ἀκούεις; μὴ μὲ τὸ εἶπης. Ἄς περιμείνω τοῦλάχιστον ἐλπίζων—Ἐλπίζων! (μετὰ φοίτης) Βασίλεια τοῦ Ἄδου! ἰδική σας εἶνε ἡ λέξις, τοῦ οὐρανοῦ δὲν εἶνε, ὄχι. Ὁ οὐρανὸς περιβάλλει τὰς λέξεις του μὲ τὴν ἀθανασίαν, σὺ περιτυλίσσεις αὐτὰς εἰς τὴν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου. Κατάρρα εἰς τὸν ἐλπίζοντα! (αἶφῃ; τρομερός.)

Ὡ γέρον, μὰ τὴν πολιάν σου κόμην—Ποῦ εἶνε ἡ Πύρρα; Καὶ ζῆς ἀκόμη ἄνευ αὐτῆς; Ἄ! Τί εἶνε λοι-

πὸν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἐὰν δὲν εἶνε ἀχάριστοι; Γέρον,
 ἐκείνη ἔδιδε κάλλος εἰς τὸν λόγον σου, ἔδιδε ζωὴν εἰς
 τὴν φθισικὴν σου καρδίαν, ἔδιδε δύναμιν εἰς τὰ ἀσθενή
 σου νεῦρα, σοὶ ἔδιδε τὸ πᾶν, καὶ σὺ τὴν ἐγκατέλειψες;
 Εἶπέ με ποῖος Βενετὸς σὲ τὴν ἤρπασε; Καὶ δὲν ἦνοι-
 γες μυριάδας στομάτων γὰ ἐξυπνήσης καὶ τοὺς νεκροὺς,
 δὲν μετέβαλες τὴν ζωὴν σου εἰς δάκρυα, δὲν ἔκαμπτες
 τὸ γόνυ σου μέχρι τοῦ Ἄδου, δὲν ἐκέτευες, δὲν κατη-
 ρᾶσο;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Δυστυχῆ ἀπηλπισμένε!

ΒΑΡΔΑΣ

Ἀπηλπισμένος ἐγὼ; (γελων) Πλὴν εἰς τί μὲ ὠφέ-
 λησεν ὄλου τοῦ κόσμου ἢ ἐλπίς;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ἐδῶ ἐκαθήμεθα τρέμοντες. Ἡ Πύρρα ἦτο ἀσθενής,
 καὶ τὸ ὄνομά σου ἱπτάμενον πάντοτε ἐπὶ τῶν χειλέων
 τῆς ὡς γλυκὺ βάλσαμον κατέπαυε τὴν πικρίαν τῆς
 καρδίας τῆς, καὶ ἔζη. Ἐρχεται ὁ πατήρ τῆς βαρὺς
 καὶ τεθλιμμένος, πλὴν ὑπερήφανος ἀκόμα, καὶ τὴν λαμ-
 βάνει σιγηλὴν καὶ ἀποροῦσαν.

ΒΑΡΔΑΣ

Φρίκη θανάτου διατρέχει τὸ μέλη μου· ὁ Ῥωμαῖος
 αὐτὸς πατήρ... (φεύγει.)

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'.

[Εισέρχεται Ἐνετικὸς στρατός. Ὁ Γεώργιος εἶνε ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ. Ὁ Παιδαγωγὸς τρέμει.]

ΦΛΒΙΟΣ

Τὸ χωρίον κατέλαβεν ἡ ἐρημία πρὸ ἡμῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Δὲν θὰ διαφύγη ἀπὸ τὰς χειρὰς μου καὶ ἂν ὁ θάνατος μὲ τὸν ἐζήτει.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [πρὸς τὸν παιδαγωγόν]

Γέρον, ὁ χρόνος σὲ σέβεται ἀκόμη, θέλεις νὰ ζήσης;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ἡ ζωὴ ἤτις θὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ στόμα σου εἶνε χειροτέρα τοῦ θανάτου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἀποκρίσου, ποῦ εἶνε Βάρδας; Τὴν πολιὰν αὐτὴν κόμην σου θὰ τὴν βάψω ἐρυθράν; ποῦ εἶνε ὁ Βάρδας;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Εὐκολώτερον θὰ τὸν ἐπρόδιδον εἰς τὸν θάνατον, παρὰ εἰς τὸν Καλλέργην.

Γεώργιος [λαμβάνων τὸν Γέροντα ἐκ τοῦ λαιμοῦ]

Ἴδου, ἡ καταστροφή σφίγγει τὸν λαιμόν σου. Κα-
τηραμένη κεφαλή! Ἄποκρίσου, ποῦ εἶνε ὁ Βάρδας;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Καὶ ἂν ἐξ ὄλου τοῦ σώματός μου ἔμεινε μόνον ἡ
φωνή, δὲν θὰ ὠμίλουν, ποτὲ δὲν θὰ ὠμίλουν.

Γεώργιος [πρὸς τὸν Φάβιον]

Ἐτοίμασε τὴν λόγχην σου. — Γέρον ἀπαίσιε, θέλω
νὰ ἴδῃς τὸν θάνατον, διότι ἂν σὲ πνίξω δὲν θὰ τὸν
ἴδῃς. Φάβιε, χύσε τὴν ζωὴν αὐτοῦ τοῦ μαρμάρου.
(Ὁ Φάβιος λαμβάνει τὸν Παιδαγωγὸν ἐκ τῆς χειρὸς)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ [ἀπαγόμενος:]

Γεώργιε Καλλέργη! Διὰ τελευταίαν φορὰν ἀκούεις
τὸ ὄνομά σου. Αὔριον θὰ σὲ ὀνομάζουν προδότην. Οἱ
φίλοι σου θὰ ἐκδικήσωσι τοὺς ἐχθρούς σου. (ἀπάγεται.)

Γεώργιος [ὠχρῶν καὶ στρεφόμενος πρὸς τοὺς στρατιώτας]

Σπεύσωμεν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἀντάρτου (ἀπέρχονται.)

ΣΚΗΝΗ ΙΔ΄.

ΣΕΪΡΙΟΣ, ΕΡΜΟΛΑΟΣ

[Ἐξ ἑνὸς μέρους ξιφῆρης καὶ σπαυδῶν εἰσέρχεται ὁ Σεΐ-
ριος, ἐκ τοῦ ἑτέρου ξιφῆρης ἐπίσης ὁ Ἐρμόλαος]

ΣΕΪΡΙΟΣ [συναντῶν τὸν Ἐρμόλαον]

Μὰ τὴν κεφαλὴν μου, σ' ἐξέλαβα ὡς κρητικόν.

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Τοῦτο θὰ εἶπῃ ὅτι ἡ κεφαλή σου εἶνε γεμάτη ἀπὸ λάσπη.

ΣΕΪΡΙΟΣ

Σ' ἐκυνηγοῦσα τόση ὥρα. Ἄν δὲν ἔβλεπα τὴν μορφήν σου, θὰ σοῦ ἄνοιγα τὸν λαιμόν εἰς τὴν στιγμήν.

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Ἀνόητε! Νομίζω ὅμως ὅτι ἀντὶ νὰ κυνηγᾷς σ' ἐκυνηγοῦσαν.

ΣΕΪΡΙΟΣ

Ἐμένα νὰ κυνηγήσουν; ἔμένα; Τοὺς παίρνει ἀμέσως ὁ διάβολος. Ἄλλὰ εἶμαι κατακουρασμένος. (καθήμενος) Τὶ τρόμος! Τὶ πόλεμος! Τὶ θάνατος! Μόλις τώρα ἄρχισα νὰ αἰσθάνωμαι ὅτι ἔχω ζωὴν ἀκόμα. Ἀπὸ τὸ πολὺ κακὸ ἡ ψυχὴ εἶχε φθάσει εἰς τὸν λαιμόν μου. Τὶ κακὸ! Τὶ σκοτωμένοι! Ὁ Γεώργιος Καλλέργης ὅμως, πρέπει ὅλοι νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, δὲν θέλει λόγια. Εἰς τὸν πόλεμον εἶνε θηρίον. Ἐκείνη ἡ φωνή του, ἐκεῖναι αἱ χεῖρές του, ἐκεῖνο τὸ ξίφος, ἐκεῖνοι οἱ ὀφθαλμοὶ του! Σὲ βεβαιῶ, ἔδιδον τὸ περισσότερον μέρος τῆς ζωῆς μου διὰ νὰ γεννηθῶ Γεώργιος Καλλέργης.

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Καὶ ὅλην σου τὴν ζωὴν νὰ ἔδιδες δὲν θὰ ἐγίνεσο οὔτε ἡ μία χεὶρ τοῦ Καλλέργου, διότι σὺ εἶσαι γεννημένος διὰ νὰ τρέμης.

ΣΕΙΡΙΟΣ [ἐγειρόμενος]

Ἐγὼ νὰ τρέμω; ἐγὼ, αὐθέντα μου; Εἶπέ με ἀληθῶς ὅτι τρέμω, καὶ μὰ τὸ ξίφος μου τὸ αἵματωμένον, θὰ τρυπηθῶ ἀμέσως, (προσποιεῖται ὅτι θὰ κτυπηθῆ διὰ τοῦ ξίφους του, ὅτε ἀφνης ἀκούων κρότον, ρίπτει τὸ ξίφος καὶ ἀρχίζει νὰ τρέμη ὑποκτύστων). Τί τρέχει; Τί τρέχει;

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Ἔρχονται Κρητικοί! Ἄνόητε δειλέ! Μὲ αὐτὴν τὴν στάσιν εὐρίσκεσο εἰς τὸν πόλεμον; Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ τὸν πατέρα μου ἀπὸ τοιούτους στρατιώτας.

ΣΕΙΡΙΟΣ [τρέμων]

Νὰ φύγωμεν, νὰ φύγωμεν. Ἔρχονται κρητικὰ παλληκάρια.

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Σὺ ὁ ἀτρόμητος! Σὺ ὁ πολεμήσας καὶ πιὼν αἷμα!

ΣΕΙΡΙΟΣ

Ἐγὼ ὁ ἀτρόμητος — Τί νὰ σὲ κάμω. Μ' εὐρίσκεις τώρα ὅπου εἶμαι κατακουρασμένος, δηλαδὴ μισοπαθαμένος. Ἦμπορεῖ ἓνα κρητικὸ παλληκάρι νὰ μὲ κατακερματίσῃ χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθῶ. Δὲν ξεύρεις, αὐτοὶ οἱ κρητικοὶ εἶνε σκυλλιὰ μοναχά.

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Τώρα τοὺς φοβεῖσαι, δυστυχῆ; Δὲν ὑπάρχει οὔτε γάτα ἀπὸ αὐτούς. Τώρα τοὺς φοβεῖσαι;

ΣΕΪΡΙΟΣ

Λοιπὸν ἐτελείωσεν ὁ πόλεμος ; (μειδιᾷ).

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Καὶ δὲν τὸ ἐννόησες ἀκόμα ; Ἴδου στρατιώτης !

ΣΕΪΡΙΟΣ

Πῶς νὰ τὸ ἐννόησω ; Ἦτο τόση παραχῆ, τόσοσ θόρυβος, ἔπειτα ἡ νύχτα, δὲν ἤξευρε κανεὶς τί τρέχει. Ἐγὼ ἐσήκωσα σὲ μιὰ στιγμή τὸ ξίφος διὰ νὰ κτυπήσω ἓνα κρητικόν, καὶ εἶδα ὅτι τὸ ξίφος κατέβαινε ἴσα εἰς τὸ κεφάλι μου· ὀλίγον ἔλειψε νὰ σκοτωθῶ μόνος μου σὰν βλάκας Ἀλλὰ δὲν μοῦ λές, σὲ παρακαλῶ ποῦ τρέχεις ;

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Καὶ ἐρωτᾷς ἀκόμη, θηρίον ; Ἄν καὶ δὲν μοῦ ἐχρησίμευσεσ ποτὲ, ὅμως ἐλθὲ καὶ πάλιν μαζί μου. Αὐτὴν τὴν φορὰν θὰ φανῶμεν ἀσπροπρόσωποι.

ΣΕΪΡΙΟΣ

Θὰ φανῶμεν βέβαια, θὰ φανῶμεν. Τεταρταῖος πυρετὸς, θὰ τοὺς πιάσῃ ὄλους. Ἀλλ' αὐθέντα μου, νὰ μοῦ λέγῃς, ὕστερα ἀπὸ τόσαισ ἀνακαλύψεις, ὅτι δὲν σοῦ ἐχρησίμευσα εἰς τίποτε, τοῦτο θὰ εἶπῃ ὅτι μὲ στέλνεις εἰς τὸν διάβολον.

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Σὺ τὸ λέγεις.

ΣΕΪΡΙΟΣ

Διότι αὐτὸ σημαίνει ὁ λόγος σου. Ὑπάρχουν πολλοὶ τρόποι διὰ νὰ στείλῃ κανεὶς εἰς τὸν διάβολον ἓνα πιστὸν ὑπηρέτην, ὁ ὁποῖος ἠκολούθησε τὸν αὐθέντην του καὶ εἰς πῦρ καὶ εἰς θάνατον. Ὁ πλέον εὐσχημος ἀπὸ ὅλους εἶνε νὰ τοῦ εἴπῃς : « κύριέ μου, δὲν μοῦ χρησιμεύεις πλέον ». Καὶ ὁμως, σέ βεβαιῶ, ὅτι σήμερον ἔχεις περισσότερον τὴν ἀνάγκην μου, παρά ὅταν ἔτρεμες ἐνώπιον τοῦ Βάρδα.

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Σείριε, ἢ θὰ εὐρωμεν τὴν Πύρραν, ἢ θὰ πιγιῶμεν καὶ οἱ δύο εἰς τὴν θάλασσαν σὰν σκύλλοι.

ΣΕΪΡΙΟΣ

Μὴ λέγεις τοιοῦτον λόγον. Διότι εἶνε μερικαῖς στιγμαῖς ὅπου καὶ νὰ προμαντεύῃ κανεὶς τὸ κακὸ εἶνε ὡς νὰ ἔγεινε αὐτό. Λοιπὸν μὴ προμαντεύῃς, αὐθέντα μου, ἄσχημα πράγματα, διότι ἡ ἀπελπισία εἶνε παντοτεινὸς θάνατος. Τὰ πάντα μᾶς εἶνε εὐνοϊκά. Κἄτι τι μὲ κεντᾶ ἐδῶ μέσα, κ' μοῦ λέγει, ὅτι θὰ τὴν εὐρωμεν. Ἐγὼ ὁμως ἀντὶ τῆς Πύρρας ἤθελα τὸν Βάρδαν. (ἄγριος) Θὰ τοῦ κόψω τὴ μύτη! (ἀπέρχονται).

ΣΚΗΝΗ ΙΕ'.

[Φάραγξ. Περί τὴν αὐγὴν. Εἰς τὸ βάθος σπήλαιον. Εἰσέρχεται ὁ Πρικοσυρίδης κρατῶν ἐκ τῆς χειρὸς τὴν Πύρραν ὡχράν]

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ [φθάνων εἰς τὸ σπήλαιον καὶ ἰστάμενος]

Ἐφθάσαμεν.

Πίρρα

Αὐτὸς ὁ τόπος, ὦ πάτερ, εἶνε τρομερὸς καθὼς ὁ θάνατος.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΝΗΣ

Ὅχι ὅμως καὶ καθὼς ἡ δουλεία. (ἀνοίγει τὴν θύραν)
Εἰς τὸ τρομερὸν αὐτὸ σκότος δὲν σέ φαίνεται, κόρη μου,
ὅτι ὑπομειδιᾷ ἡ Ἐλευθερία;

Πίρρα

Ἄλλ' ἐδῶ, ὦ πάτερ, εἶνε ἡ πύλη τοῦ Ἄδου.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΝΗΣ

Τοῦ Παραδείσου! Πόσον εἶσαι μικρά! (παρατηρῶν
τὴν αὐγὴν) Εἶπέ με ὅτι αὐτὸ λέγεται αὐγὴ, καὶ θὰ
σέ εἶπω ὅτι με ἀπατᾷς. Βλέπεις πόσον θρηνωδῶς ἀνα-
τέλλει ἡ παρούσα ἡμέρα; Ὡς νὰ ἔμελλε νὰ φωτίσῃ
νεκρὸν κόσμον, νεκρὰν φύσιν. Παρατήρησε τὰ δένδρα.
Ποῦ εἶνε τὰ ἄνθη των; Καὶ ὅμως εἶνε ὁ μὴν τῶν ἀν-
θέων. Ἴδὲ τὸν οὐρανόν. Δὲν προκαλεῖ τὰ νέφη ὅπως
ὐπ' αὐτὰ καλύψῃ τὴν ἀσχημίαν του καὶ τὴν θλίψιν;
Ἐμπρός, κόρη μου, εἴσελθε εἰς τὸ φῶς.

Πίρρα

Ἄλλὰ τρέμω, ὦ Πάτερ!

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΝΗΣ

Εἴσελθε. (τὴν ἀσπάζεται) Ἀκόμη ἄπαξ! (δακρύων)

Τὸ ἠγάπησα ὡς Θεόν, καὶ τὸ ἐλάτρευσα καθὼς τὴν
Κρήτην. Δυστυχῆς κηράσιον!

Πήρρα

Νὰ σὲ ἀσπασθῶ ἀκόμη, ὦ Πάτερ! Πόσον θερμὰ
εἶνε τὰ χεῖλη σου! Καὶ ὅμως τὰ ἰδικά μου εἶνε ψυχρά.
Λοιπὸν θ' ἀποθάνω;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

Ἐλευθέρα καὶ ἀγνή. Πλὴν ἔχε θάρρος. Ἐὰν ἡ
Κρήτη ἐλευθερωθῆ, σώζεσαι. Ὅταν ὅμως ἡ Κρήτη ἀπο-
θάνῃ, τότε ἀπόθανε καὶ σύ.

Πήρρα

Ἐὰν ἴδῃς τὸν Βάρδαν εἰπέ αὐτῷ χιλίας λέξεις!
(τὴν εἰσάγει εἰς τὸ σπήλαιον, κλείει τὴν θύραν καὶ ἀπέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ ΙΕ'.

[Εὐθὺς ἐμφανίζονται γελῶντες ὁ Ἑρμόλαος καὶ Σείριος.]

Ἑρμόλαος [πρὸς τὸν Σείριον]

Ἐμπρὸς Σείριε, ἔμπρὸς (πλησιάζουν εἰς τὸ σπήλαιον.)

ΣΕΪΡΙΟΣ

Τὶ ἀνόητος αὐτὸς ὁ γέρων! Νομίζει ὅτι ἔκρυψε
τάχα τὴν κόρην του. Τὶ ἀνόητος γὰρ νομίζῃ! (εἰ-
σέρχονται εἰς τὸ σπήλαιον ἀμφότεροι· μετὰ μικρὸν ἐξέρχον-
ται κρατοῦντες ἐκ τῶν χειρῶν τὴν Πύρραν ὠχράν.)

ΠΥΡΡΑ

Ἐλευθερώθημεν λοιπόν;

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Ναί, Πύρρα!

ΠΥΡΡΑ [μετὰ φρίκης ἀναγνωρίσασα αὐτὸν]

Ἄ! Ποῦ εὕρισκομαι;

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Εἰς τὴν ἀγκάλῃν μου!

ΣΕΪΡΙΟΣ

Ναί κόρη μου, μὴ φοβεῖσαι, σὲ βεβαιῶ δὲν θὰ πάθῃς τίποτε.

ΠΥΡΡΑ [κατ' ἴδιαν]

ὦ θάνατε! . .

ἙΡΜΟΛΑΟΣ

Πύρρα! Διατί μὲ ἀποστρέφεται; Διὰ σὲ τὰ πάντα ἠρνήθην, τὸν πόλεμον, τὴν δόξαν. Διὰ σὲ μυρίους κινδύνους ὑπέφερα. Ἡ ἐξομολόγησίς μου δὲν κάμπτει λοιπὸν τὴν ἀπαθῆ καρδίαν σου; Πύρρα! Εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον οὐδὲν πλέον ἔχεις. Ὁ πατήρ σου ἀπώλετο, ὁ Βάρδας ἠφανίσθη!

ΠΥΡΡΑ [ἔντρομος]

Τί λέγεις; Ποῖον θηρίον σὲ χαρίζει αὐτὸν τὸν βρυχηθμόν;

ΣΕΪΡΙΟΣ

Ναί κόρη μου, ὅλοι, ὅλοι ἐχάθησαν. Σὺ μόνη ἐσώθης, φθάνει μόνον νὰ θελήσης νὰ σκεφθῆς καθῶς ἀρμόζει εἰς μίαν τρυφερὰν κόρην, ἥτις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον καθῶς τὸ μικρὸ παιδὶ τὰ παιγνίδια.

ἙΡΜΟΛΛΟΣ

Αἰσθάνομαι τὴν δεύνην τὴν ὁποῖαν σ' ἐπροξένησαν οἱ λόγοι μου. Ἀλλὰ πίστευσε ὅτι σὲ ἀγαπῶ. Τὰ πλούτη τοῦ πατρὸς μου ἠρνήθην, καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν ἀνακτόρων του διὰ σέ.

ΠΪΡΡΑ

Τὶ ἤκουσα! (ἀφηρημένη) Τοσαῦτα λοιπὸν δυστυχήματα ἐντὸς τόσοῦ ὀλίγου χρόνου συνέβησαν; Ἡ μανία τοῦ κατακλυσμοῦ ἦτο ἐλαφροτέρα τῆς μανίας τῶν ἐνετῶν;

ΣΕΪΡΙΟΣ

Ναί, κόρη μου, ὅλοι ἐχάθησαν. Ἐὰν θέλῃς νὰ ζήσης, ἐὰν ἀποστρέψῃς τὸν θάνατον, ὡς ὁ διάβολος τὸν παράδεισον, ἀκολούθησε τὸν κύριόν μου, καὶ σὲ βεβαιῶ τίποτε ἄλλο δὲν θὰ ἐπιθυμήσης.

ΠΪΡΡΑ [ὑπομειδιῶσα]

Ψεύδεσθε μιᾶροι, ψεύδεσθε. Εἶνε ἀδύνατον ἐπὶ τῶν ἀπαισιῶν χειλέων σας νὰ ἐπικάθηται ἡ ἀλήθεια. Ὁ πατήρ μου ζῆ, ὁ Βάρδας ζῆ· ἡ καρδιά μου μὲ λέγει τοῦτο.

ΣΕΪΡΙΟΣ

Μὴ πιστεύης, παιδί μου, τὴν καρδίαν, διότι ταῖς περισσότεραις φοραῖς λέγει ψέμματα. Ἄκουτέ με, καὶ μὴ χάνης τὴν ὥραν σου.

Ἑρμόλαος [γονυκλινής]

ὦ Πύρρα! εἶπέ με. Εὐρίσκομαι εἰς τοὺς πόδας σου ὡς ὁ κατάδικος ὑπὸ τὴν θεῖαν τοῦ θανάτου. Ἐὰν τὰ χεῖλη σου δὲν εἶνε δημίου χεῖλη, ἅς μοι χάρισωσι τὴν ζωὴν, ἄλλως ὁ πέλεκυς τοῦ θανάτου θέλω γὰρ ἦνε βαρὺς καθὼς ἡ ἀκοή σου.

Πύρρα [ἀφηρημένη]

Ὁ Βάρδας; (μειδιῶσα) Ἐλθέ λοιπόν. Τὴν ὁδὸν μου ἄκανθαι περιέπλεξαν. Τὸ ῥόδον ἀποπνίγεται. . . .

Σεΐριος [πρὸς τὸν Ἑρμόλαον]

Ὁ γλίγωρα, αὐθέντα μου, διότι πιθανὸν γὰρ φανῆ ὁ Βάρδας, καὶ τότε. . . .

Πύρρα [ἔπομακρυνομένη μετὰ χαρᾶς]

Ὁ Βάρδας; Δοιπὸν δὲν ἀπέθανεν;

Ἑρμόλαος [ἄγριος πρὸς τὸν Σεΐριον]

Κενὴ κεφαλὴ! (τὸν πληγώνει δι' ἐγχειριδίου.)

Σεΐριος

Ἀλήθεια! Ἀλήθεια! (ἀπέρχεται τεθλιμμένος καὶ θανατιῶν.)

ἙΡΜΟΛΑΟΣ [ἄγριος πρὸς τὴν Πύρραν]

Εἶσαι δούλη μου! (τὴν λαμβάνει ἐκ τοῦ βραχίονος, ὅτε βλέπει αἴφνης σπεύδοντα ξιφῆρη τὸν Βάρδαν, ἀλλὰ προλαβὼν πλήττει δι' ἐγχειρίδιου τὴν Πύρραν.)

ΣΚΗΝΗ ΙΣΤ΄.
ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΒΑΡΔΑΣ

ΒΑΡΔΑΣ [φονεύων τὸν Ἑρμόλαον]

Ἀπόθανε λοιπὸν ὡς ἐνετός. (Ὁ Ἑρμόλαος πίπτει νεκρός.)

ΠΥΡΡΑ [ἐπὶ τῆς ἀγκάλῃς τοῦ Βάρδα]

Εἶνε ἀργά! Πνίγομαι! Ἄχ! ὁ πατήρ μου;

ΒΑΡΔΑΣ

Κατηραμένη στιγμή! Πύρρα! Ὁμίλησον, ὀμίλησόν μοι! ὦ μόνῃ τοῦ βίου μου ἐλπίς!

ΠΥΡΡΑ [ἐκλείπουσα]

... Τὰ χεῖλη σου! Εἶθε... νὰ ζήσης! Ἄχ! (ἀποθνήσκει συνθλιβούσα τὸν Βάρδαν.)

ΒΑΡΔΑΣ

Ἀπέθανε! (τὴν καταφιλεῖ παράφορος) Πύρρα! Σβεσθήτε, λαμπάδες τοῦ οὐρανοῦ, διότι ἐνώπιον τοῦ θεάματος αὐτοῦ θὰ ὠχριάσῃ ἡ φύσις. (ἀκούονται καλπασμοὶ ἵππων καὶ ἤχοι σαλπίγγων) Ἐλθετε οἱ ἀπανθρωπότεροι ἄνθρωποι, θὰ μοὶ εἴσθε εὐεργέται. Αἱ στυγερώτεραι τῶν βασιλέων σας θὰ μοὶ φανῶσι γλυκύτεραι τῶν δηγμάτων αὐτῶν

τῆς φύσεως. Ἀποσπάσατε τὰ καταρρέοντα τῆς ζωῆς μου
 ῥάκη, καὶ ἀφανίσατε ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς τὸ
 ὄνομα ἐκείνου, ὅστις παρὰ πολὺ ἤλπισε, διὰ νὰ ἀπελ-
 πισθῇ ἀκόμη περισσότερον. (ἄγριος.) Οἱ ἐνετοί! Ἐκεῖ-
 νοὶ τοὺς ὁποίους εἰς θρύμματα ἤθελον νὰ διασκορπί-
 σω εἰς τὸν ἀέρα πρὸς χλεύην καὶ μυκτηρισμὸν τῆς
 ἀνθρωπότητος! . . . Οἱ ἐνετοί! Ἄ! Ἴδού ἐγώ! (εἰσέρ-
 χονται Ἐνετοί. Ὁ Βάρδας ξιφῆρης ὄρμᾳ κατ' αὐτῶν καὶ
 πληγώνει τινάς.)

ΣΚΗΝΗ ΙΖ΄.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Γεώργιος [καταφθάνων ξιφῆρης]

Ποῦ εἶνε ὁ ἀντάρτης υἱός; (ἀναζητεῖ τὸν Βάρδαν ἐν
 τῷ μέσῳ τοῦ τεθοροδημένου πλήθους.)

ΒΑΡΔΑΣ [ὄρμᾳ κατὰ τοῦ Γεωργίου μανιώδης, ἀλλ' ἀναγνώ-
 ρισα; αἴφνης αὐτὸν ἴσταται ὡς ἀπόπληκτος, ἀφίνει τὸ ξίφος
 του ἐκ τῶν χειρῶν καὶ κλίνει τὴν κεφαλὴν ψελλίζων]

Ὁ πατήρ μου!

Γεώργιος [σαρκάζων]

Ἴδού τὰ ὄνειρά σου! Δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συγκρα-
 τήσωσιν αὐτὰ ὅλοι οἱ ὄχλοι τῆς ἀπερισκεψίας σου.
 (πρὸς ἐνετούς στρατιώτας ἀποτεινόμενος) Ὁδηγήσατε τὸν
 ἀποστάτην εἰς Χάνδακα. (Οἱ ἐνετοὶ περικυκλώσαντες τὸν
 Βάρδαν, ἀπάγουσιν αὐτὸν χωρὶς νὰ τὸν βλέπωσιν οἱ
 θεαταί.)

Γεήγιος [ἰποτεϊνόμενος πρὸς ἄλλους ἐνετούς:]

Σεῖς δὲ διασχίσαντες ὑπερηφάνως τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς νήσου κατασπεύρατε πανταχοῦ τὸν θάνατον καὶ τὴν φρίκην. Καὶ πτώμα ἀκόμη, καύσατε αὐτήν, ὅπως μὴ δυνηθῆ τοῦ λοιποῦ ν' ἀνεγείρη αὐθάδη κεφαλὴν. Ἄς μὴ καμφθῆ ἡ καρδία σας εἰς τοὺς λυγμούς τῶν γυναικῶν, οὔτε εἰς τὰ δάκρυα τῶν γερόντων. Ὑπάγετε. (Ἀπέρχονται πρὸς ἄλλους ἀποτεϊνόμενος) Σαλπίσατε αἱ σάλπιγγες τὸ ἐμβατήριο ὅπερ ἐψάλη κατὰ πρῶτον πρὸς τιμὴν τοῦ Μεγάλου Ἄρχοντος. (ἀπέρχονται πάντες παιανίζούσης τῆς μουσικῆς.)

ΣΚΗΝΗ ΙΗ΄.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΗΣ, ΤΙΤΟΣ.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΗΣ [καταφθάνων παράφορος μετὰ τοῦ Τίτου]

Τὸν ἀπάγουσι! (βλέποντες αἴφνης τὴν νεκρὰν Πύρραν σπεύδουσι πρὸς αὐτήν.)

Τίτος

Ἄπέθανεν!

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΗΣ

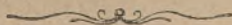
Ἠλευθερώθη! (ἀγωνιᾷ βλέπων ὅτε μὲν τὴν Πύρραν, ἣν περιπτύσσεται, ὅτε δὲ τὸν ἀπαγόμενον Βάρδαν. Ἡ μουσικὴ ἤδη ἐκλείπει εἰς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς καὶ μόνον ἡ ἡχώ αὐτῆς φθάνει ἀκόμη.)

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΝΣ

Ἐὰν μὲ ἡγάπας θάψῃ τὸ ἀγαπητόν μου αὐτὸ πτώμα.
 (Ἀπέρχεται δραμαίως ἀφ' ὅπου ὁ Βάρδας ἀπήχθη.)

Τίτος [ὠχρός]

Δυστυχῆ, ποῦ τρέχεις; (ἐτοιμάζεται ὅπως ἀναλάβῃ
 τὸ πτώμα τῆς Πύρρας.)

ΔΗΜΟΚΡΕΤΕΩΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

[Ἀΐθουσα ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Γεωργίου Καλλέργου. Εἰς τὸ βάθος θύρα. Δεξιόθεν ἐτέρα μικρὰ. Ὑψηλὰ κρέμαται ἡ εἰκὼν τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργου. Εἶνε νύξ. Ἐκ διαλειμμάτων φθάνουσι μακρόθεν ἐρχόμενοι ἤχοι μουσικῆς, διακοπτόμενοι ἐνίοτε ὑπὸ τῶν ἤχων νεκρικῶν κωδῶνων. Ἐπὶ δύο ἐδρῶν φαίνονται βυθισμένοι εἰς ὕπνον ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ῥίτσο;].

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΣΤΕΡΟΠΗ, ΛΥΔΗ.

ΣΤΕΡΟΠΗ

Λοιπὸν εἶπέ με, τί ἤκουσες ἔξω περὶ τοῦ Βάρδα;

ΛΥΔΗ

Οὐδέν. Οὔτε ἠδυνήθην νὰ σταματήσω που, ἵνα ἐρωτήσω καὶ μάθω τι, διότι ἡ ὄψις τῆς πόλεως ἐμπνέει φρίκην καὶ εἰς τὸν πλέον συνειθισμένον ἄνθρωπον νὰ βλέπη νεκρούς. Ἐπάγωσε τὸ αἷμά μου, κυρία, ὅτε διερχομένη τὴν δουκικὴν πλατεῖαν εἶδον ὑψωμένην ἐκεῖ τὴν ἀγχόνην, καὶ γαύρως κυλίουσαν εἰς τὸ κεγὸν τὸν

ἄνθρωπον ὡσπερ ῥάκος ἐλεεινόν. Δὲν δύναμαι εἰσέτι
 νὰ συνέλθω ἐκ τοῦ τρόμου. Οὐδὲν περὶ τοῦ Βάρδα
 λοιπὸν ἔμαθα. Μόνον ψιθυρισμὸν ἤκουσα μεταξὺ τοῦ
 πλήθους μεταβαίνοντα ἀπὸ στόματος εἰς στόμα περὶ
 μυστηριώδους τινὸς γέροντος, ὅστις ἀπηλπισμένος, καὶ
 μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς περιέρχεται ἀγνώ-
 ριστος τὴν πόλιν ζητῶν νὰ μάθῃ εἰς ποίαν εἰρκτὴν
 ὁ Βάρδας ἐγκλείεται.

ΣΤΕΡΟΠΗ

Καὶ δὲν ἔμαθες τίς εἶνε αὐτὸς ὁ γέρον;

Λύδη

Οὐδεὶς δύναται νὰ μάθῃ. Πολλὰ περὶ αὐτοῦ ψιθυρί-
 ζονται. Μίαν μόνον λέξιν ἤξεύρουν τὰ χεῖλη του « Ὁ
 Βάρδας » ἔπειτα σιγᾶ, καὶ δακρύων ἀποχωρίζεται.
 Υἱὸς του νὰ ἦτο ὁ Βάρδας δὲν θὰ τὸν ἀνεζήτηι μὲ τό-
 σην ἐπιθυμίαν.

ΣΤΕΡΟΠΗ [κατ' ἰδίαν]

Εἶνε τάχα ὁ πατήρ του! — Πρέπει νὰ προσπαθήσω
 νὰ ἐλευθερωθῇ. Λύδη, ὕπαγε νὰ ζητήσης τὸν γέροντα.
 (ἐπέρχονται ἐξ ἀντιθέτων μερῶν.)

ΣΚΗΝΗ Β΄.
 ΠΕΤΡΟΣ, ΡΙΤΣΟΣ.

Ῥίτσος [χασμώνουνο;]

Λοιπὸν, Πέτρο, εἶσαι βέβαιος ὅτι ἐκεῖνα ἔξω τὰ
 πράγματα πιάνουν ἀνθρώπους; — Κοιμᾶται ὡς νὰ

ἐξουσιάζη ὅλον τὸν κόσμον.—"Εἰ Πέτρο, εἶσαι βέβαιος ;
—Μὰ τὴν ψυχὴν μου, εἶνε ἴσάν ἀποθαμένος. (ἐγείρεται
καὶ χασμώμενος κινεῖ τὸν κοιμώμενον Πέτρον) Αὐτὰ τὰ
πράγματα εἶνε κατασκευασμένα διὰ γὰ πιάγουν ἀν-
θρώπους ;

ΠÉΤΡΟΣ [χασμώμενος καὶ τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς του]

Ὁ διάβολος γὰ σὲ παρασύρη εἰς τὸν δρόμον του.
"Αχ! Τὶ ὠραῖα! τί γλυκά! Εἶχα τόσον καιρὸν γὰ
κοιμηθῶ ὅπως τώρα. Ἄλλὰ (χασμώμενος) Δέν ἤμπορῶ
ἀκόμα γὰ ἐννοήσω πῶς διάβολο κατήντησα πάλιν ἐδῶ
μέσα εἰς αὐτὸ τὸ φοβερὸ σπίτι. Ὅσῳ περισσότερο τὸ
συλλογίζομαι, τόσῳ δυσκολώτερο μοῦ φαίνεται. Ἄλλὰ
καλὰ γὰ πάθω;

Ῥίτσο

Καλὰ γὰ πάθης βέβαια, διότι σὺ μοῦ σήκωσες τὰ
μυαλά.

ΠÉΤΡΟΣ [ἐγείρομενος καὶ γελῶν]

Ἐγὼ σοῦ σήκωσα τὰ μυαλά; Καὶ τὰ δικά μου
μοῦ τὰ σήκωσεν ἄλλος, καὶ ἐκείνου τοῦ ἄλλου ἓνας
ἄλλος, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἔτσι γίνεται εἰς αὐτὸν
τὸν κόσμον. Ὁ ἓνας σηκώνει τὰ μυαλά τοῦ ἄλλου ἕως
ὅτου ὅλους μᾶς σηκώσουν ἐκεῖνα τὰ πράγματα, εἰς
τὸν ἀέρα καὶ ἀφήσωμεν τὴν ψυχὴν εἰς τὰ ἴψηλά.

Ῥίτσο [τρέμων]

Ψυχὴν; ἴψηλά; Ποῦ; Δέν σὲ καταλαμβάνω διόλου

Πέτρος [ἐπαναπίπτων ἐπὶ τῆς ἔδρας]

Δὲν μὲ καταλαμβάνεις βέβαια, διότι δὲν σὲ συμ-
φέρει.

Ῥίτεος

Σὲ παρακαλῶ, περπατοῦν ἐκεῖνα τὰ πράγματα;

Πέτρος

Περπατοῦν βέβαια, μπαίνουν καὶ μέσ' ἔς τὰ σπίτια.

Ῥίτεος [τρέμων]

Τί λὲς βρέ ἀδερφε Πέτρο;

Πέτρος

Αὐτὰ τὰ πράγματα ἔχουν τὴν μανίαν νὰ πιάνουν
ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ λαιμό.

Ῥίτεος [ἀναπηδῶν]

Ἀπὸ τὸ λαιμό; Ἄ! (δειλῶς μετὰ στιγμὴν) Σὲ παρα-
καλῶ, ἀπὸ τὸ χέρι δὲν εἶνε δυνατόν;

Πέτρος [γελῶν]

Ἀνόητε! Καὶ νομίζεις ὅτι αὐτὸς ὁ χορὸς ὁμοιάζει
μὲ κανένα ἄλλον;

Ῥίτεος

Δὲν σὲ καταλαμβάνω· τί θὰ εἰπῇ αὐτό;

ΠΈΤΡΟΣ

Θά εἶπῃ ὅτι μὲ ἄλλον τρόπον δὲν γίνεται. Καὶ ἔτι μὲ ἄλλον τρόπον δὲν γίνεται, τότε ὁ λαιμὸς τοῦ ῥίτσου ἀνεβαίνει ψηλὰ, καὶ τοῦ φαίνεται ἡ γῆ σφονδύλι. Ἀλλὰ μὴ φοβᾶσαι, φίλε μου, ἐδῶ ὅπου εἶσαι, δὲν σὲ πιάνει κανένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα, διότι σὲ ἔπιασεν ἄλλο πλέον χειρότερο. Εἴκοσι χρόνια ἐδουλεύαμε, ἐπήγαμε εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ἐπιασθήκαμε ζωντανοὶ ὡς ζῶα, καὶ μᾶς ἔφεραν ἐδῶ νὰ δουλέψωμεν ἄλλα εἴκοσι χρόνια. Δὲν θὰ τὸ κοινήσω ἀπὸ ἔδῳ, καὶ ὁ διάβολος ἂν μὲ διώχῃ. Θὰ καθήσω ἐδῶ μέσα ἕως ὅτου νὰ καταλάβω καλλίτερα τί θὰ εἶπῃ δοῦλος, διότι μοῦ φαίνεται ὅτι ἀκόμα δὲν τὸ κατάλαβα.

ῥίτσος

Δὲν μοῦ λές τούλάχιστον, ἔμαθες τίποτε γιὰ τὸ Βάρδα;

ΠΈΤΡΟΣ

Εἴτε μάθεις εἴτε δὲν μάθεις, τὸ ἴδιο εἶνε. Ὑπάρχουν μερικὰ πράγματα τὰ ὁποῖα γίνονται γνωστὰ προτοῦ τελειώσουν.

ῥίτσος

Ὁ δυστυχής! Ἐτρεχεν εἰς τὸν θάνατον ὡς νὰ ἦτον μαγνητισμένος.

ΠΈΤΡΟΣ

Ἄλλοι φταίουν, καὶ πρῶτος ὁ Προδότης ὁ ὁποῖος πνίγει τὸν ἄνθρωπον σὲ μιὰ σταξιά νερὸ γιὰ τὸ τίποτε.

Αὐτὸς ἐὰν ἤρχετο μαζί μας, νομίζεις ὅτι σήμερα θὰ ἐξοῦσαν ἐδῶ Βενετσιάνοι ; Ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ὅπου ὑπάρχουν τιοιοῦτοι ἄνθρωποι ! Εἶνε ψώρα ἢ ὁποῖα κατατρώγει κάθε καλὸν σκοπὸν εὐθύς ἅμα γεννηθῆ. Ἀλλὰ μὴ πιστεύεις, ὅτι ὁ προδότης θὰ ζήση ἤσυχος πλέον. Ἐὰν δὲν τὸν κρεμάσουν αὐτοὶ τοὺς ὁποίους ἀγαπᾷ, θὰ τὸν πνίξουν τὰ αἵματα τῶν καταστραφέντων. Πολλαῖς φοραῖς ἡ τιμωρία ἔρχεται ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου δὲν ἐπερίμενε κανεὶς.

Ῥίτσο

Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ. Ἦθελα ὅμως νὰ πῆγαινες ἔξω νὰ ἔθλεπες τί γίνεται, διότι μοῦ φαίνεται ὅτι θὰ γείνη κάτι τι. Τὸ βράδυ θράδου ἤμουν εἰς τὸ παράθυρο καὶ μοῦ ἐφάνη ὅτι εἶδα μίαν σκιὰν ἀπαράλλακτον μὲ τὴν σκιὰν τοῦ Πριχοσυρίδου· ἔκαμα νὰ φωνάξω ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασα· εἶχεν ἀφανισθῆ εἰς γωνίαν τοῦ ἄλλου σπιτιοῦ. Μοῦ φαίνεται ὅτι κάτι τι θὰ γείνη ἀπόψε.

Πέτρος

Ἄς καὶ ὁλος ὁ κόσμος, ἄς βυθισθῆ ἡ γῆ, ἄς μεταφερθῶσι τὰ βουνὰ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἡ θάλασσα εἰς τὰ βουνὰ, ἡ καρδιά μου εἶνε περισσότερο παγωμένη παρὰ τὸ νερὸν κατὰ τὸν Δεκέμβριον, ἢ ψυχὴ μου εἶνε περισσότερο ἀναίσθητος παρὰ μία πέτρα. Οὔτε αἰσθάνομαι πλέον οὔτε ἐλπίζω. Εἶδα μιὰ νύχτα ἓνα ὄνειρον, ἐπίστευσα εἰς αὐτὸ ὡς παιδίον ἀφοῦ ἐξύπνησα, καὶ ἔτρεξα μὲ ἀνοιχτὰ τὰ χέρια νὰ

πιάσω ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶδα εἰς τὸ ὄνειρόν μου. Ἔτρεξα μὲ ὄλην τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ὁποῖαν ἤμπορεῖ νὰ ἔχη ἓνας γελασθεὶς εἰς τὸν ὕπνον του. Ἄλλὰ—(μένει σύννους.)

Ῥίτσο

Πιστεύεις ὅμως ὅτι ὁ πατέρας τοῦ Βάρδα δὲν θὰ συγκινηθῇ ἐπὶ τέλους;

Πέτρος

Ὁ πατέρας τοῦ Βάρδα! Ἦ Ῥίτσο! Ἐδῶ εἶνε τὸ αἰνίγμα τὸ ὁποῖον ἔκαμε τοὺς φράγκους νὰ εἶνε ἀπόψε μεθυσμένοι. Ἀκούεις τὰ τραγούδια; Ῥίτσε, ἡ καρδιά μου πνίγεται ἐδῶ μέσα. Οἱ τοῖχοι μου φαίνεται ὅτι μὲ θλίβουν. Πάμε κάτω νὰ μεθύσωμεν. Εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν μόνον τὸ κρασί θὰ μᾶς κάμῃ νὰ λησμονήσωμεν ὅλα τὰ ὄνειρα. (ἀπέρχονται.)

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΣΤΕΡΟΠΗ

[Εἰσέρχεται ὁ Γεώργιος βαρὺς καὶ καταπίπτει ἐπὶ τινος ἀνακλίντρου· μετὰ μικρὸν εἰσέρχεται ἡ Στερόπη κατὰ τῆς καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸν Γεώργιον].

Στερόπη [καθ' ἑαυτὴν]

Ἐὰν μὲ ἤκουεν!

Γεώργιος [ταρασσόμενος]

Ἄ! Διατὶ μὲ τοιαύτην στυγνὴν μορφήν ἐμφανίζε-

σαι ἐνώπιον τοῦ τεθλιμμένου συζύγου σου ; Στερόπη !
 Εἰς τὰς στιγμὰς αὐτὰς τοῦ βίου μου, αἴτινες μοὶ
 παριστῶσι τὰ πάντα ψυχρὰ, ἔρχεσαι σὺ καὶ ἴστασαι
 ἐνώπιόν μου ψυχροτέρα μαρμάρου, στυγνοτέρα φαντά-
 σματος ; Στερόπη ! Ἔχω ἀνάγκην εὐθυμίας. Ἡ ψυχὴ
 μου ἐβυθίσθη ὅλη ἐντὸς τῆς κατάρας καὶ τοῦ αἵματος.
 Στερόπη ! Ἡξεύρεις, τί θὰ ἔδίδα δι' ἐν μειδιάμα, διὰ
 μίαν γλυκεῖαν λέξιν ; ὦ ! Διατί γὰρ καταδικασθῶ ν'
 ἀκούω τὸν κρότον τοῦ πολέμου αἰώνως, καὶ τὸν τε-
 λευταῖον στόνον τοῦ ἀγωνιῶντος ;

ΣΤΕΡΟΠΗ

ὦ φίλτατε σύζυγέ μου ! Σὲ τὸν ὁποῖον ἠγάπησα
 πάντοτε πλέον παρὰ τὴν ζωὴν μου, σὺ, ὅστις δι' ἐμέ
 εἶσαι ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐθυμία τοῦ οἴκου μου, σὺ Γεώργιε . . .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [βιακόπτων αὐτήν]

Ἀληθῶς ! Ἀληθῶς ἤμην ἄλλοτε ἡ χαρὰ, καὶ ἡ
 εὐθυμία. Τώρα μετεβλήθην εἰς πένθος καὶ δάκρυα.
 (ἔγείρεται καὶ περιπατεῖ εὐρέως ἀναπνέων.)

ΣΤΕΡΟΠΗ

Γεώργιε ! Ἔρχομαι γὰρ φέρω καὶ πάλιν τὴν εὐθυ-
 μίαν εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ τὸ μειδιάμα εἰς τὰ χεῖ-
 λη σου. Δαίμων τις ἀγαπῶν σε μὲ ἀποστέλλει ἐνώ-
 πιον σου ὅπως σὲ μεταφέρω ἐκ τῶν θλιβερῶν αὐτῶν
 τοῦ βίου σου στιγμῶν εἰς ὥρας ἄλλας εὐδαίμονας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Εἶνε δυνατόν ; (μειδιᾷ) Στερόπη ! Εἶνε δυνατόν νὰ ἴδω καὶ πάλιν, ἔστω καὶ μίαν στιγμὴν, τὸν ἥλιον εὐθυμος ; Ποῖα μῦρα τῶν Ἰνδιῶν, ποῖα ἀρώματα ἀπεστάζουσι τὰ χεῖλη σου, καὶ οἱ λόγοι σου πετῶσι γλυκεῖς εἰς τὰ στήθη μου διαχέοντες γαλήνην εἰς τὴν ψυχὴν μου ; Εἶπέ με, Στερόπη, εἶπέ με. (κάθηται βαρῶς.)

ΣΤΕΡΟΠΗ

"Ἄλλοτε ἤλθον ἐνώπιόν σου ἰκετεύουσα. Μὲ τὰ δάκρυα ἀγαπώσης συζύγου ἐχύθην εἰς τοὺς πόδας σου ἐλπίζουσα, καὶ ὄρωσ ἡ χεὶρ σου αὐτῇ, ἥτις τώρα ζητεῖ ὡς τυφλοῦ χεὶρ ποῦ νὰ εὕρῃ τὴν ἀβεβαίαν γραμμὴν τῆς πορείας, ἡ ἴδια αὐτῇ χεὶρ τότε μὲ ἀπώθησε, καὶ ἔπεσα ἄπελπις.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

"Ἄλλοτε ! Στερόπη μου, τὸ ἄλλοτε παρῆλθε πλέον. Ἦδη ὁ Γεώργιος καταθλιβόμενος ὑπὸ μυστηριώδους δούνης, ἐπαιτεῖ τὴν ἀνάπαυσιν.

ΣΤΕΡΟΠΗ

Ἐὰν ἀληθῶς ἡ μετάνοια περιέρχεται τὰς πτυχὰς τοῦ νοῦ σου ζητοῦσα γωνίαν τινὰ ἐν τῇ ὁποίᾳ νὰ διαμείνῃ, ὦ ! θὰ τολμήσω νὰ σοῦ εἶπω πῶς θὰ διέλθῃς τὰς ἡμέρας τοῦ γήρατος μὲ τὴν συνείδησιν ἡρεμον καθὼς παιδίον ἀμέριμος.

Γεώργιος

Εἶνε δυνατόν; (μειδιῶν) Εἶπέ με.

Στερόπη

Ἡ ἐπανάστασις συνετρίβη πλέον. Οἱ πόθοι σου ἐπληρώθησαν· διατί νὰ μὴ χάρισης εἰς ἓνα αἰχμάλωτον ἡμέρας τινὰς ζωῆς; (ὁ Γεώργιος ταρασσεται) Διατί εἰς τὸ ὑπόγειον κάτω νὰ εἶνε κεκλεισμένος ὁ Βάρδας προσμένων τὴν ὥραν τοῦ θανάτου ὡς ὁ ἀθλιώτερος τῶν καταδίκων;

Γεώργιος [ἐγειρόμενος, καὶ κρατῶν τὸ μέτωπόν του]

Τί λέγεις, ὦ γύναι;

Στερόπη

Σοὶ ἀπεκάλυφα τὴν αἰτίαν τῆς μελαγχολίας σου· τώρα γονυκλινῆς καὶ πάλιν σὲ ἱκετεύω· ἀντὶ τῆς εὐθύμου ζωῆς ἣν σοὶ δωρῶ, χάρισέ μοι τὸν Βάρδαν, ὦ ἀγαπητὲ σύζυγέ μου! (κλίνει τὸ γόνα)

Γεώργιος [ἀπομακρυνόμενος καὶ σύννους]

Τί λέγεις, ὦ γύναι;

Στερόπη [μένουσα γονυκλινῆς]

Τὸν Βάρδαν! Ἐλευθέρωσον αὐτὸν διότι εἶνε εἰς χεῖράς σου.

Γεώργιος

Τί λέγεις, ὦ γύναι;

ΣΤΕΡΟΠΗ [ἐγειρομένη]

Γεώργιε! Ὁ κόσμος ὅλος σὲ νομίζει ὡς πατέρα του, φανοῦ λοιπὸν τοιοῦτος εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου, καὶ μὴ ἐπιτρέψης εἰς τὰ κακὰ στόματα νὰ εἴπουν, ὅτι ὁ Γεώργιος Καλλέργης, ἐφόνευσε τὸν υἱὸν του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἄ! Ἄνδρῆτος! Αὐτὴ εἶνε λοιπὸν ἡ εὐθυμία σου, τὴν ὁποίαν ἔρχεσαι νὰ μοι χαρίσης; Δησμονεῖς, ὅτι ὁ Βάρδας ἦτο ἀντάρτης, καὶ ὅτι τὴν κεφαλὴν του ἐπώλησεν ὁ ἴδιος εἰς τὴν Ἑνετίαν; Δὲν γνωρίζεις λοιπὸν ὅτι καὶ μία θρῖξ τῆς κόμης του ἂν ἐξέλθη ἐκ τῆς εἰρ-κτῆς, δὲν γνωρίζεις, ὅτι τὸ αἷμά μου, τὸ αἷμα τοῦ συζύγου σου θὰ δώσῃ λόγον εἰς τὴν ἄκαμπτον Ἑνετίαν, ἥτις τὸν περιμένει;

ΣΤΕΡΟΠΗ

Ἐὰν ἀποφασίσῃς, δύνασαι. Εἰς αὐτὴν τὴν θέλησίν σου θὰ ὑποκύψῃ ἡ Ἑνετία, διότι πολὺ, πάρα πολὺ τῇ ἀναγκαιοῖς. Γεώργιε!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [ὀργισθεὶς]

Φύγε! Οἱ λόγοι σου ἐδιπλασίασαν τὴν ἀθυμίαν μου, καὶ τὴν θλίψιν. Φύγε. Δὲν μὲ χρησιμεύει ἡ εὐθυμία σου. Βλέπω τώρα, ὅτι δὲν ἔχω πλέον τινὰ μετὰ τοῦ ὁποίου νὰ ὀμιλήσω ὡς θέλω. Φύγε. Ἡ παρουσία σου μὲ ἀπελπίζει.

ΣΤΕΡΟΠΗ

Ἄχ! Σὲ ἰκετεύω. Εἶνε ἡ τελευταία φορὰ καθ' ἣν μὲ

βλέπεις δακρύουσαν. Καί τὸ τελευταῖον δάκρυ τῆς συζύγου εἶνε βαρύτεμον πολὺ. ὦ σύζυγέ μου! Χάρισέ μοι τὸν Βάρδα, ὦ! χάρισέ μοι αὐτόν. Ἔϊνε ἔγκλημα, νὰ ἀποθάνῃ τόσῳ νέος. Ἡ ἡλικία του δύναται νὰ τὸν ἀθώωσῃ ἐνώπιον τοῦ Δουκὸς, ὅστις δὲν πιστεύω νὰ ἦνε λίθος.

Γεώργιος

Τὶ μὲ ζητεῖς ἀδύνατα; Οὐδέποτε θὰ γείνω ἐπίορκος. (θέλει νὰ ἐξέλθῃ.)

Στερόνη [κρατοῦσα αὐτόν ἐκ τοῦ ἐνδύματος]

Λάβε οἶκτον διὰ τὴν ζωὴν μου. Ἐάν ποτε μὲ ἠγάπησες, ἐάν ἠσθάνθῃς ποτὲ παλμὸν εὐγενῆ δι' ἐμέ! Ἄ!

[Ὁ Γεώργιος ἀποσπᾶται καὶ ἐξέρχεται βαρῶς.]

Στερόνη [μετ' ἀποφάσεως]

Ἔϊνε γρανίτης! Λοιπὸν θὰ τὸν ἀφήσω ν' ἀποθάνῃ;
—Λύδη—Οὐδέποτε.

Λύδη [ἐμφανιζομένη]

Κυρία μου!

Στερόνη

Εἶδες τὸν γέροντα;

Λύδη

Ὅχι, κυρία.

Στερόνη

Ἀκολούθει μοι. (καθ' ἑαυτὴν παράφορος) Οὐδέποτε! (ἐξέρχεται δραματικά, ἡ Λύδη τὴν ἀκολουθεῖ.)

ΣΚΗΝΗ Δ΄.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [μόνος ἐπανερχόμενος βαρὺς καὶ ἀποκεκαλυμμένος]

Ἐντὸς τοῦ στήθους μου καίει, ἀνάπτει κάμινος.—
 Φάβιε—(κάθηται ἐπὶ ἔδρα) Ὁ νοῦς μου κυμαίνεται εἰς
 πελάγη σκέψεων ὡς πλοῖον ἀπολέσαν τὸ πηδά-
 λιόν του. Ἡ μία ἀκολουθεῖ τὴν ἄλλην καθὼς τὰ ὑψαύ-
 χενα τοῦ ὠκεανοῦ κύματα, καὶ ὅλαι ἔρχονται καὶ
 συντρίβονται ἐδῶ, (δεικνύει τὴν κεφαλὴν του) ὡς εἰς βρά-
 χον.—Φάβιε—Ἐχει δίκαιον ὁ πτωχὸς, διότι ἀπέκαμε.
 Πόσον πιστῶς ὑπηρετεῖ τὴν πατρίδα του! (αἶφνης ἐγει-
 ρεται μετὰ φρίκη) Πιστῶς; Καὶ ποῖος. . . ποῖος δὲν
 ὑπηρετεῖ πιστῶς τὴν πατρίδα του; (μετὰ σιγὴν) Πόσον
 ἀπατῶνται οἱ νομίζοντες ὅτι ἢ πρὸς τὴν πατρίδα των
 ἀγάπη συνίσταται εἰς τοῦ ὄχλου τὰς γελοίας ἀναστα-
 τώσεις! (σαρκάζων) Ὁμοιάζουν μὲ ἐκεῖνα τὰ παιδία,
 τὰ ὁποῖα νομίζουσιν ὅτι ὁ ἔρωσ συνίσταται εἰς τὴν
 ἐναλλαγὴν ἐπιστολίων γριφωδῶν. Ἀνόητα παιδία!
 Πόσον θὰ ἤξιζε διὰ σᾶς μία σκληρὰ μαστιξ ἀντὶ φορέ-
 ματος ἑορτασίμου!—Φάβιε.—Ἀλλὰ ποῖος μᾶς ἀναγ-
 κάζει νὰ εἴμεθα ἀπάνθρωποι;—Ἄ παιδία, καὶ μόνον
 παιδία! Ἡ γῆ αὕτη τοσάκις ἐποτίσθη μὲ τὸ αἷμα,
 τὰ δένδρα της ἐγήρασαν, καὶ σεῖς ἀκόμη παιδία. Ἐὰν
 τὰ ὄνειρα ἦσαν ἀληθῆ, ὁ κόσμος πρὸ πολλοῦ θὰ ἐπρο-
 σκύνει τὸν ἥλιον. (μετὰ σιγὴν) Νὰ ὑποχωρήσω; Ἐγώ;
 Ἄφου ἀνῆλθον ἤδη εἰς τὰ ὑπατα τῶν ἀξιωματῶν, καὶ
 ἀφου τὸ ὄνομά μου εἰς τὴν χρυσοῦν βίβλον θὰ ἐγγραφῆ;
 (γελῶν) Ὑποχωρήσατε σεῖς, οἵτινες ἀνίκανοι καὶ ταπει-

νοι ἐπενοήσατε τὰ ἐπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα, ὅπως εὐκολώτερον διαπράξητε ὅ,τι θὰ ἐνομιζετο πρὶν ἀκατόρθωτον. (μετὰ σιγὴν) Ναί. Ὁ λαὸς εἶνε ἰδικός μου. Τὰ πεφοβισμένα πλήθη θὰ κύψουν ἐνώπιόν μου καθὼς εἰς τὴν πνοὴν τοῦ βοῦρᾶ κύπτουν τὰ ἀσθενῆ δένδρα πρὸ τῆς ὄρυς.

Πρέπει ἐπὶ τέλους ν' ἀποφασίσω. Οἱ ἄκαμπτοι χαρακτῆρες οὐδέποτε ἀμφιβάλλουσιν. Ἡ ἀμφιβολία θανατῶνει τὰς ἰσχυρὰς θελήσεις.—Φάβιε.—

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΦΑΒΙΟΣ.

ΦΑΒΙΟΣ [εἰσέρχεται κρατῶν φύλλον χάρτου]

Διατάξατε, Στρατηγέ. Συνέταττον κατὰ διαταγὴν σας τὸν κατάλογον τῶν ἀπαγχονισθέντων.

Γεώργιος

Ἄναγνωθι τὰ ὀνόματα.

ΦΑΒΙΟΣ [ἀναγινώσκων]

Ἄνδρέας Σκορδίλλης.

Γεώργιος [γελῶν]

... Ἄνόγητος! Τίς εἶδε τί τοῦ ὑπεσχέθησαν!

ΦΑΒΙΟΣ

Λέω Συναδινός.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἄπεπνίγη, ὡς κύων.

ΦΆΒΙΟΣ

Μάρκος Πατέρος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἦτο παράφρων αὐτός.—Καλά. Τίνες εἶνε καταγεγραμμένοι ν' ἀπαγχονισθῶσιν αὔριον;

ΦΆΒΙΟΣ [ἀναγινώσκων]

Ἄπόστολος Μουσοῦρος. (ὁ Γεώργιος μειδιᾷ φρικώδης)
 Πέτρος Βλαστός, Ἰωάννης Καντανολέος, καὶ ἄλλοι, οἵτινες ἔρχονται ἴσως μετ' ὀλίγον συλληφθέντες αὐτὴν τὴν νύκτα, τὸ ἔθλον πεντήκοντα. Μετ' αὐτοὺς ἔρχονται τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχηγῶν τῶν διαφόρων ἐπαναστατικῶν τμημάτων οἵτινες θ' ἀποσταλῶσιν εἰς Ἑνετίαν καθ' ὑψηλὴν ἀπόφασιν. Πρῶτος δ' αὐτῶν εἶνε καταγεγραμμένος εἰς τὸν κατάλογον. . . (ἴσταται.)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ποῖος; Λέγε λοιπόν; Ποῖος εἶνε;

ΦΆΒΙΟΣ

Ὁ. . . (ἴσταται.)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Διατί σιγᾶς; (πλησιάζει εἰς τὸν Φάβιον.)

ΦΆΒΙΟΣ

Ὁ Βάρδας Καλλέργης!

Γεώργιος [μετ' ἀποστροφῆς]

Κατηραμένον ἐπώνυμον! (μειδιῶν) Ὅχι, Φάβιε, ὄχι. Νομίζεις, ὅτι ὁ ἀντάρτης αὐτὸς εἶνε συγγενῆς μου, εἶνε οἰκεῖός μου, γνωστός μου; Ὅχι. Φάβιε! (καθήμενος) ὦ μακαρία τοῦ Μεγάλου Ἀρχοντος σκιά! Ἴδὲ τὸν υἱόν σου κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν, καὶ ὁμολόγησον ὅτι ἐφύλαξε τὸν ὄρκον του! (μετὰ τινος στιγμῆς πρὸς τὸν Φάβιον) Προχώρει.

Φάβιος

Δέων Ψαρομήλιγγος, Μιχαὴλ Κορνάρου. . . .

Γεώργιος [φρικιῶν ἀφῆνης ἀρπάζει καὶ σχίζει τὸν κατάλογον]

Κατάρατε! (κάθηται σύνουος ἐπὶ ἔδρας) ὦ συνείδησις ἐξαγορασθεῖσα!

Φάβιος [τρέμων]

Στρατηγέ, δὲν εἶσθε καλά! Θέλετε νὰ ὁμιλήσω εἰς τὴν σύζυγόν σας;

Γεώργιος [γελῶν]

Εἰς τὴν σύζυγόν μου; Εἰς τὸν δῆμιον! Ἔχω ἀνάγκην ἀναπαύσεως. (φέρων τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον) Ἐδῶ, ἐδῶ ἀνέβη τὸ αἷμά μου ὄλον, ὡς νὰ θέλῃ νὰ διαρρήξῃ τὸ μέτωπόν μου.

Φάβιος

Στρατηγέ, ἔχετε διαταγὰς; (ἀκούονται πένθιμοι κώδωνες.)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

"Υπαγε.—Στάσου—Διατί ἀκούεται αὐτός ὁ πένθιμος ἤχος τῶν κωδῶνων τῶν ἐκκλησιῶν ταρατῶν τοὺς ἀσθενεῖς ;

ΦΆΒΙΟΣ

Ὁ ὑψηλότετος δοῦξ ἔδωσε τὴν ἄδειαν νὰ φαλῶσι μνημόσυνα, καὶ νὰ κηδευθῶσιν οἱ μέχρι τῆς ἑσπέρας ἀπαγχονισθέντες.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Καλά. "Αν τι νέον μάθης, ἔλθε νὰ μοὶ τὸ ἀναγγείλῃς. (ὁ Φάβιος ἐξέρχεται.)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [μόνος]

Μνημόσυνα καὶ κηδεῖαι! Ἴδου τὸ ὄνειρον τῶν τρελῶν. Σφαγὴ καὶ ἀγχόνη.

ΣΚΗΝΗ ΣΤ΄.

Ο ΑΝΩΤΕΡΩ καὶ ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΗΣ

[Ἐμφανιζόμενος ἡρέμα καὶ κεκαλυμμένος τὸ πρόσωπον]

Καὶ ὁμως, ὄχι καταστροφή. (ἀποκαλύπτεται.)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [ὠχρῶν καὶ ὑποχωρῶν]

Ὁ ἀδελφός μου!

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΗΣ [βαρῶς]

Ὁ ἴδιος. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ἀμφότεροι ἐγεννήθημεν, καὶ ἀπὸ τὸ παράθρον ἐκεῖνο εἶδομεν κατὰ πρῶ-

τον τὸν ἥλιον καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ κόσμου. Ὑπὸ τοὺς θόλους αὐτοὺς τοὺς ὑψηλοὺς ἀμφοτέροι ἀνετράφημεν ἀπὸ τὸ αὐτὸ γάλα, καὶ τὰ ἴδια χεῖλη ἐμειδίω πάντοτε δι' ἀμφοτέρους. Ὅμοῦ ἐπαίζομεν κάτω εἰς τὴν αὐλήν, καὶ τὴν ἐσπέραν ἐν στόμα μᾶς ἐφίλει ὁμοίως. (ὁ Γεώργιος κινεῖται ἀγωνιῶν)—"Ἔσο ἡσυχος. Εἶσαι κύριος, καὶ εἶμαι δοῦλος.—Μίαν ἡμέραν τὰ χεῖλη ἐκεῖνα τὰ κοινὰ μόνον διὰ τὸν ἕνα ἐμειδίασαν, καὶ τὸ στόμα ἐκεῖνο τὸ κοινὸν μόνον τὸν ἕνα ἀδελφὸν ἐφίλησεν. Ὁ εἷς εὐδαίμων ἐδέχετο παρὰ τὴν ἐπιθάνατον κλίνην τὴν εὐλογίαν τοῦ ἐκλείποντος πατρός του, ὁ ἕτερος δυστυχῆς, ἡσθάνετο μέχρι τῆς καρδίας του τὸ ῥίγος τῆς τελευταίας κατάρτας. Ὁ εἷς ἐνετρύφησεν ἐντὸς τοῦ πατρικοῦ οἴκου μέχρι κόρου, ὁ ἕτερος ἀδελφὸς ἔζησεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ ἕνα πόνον ἀλσθανόμενος μόνον, μίαν ἐλπίδα τρέφων, νὰ ἴδῃ ἡμέραν τινὰ τὴν πατρίδα του ἐλευθέραν, καὶ τὸν υἱὸν του, τὸ ὁποῖον γήπιον τοῦ ἤρπασαν τότε, προκόπτοντα εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ ἀληθῆ τῆς Κρήτης υἱὸν τρέφοντα ἐν τῷ στήθει του τὴν ἀγιωτέραν καρδίαν. Ἔμαθε λοιπὸν ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ὅτι ὁ υἱὸς του ἦτο τῆς Κρήτης υἱός· καὶ διασχίσας πελάγη καὶ ὄρη, γυμνὸς καὶ πεινῶν καὶ φέρων ὡς περικάλυμμα ξένον ὄνομα, ἦλθεν ἐνταῦθα ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν τόσαι ψυχαὶ μαρτύρων ὠνειρεύθησαν. Πλὴν ὁ ἀὴρ τῆς Κρήτης εἶνε βαρὺς, πολὺ βαρὺς δι' αὐτὸν, καὶ τώρα ἔρχεται ἐνώπιόν σου ὡς δοῦλος.

Γεώργιος [τρέμων]

Ἐπίορκε! Τολμᾶς οὕτως ὑποκριτικῶς νὰ ἐμφανίζε-

σαι ὄχι ἐνώπιόν μου, ἀλλὰ—ἰδὲ ἐκεῖ—(δεικνύων τὴν εἰκόνα) ἐνώπιον τοῦ πατρὸς σου ; Καὶ οὔτε μία γραμμὴ ἐρυθήματος χαράσσεται ἐπὶ τῶν ὠχρῶν παρειῶν σου ; Ἐπίορκε, ἠπίστησες εἰς τὸν πατέρα σου, ἠπίστησες εἰς σὲ αὐτόν. Ὑπὸ τὴν στέγην αὐτὴν τί ζητεῖς λοιπόν ;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΪΔΗΣ

Οὐδέποτε ἤμην τόσο ἀναίσθητος, ὥστε νὰ τολμήσω ν' ἀκούσω καὶ τὸν ὄρκον, τὸν ὁποῖον τόσο ψυχρῶς τὰ χεῖλη σου ἐπέφεραν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [δεικνύων τὴν εἰκόνα]

Βλέπε ἐκεῖ.—Ἀναγνωρίζεις ἐκείνην τὴν σεβασμίαν μορφήν ; Τὰ χεῖλη του δὲν σὲ φαίνεται, ὅτι ἀνοιγοκλείουσιν ἀκόμη καταρώμενα ἄπιστον υἷόν ;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΪΔΗΣ

Ἴσως κινουῦνται ἵνα ζητήσωσι τὸ ἔλεος καὶ τὸν οἶκτον. Ἄλλ' ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐπίορκε ! Μὲ ποίας ἐχίδνης τὸ δηλητήριο εἶνε βαμμένα τὰ χεῖλη σου, ὥστε τόσο ἀναιδῶς τὴν μνήμην ἐνὸς πατρὸς ν' ἀτιμάζωσι ; Μακρὰν ἀπὸ τὴν στέγην αὐτὴν.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΪΔΗΣ

Δὲν θὰ ἤρχόμην ποτὲ δι' ἐμὲ, καὶ ἂν μοὶ ἔλεγον ὅτι ἐδῶ θὰ εὔρω τὴν αἰωνιότητα. Ἐρχομαι διὰ τὸν υἷόν μου. Περιῆλθον ὅλον τὸν Χάνδακα ζητῶν νὰ ἴδω τὸ τέκνον

μου. Είσεδυσσα εἰς ἄλλας τὰς μυστηριώδεις ὁπὰς τῶν εἰρ-
κτῶν προσπαθῶν νὰ μάθω περὶ τοῦ υἱοῦ μου, ἀλλ'
οὐδὲν κατώρθωσα. Τέλος μὲ εἶπαν ὅτι εἰς τὰ ὑπόγεια
τοῦ πατρικοῦ σου οἴκου εὐρίσκεται κεκλεισμένος προσ-
μένων τὴν τελευταίαν του στιγμὴν. Ἐὰν ὁ Γεώργιος
Καλλέργης ἀρνηθῆ ἑμίαν χάριν εἰς τὸν ἀδελφόν του,
τούλάχιστον εἰς τὸν ἐξόριστον, εἰς τὸν πτωχόν, εἰς τὸν
ἄσημον Πρικοσυρίδην δύναται ν' ἀρνηθῆ τὴν χάριν αὐ-
τῆν ὁ ἔχων πατρίδα, ὁ πλούσιος, ὁ εὐγενὴς Καλλέρ-
γης; Ὁδήγησέ με ἔπειτα εἰς τὴν ἀγχόνην, εἰς τὸν θά-
νατον, πλὴν φέρε με εἰς τὸν υἱόν μου πρῶτον· θέλω
μαζί του ν' ἀποθάνω, ἀφοῦ δὲν ἠδυνήθην νὰ ζήσω
μαζί του. Αὐτὰ τὰ δύο παιδιὰ εἶχον. Ἡ ἀτυχὴς Πύρρα
ἔπεσεν ὑπὸ τὸ ξίφος τοῦ υἱοῦ τοῦ δουκὸς πλὴν κα-
θαρὰ, πλὴν ἀγνή, ὁ υἱός μου σήπεται εἰς τὰ ὑπόγεια
ταῦτα. Ἐὰν δὲν φοβεῖσαι τὴν μανίαν τοῦ ἀπηλι-
σμένου, φέρε με εἰς τὸν υἱόν μου. (ἀκούονται σάλπιγγες,
καὶ θόρυβοι ἀνθρώπων.)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [ἐγωνιῶν]

Τί σημαίνει αὐτὸς ὁ θόρυβος;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

ὦ! Τὸν υἱόν μου δός μοι! Ἄφες τὸν ἔξω θόρυβον,
καὶ ἐρώτα περὶ τοῦ θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς τὴν
ὁποῖαν βλέπεις ἐντὸς τοῦ οἴκου σου. Γεώργιε! Εἴμεθα
μόνοι. Ἀποφάσισε. Ποῦ εἶνε ὁ υἱός μου;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [θέλων νὰ ἐξέλθῃ]

Φάβιε — Φάβιε —

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΝΗΣ [κρατῶν αὐτὸν ἰσχυρῶς]

Εἴμεθα μόνοι, Γεώργιε! (ὁ Γεώργιος τὸν παρατηρεῖ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀτενωῶς) Μὴ βλέπε τὴν ἀγρίαν τῶν ὀφθαλμῶν μου λάμψιν διότι κατακαίει. Μὴ ρίπτει τὸ βλέμμα σου ἐπὶ τοῦ προσώπου μου, διότι θὰ δηλητηριασθῆς. Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω νὰ ἐξεέλθῃς, πρὶν μὲ ὀδηγήσης εἰς τὴν εἰρκτὴν του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Φάβιε! . . .

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΝΗΣ

Ματαιῶς κραυγάζεις. Οὐδεὶς σὲ ἀκούει ἐκτὸς ἐμοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ. Ἡ τὸν υἱὸν μου, ἥ — (τὸν ρίπτει κάτω γονυκλινῆ, ὅτε ἀφνης ἀνοίγει ἡ θύρα καὶ εἰσέρχονται Κρη-
τες φέροντες τὸν Βάρδαν ἐκπνέοντα.)

ΣΗΝΗ Ζ'.

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΑΝΗΣ σπεύδων καὶ λαμβάνων τὸν Βάρδαν
εἰς τὴν ἀγκάλην του]

"Α! Στιγμὴ κατηραμένη!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [ὠχρὸς καὶ λιποφυχῶν]

Ἐκείνη! (Ἡ Στερόπη εἰσελθοῦσα πίπτει λιπόθυμος ἐπὶ τοῦ ἐκπνέοντος Βάρδα. Ἡ Λύδη τὴν περιποιεῖται ἀπάγουσα αὐτήν.)

Εἰς Κρήν

Στρατηγέ. Διήρχετο πρὸ τοῦ ἀνακτόρου σου συνοδεία στρατιωτῶν ὀδηγοῦσα τοὺς ἀδελφοὺς Ξιφοπούλους

εἰς τὴν ἀγχόνην, ὅτε αἴφνης ὡς μαινόμενος καὶ ἀναίσθητος, ὡς οἱ ἀπηλπισμένοι, ἐπέπεσε κατὰ τοῦ λόχου ἐκείνου ὁ υἱός σας, μὴ ζητῶν ἄλλο ἢ τὸν θάνατον. Τὸ βλέμμα του ἠγριωμένον ἐπέτα ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐνετῶν ὡς ἡ ἀστραπή ἢ διασχίζουσα τὰ πυκνότερα σκότη. Καὶ ἀφοῦ πολλοὺς ἠφάνισεν ἐκεῖ, ἔπεσε βαρύπληκτος ἀνακραυγᾶσας α καλλίτερον ν' ἀποθάνω μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου! » Ἡ τελευταία ἠχώ τῶν λόγων του συνετάραξε τὴν φύσιν, καὶ ἡ σελήνη τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκρύβη ὑπὸ τὰ νέφη, ὡς ν' ἀπετείνοντο εἰς αὐτὴν οἱ λόγοι του ἐκεῖνοι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [ἄγριος]

Εἶπατέ μοι, θηρία, εἶπατέ μοι, ποῖος τοῦ ἤνοιξε τὴν εἰρκτὴν; (πάντες τρέμουσιν.)

Ὁ ΚΡΗΣ

Ἡμεῖς οὐδὲν γνωρίζομεν. Διεδόθη ὅμως εἰς ὅλην τὴν πόλιν ἐν τῷ ἅμα καὶ ὁ Δοῦξ τὸ ἐπίστευσε ὅτι σεῖς ἀφήσατε τὸν υἱόν σας ἐλεύθερον συνωμοσίαν κατὰ τῆς δημοκρατίας πλάττοντες.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ [ἐμμανής]

Ἐγὼ! Ἄ! Διατί! . . . (ἐξέρχεται ὡς παράφρων.)

ΒΑΡΔΑΣ [ἐκπνέων ἐν τῇ ἀγκάλῃ τοῦ Πρικοσυρίδου]

Εὐχαριστῶ τὸν Θεόν, διότι μὲ ἄφησε ν' ἀποθάνω ἐπὶ τοῦ στήθους σου, ὦ γέρον. Ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τοὺς οὐρανοὺς θὰ εὔρω τὴν πατρίδα τὴν ὅποίαν εἰς τὴν γῆν δὲν ἤδηνήθην γὰ εὔρω. Ἐκεῖ ἡ Πύρρα μου! . . .

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

ὦ υἱέ μου! ὦ τέκνον μου, ὦ μόνη υἱέ μου! Οὕτως ἐπερίμενα λοιπὸν νὰ σὲ γνωρίσω;

ΒΑΡΔΑΣ [ἔκπληκτος ὑπανεγείρων τὴν κλίνουσαν κεφαλὴν του]

Τὶ λέγεις, ὦ γέρον! (πάντες μένουσιν ἀποροῦντες)
 Λοιπὸν δὲν εἶμαι Καλλέργης; Ποία ἀπατηλὴ φαντα-
 σία σ' ἐξαπατᾷ; Δὲν εἶμαι λοιπὸν Καλλέργης; (ὑπο-
 μειδιῶν) Ἄ! Ποία παρήγορος φωνὴ τὴν ὥραν αὐτὴν
 τοῦ θανάτου κατέρχεται εἰς τὰ στήθη μου καὶ κρα-
 τεῖ τὴν ψυχὴν μου; ὦ μυστηριώδης στιγμή! Ἡ Πύρρα
 λοιπὸν ἦτο ἀδελφὴ μου! Ἄ! (μειδιῶν;) Δὲν εἶμαι
 Καλλέργης!

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

Κατηραμένος νὰ εἶνε ὁ μάγος ὅστις μὲ ἐξηπάτησε.

ΒΑΡΔΑΣ [ἀναλαμβάνων μικρὰν δύναμιν]

Μὲ φαίνεται ὅτι ἔχω ἀκόμη χιλίων ἐτῶν ζωὴν. Λοιπὸν
 ὦ πάτερ, ὦ καλέ μου πάτερ, δὲν εἶμαι Καλλέργης;
 Πόσον ἤθελα νὰ ζήσω τώρα! Νὰ σὲ ὀνομάζω πατέρα,
 καὶ νὰ αἰσθάνωμαι ὅτι μὲ ἀγαπᾷς! Εἶνε ἀληθές; Δὲν
 εἶμαι Καλλέργης;

ΠΡΙΚΟΣΥΡΙΔΗΣ

Ὁ Γεώργιος εἶνε ἀδελφός μου! (πάντες μένουσιν ἔκ-
 θαμβοί.)

ΒΑΡΔΑΣ [θανατιῶν]

Ἄδελφός σου! Λοιπὸν κ' ἐγὼ Καλλέργης! Ἐπικατά-
 ρατον ὄνομα! Οἱ προδότηι νὰ σὲ φέρωσι τοῦ λοιποῦ καὶ

οὐ ἀπατώμενοι εἰς τὰ ὄνειρά των. Λοιπὸν κ' ἐγὼ Καλλέργης; ! (ἀποθνήσκει.)

ΣΤΕΡΟΠΗ [κλωρομένη ὑπὸ τῆς Λύδης προσπάθει
νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Βάρδαν]

Ἄφῆτέ με ἀφῆτέ με νὰ τὸν ἀσπασθῶ. Ἐγὼ τοῦ ἤνοιξα
τὴν εἰρκτῆν, καὶ τοῦ ἤνοιξα τὴν πύλην τοῦ θανάτου.
(ἔρχεται καὶ περιπτύσσεται τὸν Βάρδαν.)

ΠΡΙΚΟΣΥΡΓΙΑΝΗ

Ἄπέθανε! Κανείς ἄς μὴ ἐρωτήσῃ πλέον περὶ ἐμοῦ.
(καλύπτεται διὰ τοῦ μανδύου του.)

Εἰς Κρήν

Εἶθε ποτὲ νὰ μὴ ἐπανίδῃ ἡ Κρήτη τοιαύτην νύκτα!

ΣΚΗΝΗ Η΄.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΦΑΒΙΟΣ

[Ὁ Γεώργιος εἰσέρχεται κρατῶν γυμνὴν σπάθην παράφορος]

Φάβιος [κρατῶν εἰς χεῖράς του χάρτην εἰσέρχεται μετὰ στρα-
τιωτῶν ἀντιθέτως καὶ σταματᾷ αὐτὸν, πάντων ταρασσομένων]

Γεώργιε Καλλέργη! Ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ δούξ τῆς
Κρήτης, ἕνεκα τῆς ὑπόπτου διαγωγῆς σου, σὲ κηρύττει
ἔκπτωτον τοῦ βαθμοῦ σου, καὶ διατάττει σιδηρόδετος νὰ
ἀποσταλῆς εἰς Ἑνετίαν. (οἱ στρατιῶται περικυκλοῦσι τὸν
Γεώργιον.)

Γεώργιος [ἀπαγόμενος]

ᾠ Ἑνετία!

Τ Ε Λ Ο Σ

